

ŽELEZAR

JESENICE, 7. MAJA 1987

ŠTEVILKA 18 • XXXVI

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstrednik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25. letnici predsednik Tito odlikoval z redom zasluga za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnovič, tehnični urednik Dare Bradašja, lektorica — novinarka Cvetka Martinič, novinarka Lilijana Kos, novinar — fotoreporter Borut Grce, novinarka Tanja Kastelic administracija — Mira Keserović in Dinka Čatak. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Za tretji občinski samoprispevek!

SAMOPRISPEVEK

(ZA NAS) (ZA BODOČE RODOVE)

(ZA POSODOBITEV IN RAZŠIRITEV CENTRA SREDNJEGA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA JESENICE
10. MAJA 1987

Akcija za uvedbo III. občinskega samoprispevka, ki teče že skoraj dve leti, se bliža koncu. V nedeljo, 10. maja, se bodo občani občine Jesenice odločali o III. občinskem samoprispevku za razširitev in posodobitev Centra srednjih šol. Razširitev in posodobitev našega Centra srednjih šol je nujna. Današnji vse hitrejši razvoj in potreba po kadrih to zahtevata. Sedanji Center srednjih šol ne zadošča današnjim zahtevam niti po velikosti niti po opremljenosti. Mnogi naši srednješolci se morajo zato vsak dan voziti v oddaljene kraje, kar jim jemlje dragoceni čas za študij in finančno močno obremenjuje njihove starše. Neredki biva po internatih in se le ob koncu tedna vračajo domov. Študij izven domačega kraja ima za nadaljnji gospodarski in tudi drugi razvoj naše občine še druge slabe posledice. Mnogi naši srednješolci, ki študirajo izven domačega kraja, se tudi po koncu študija ne vračajo domov. Ostanejo pač v kraju, kjer so se šolali in privadili, in si tam najdejo delo. Tako izgubljammo mnoge za domače potrebe in nadaljnji razvoj nujno potrebne kadre. Že samo navedeno je dovolj velik dokaz, da je razširitev in posodobitev Centra srednjih šol nujna, čeprav ne upoštevamo sedanjih nevzdržnih študijskih razmer naših srednješolcev. Namesto da bi imeli urejen študij na enem mestu, v eni šoli, se sedaj pehajo iz enega mesta na drugega in namesto odmora tečejo iz ene oddaljene učilnice v drugo in to ob vsakem vremenu. Tudi prehrane v sedanjem pretesnem Centru srednjih šol ni mogoče urediti. Dijaki se prehranjujejo kakor vedo in znajo — po bližnjih gostilnah, bifejih in trgovinah. Tudi higienske razmere so zaradi utesenosti v sedanjem Centru srednjih šol daleč pod zahtevanim normativom. Jasno je, da v takšnih razmerah študij ne more biti sodoben in da je za sedanje učečo mladino zelo obremenjujoč. Preprosto, v sedanjih razmerah postaja študij v našem Centru srednjih šol izredno otežen in nesodoben. V takšnih razmerah bi bilo tudi zelo težko, če že ne nemogoče, obdržati vseh šest študijskih smeri, ki so za naš načrtovani nadaljnji razvoj in sedanje potrebe nujne. Brez posodobljenega in razširjenega Centra srednjih šol si zato našega bodočega napredka in razvoja ni mogoče predstavljati. Posodobitev in razširitev sedanjega Centra srednjih šol je torej nujnost, ki jo zahteva življenje, naš današnji in jutrišnji dan.

Zaradi sedanjih gospodarskih razmer, ki niso ugodne, in zaradi zakonskih omejitev za negospodarske naložbe ostaja samofinanciranje edina možnost za posodobitev in razširitev Centra srednjih šol.

V tem času druge možnosti ni, zato teče akcija za uvedbo III. občinskega samoprispevka. To ni v političnih krogih izmišljena akcija, temveč jo narekujejo za naše bodoče življenje nujne potrebe. Prav zato se je občinska skupščina odločila, da razpiše referendum za III. občinski samoprispevek v nedeljo, 10. maja. Na njem se bodo naši občani z osebnim izjavljanjem odločali, ali smo pripravljeni dati 1 % od osebnih prejemkov za dobo petih let. Pri tej odločitvi sprejema vsak občan svoj delež odgovornosti za naš nadaljnji razvoj, oziroma kot se glasi geslo: »Za nas — za bodoče rodove«. Ko se bomo odločali, bo vsak, čeprav anonimno, pokazal svojo zrelost oziroma željo in voljo za nujnim napredkom. Pri tem odločanju bi moral vsakdo vedeti, da je za posameznika 1 % od osebnih prejemkov zelo malo, za našo skupnost in bodočnost pa izredno veliko. Naše odrekovanje v višini 1 % od osebnih prejemkov je z ozirom na zastavljeni cilj in potrebe malo in bi se nam in našim znancem ta naložba zelo dobro obrestovala. Seveda pa bodo plačevanja III. občinskega samoprispevka oproščeni vsi, ki so zaradi nizkih osebnih prejemkov socialno šibki. Pri povprečnem osebnem prejemku bi znesel mesečni delež za III. občinski samoprispevek manj kot stane vožnja z avtobusom z Jesenic v Ljubljano in nazaj. Da bi našim mladim, ki bodo nadaljevali šolanje v srednji šoli, omogočili šolanje v domačem kraju, ta žrtev res ni velika.

V nedeljo, 10. maja, se bomo na referendumu vsak zase odločali in tehtali svojo vest. Z odločitvijo bomo vsak za sebe sprejemali tudi svoj delež odgovornosti za razvoj srednjega šolstva v domačem kraju in za to ali se bo naša učeča mladina učila v sodobni srednji šoli doma, oziroma se bo morala dnevno voziti v oddaljene kraje in bivati po internatih. Menim, da dvomov ni in da vsakemu dobro hotočemu občanu odločitev ne bo težka. S pozitivno odločitvijo bomo omogočili našim sedanjim in bodočim mladim, da se bodo lahko šolali v sodobni srednji šoli v domačem kraju. To je pa velikega pomena za naše sedanje in bodoče rodove. Čas pač hitro teče in zahteva tudi razvoj, če ne čemo zaostati in imeti vse slabših življenjskih pogojev. Zagotovo tega nihče ne želi. Zatorej v nedeljo na volišče z odločnim »ZA« ZA NAS — ZA BODOČE RODOVE. Izpolnimo svojo dolžnost in v srcu bomo čutili prijetno zavest, da smo za nas in naše zanamce storili nekaj posebno dobrega.

Alojz Kalan,
predsednik
OK SZDL JESENICE

Ta trenutek smo čakali (foto: B. Grce)

Prvi maj — dvojni praznik železarjev in Jeseničanov

»Danes se je dolina dela med Mežaklo in Merco, dolina pod Triglavom in Karavankami, prebudila praznje oblečena. Ne samo zato, ker praznujemo 1. maj — mednarodni praznik dela, temveč tudi zato, ker je iz simfonije dela na Jesenicah zrasel nov gigant, nova elektrojeklarna. Iz nje bosta slovenska in jugoslovanska kovinsko-predelovalna industrija dobivali plemenito jeklo za nadaljnjo predelavo. Zato se temu slavlju pridružujemo vsi Slovenci in Jugoslovani, še zlasti, ker je jeklarne gradilo jugoslovansko združenje delo.« Tako je začela slovesnost ob otvoritvi Jeklarne 2 napovedovalka Majda Rebernik, ki jo je neposredno prenašala ljubljanska televizija.

Po slovenski in jugoslovanski himni, ki jo je izvajal pihalni orkester Jeseniških železarjev, je čestital k prazniku in pozdravil projektante, izdelovalce in montažerje opreme Jeklarne 2, predstavnike republik, pokrajinskih in občinskih združenj političnih organizacij in organov ter ostale prisotne predsednik poslovnega odbora Boris Bregant. »Po dvaintridesetih mesecih od pridobitve gradbenega dovoljenja želimo pokazati, kako smo v sodelovanju z jugoslovansko kovinsko, elektro in gradbeno industrijo ter Manesmannom Demagom iz Zvezne republike Nemčije zgradili in pripravili za poskusno obratovanje objekt, ki v svojem konceptu in moderni izvedbi pomeni posodobitev proizvodnje surovega jekla v Železarni Jesenice. Jeklarne 2 ni namenjena povečanju proizvodnje surovega jekla, temveč zamenjavi energetske potratne, tehnološko nezanesljive, ekološko nesprejemljive in ekonomsko neupravičene proizvodnje surovega jekla v Siemens-Martinovih pečeh. Pravimo, da bomo z napravami v tej jeklarni ujeli korak z razvito jeklarsko industrijo. Uspeli bomo zadostiti lastnim potrebam po visokokavost-

nem in plemenitem jeklu, izboljšali njegov izkoristek in povečali produktivnost, kar bo pozitivno vplivalo na dohodek in akumulacijo. Za polovico zmanjšana specifična poraba energije opravičuje naložbo v bazično industrijo. Zmanjšali bomo obremenjenost transportnih poti in omogočili ekološko sanacijo železarne in Jesenic.

Zgrajeni objekti omogočajo letno proizvodnjo 210.000 ton surovega jekla v kvalitetah elektrotehničnih, nerjavnih, nizkoogljikanih, mikrolegiranih in finozrnatih ogljikovih jekel. Proizvodnja bo že sredi leta 1987 omogočila ustavev enega plavža in dveh Siemens-Martinovih peči. V začetku leta 1988 se bomo dokončno poslovili od zastarele tehnologije, je v svojem pozdravnem govoru povedal predsednik Bregant in predstavil agregate, ki so jih ta dan slovesno spustili v obratovanje. Osnovni agregati so:

- elektrooblačna peč zmogljivosti 85 ton tekočega jekla,
- naprava za kontinuirno vlivanje slabov,
- naprava za obdelavo jekla v vakuumu in s kalcij silicijem,
- naprava za kontrolo in plamen-

ski razrez slabov.

— vse potrebne energetske naprave in objekti za transport, čiščenje vode, dimnih plinov in zaščito pri hrupom ter izkoriščanje odpadne toplote.

Vse naprave so procesno krmiljene z možnostjo sprotne kontrole in npr. naprav in kakovosti izdelkov t porabe energije.

Predsednik Boris Bregant se je imenu investitorja zahvalil vse projektantom, dobaviteljem, izvajalcem, združevalcem sredstev in osebim, vključenim v realizacijo projekta, za dosedanje delo in pripravljenost, da projekt pripeljejo do polne zmogljivosti, in predal besedo slovesnosti.

(Nadaljevanje na 2. str.)

V aprilu le prodaja 0,9 odstotka pod planom

Po prvih, še nedokončanih podatkih statistične službe smo v aprilu izdelali 111.376,6 tone skupne proizvodnje, kar je 103,1 odstotka družbenega plana in 100,7 odstotka operativnega programa. Načrtovano količino so dosegli obrati: Plavž (106,1 %), Livarna (102 %), Valjarna blumingštel (110,1 %), Valjarna debele pločevine (114 %), HV Bela (100,7 %), Vratni podboji (114,2 %), Jeklovlek (100,9 %), Elektrode (101,5 %) in Želblarna (103 %).

Na Plavžu so zpolnili operativni program s 106,2 odstotka. Izdelali so 15.077,3 tone grodlja.

V Jeklarni 1 so vili 32.850,2 tone jekla. Družbeni plan so preslegli za 9,7 odstotka, zvišani operativni program pa dosegajo s 94,8 odstotka. V Jeklarni 2 so izdelali 64 šarž, kar je 4.517,2 tone jekla.

V mesecu aprilu smo prodali 27.483,2 tone končnih izdelkov in storitev. S prodajo naših izdelkov smo plan dosegli z 99,1 odstotka. Izpolnjujejo ga: Valjarna blumingštel (117,3 %), Valjarna debele pločevine (109,4 %), Vratni podboji (113,4 %), Jeklovlek (101,7 %) in Elektrode (111,6 %).

Uspešen remont Valjarne debele pločevine

Pred prvomajskimi prazniki je bil uspešno dokončan remont Valjarne debele pločevine. Izvajalci del so bili delavci temeljne organizacije Tehnične dejavnosti in zunanji izvajalci. Pri remontu je pomagala tudi velika večina delavcev Valjarne debele pločevine.

Remont se je na progi začel 15. aprila, v adjustazah pa 18. aprila in je bil končan 30. aprila. Med prazniki so delavci Valjarne debele pločevine zakurili peči in jih ogreli, da so lahko začeli z normalnim obratovanjem.

Ta skromen zapis naj bo tudi pohvala za vse tiste delavce, ki so z velikim trudom in nadurnim delom tako uspešno in v tako kratkem času opravili obsežno in zahtevno delo-remont Valjarne debele pločevine.

Prvi maj — dvojni praznik železarjev in Jeseničanov

(Nadaljevanje s 1. strani)

nostnemu govorniku, podpredsedniku Zveznega izvršnega sveta Janezu Zemljariču (njegov govor v celoti objavljamo v današnji številki Železarja).

Po slavnostnem govoru je sledil kakovosten kulturni program, ki so ga izvajali: pihalni orkester Jeseniških železarjev pod vodstvom dirigenta Ivana Knifca s skladbami: Viktor Parma — Stjepan Dlesk »Rokovnjači« — predigra, Stjepan Hristić — Stjepan Dlesk »Ohridska legenda« (predigra in ples iz baleta), Gvido Učakar »Vesela dežela« (venček slovenskih) in recitator, član ljubljanske drame, Ivo Ban z dvema odlomkoma iz pesnitve Miha Klina »Rdeča kantata«.

Novo jeklaro sta izročila namenu dipl. inž. metalurgije Stanko Čop, ki je tudi živa vez med staro martinarno, ki se opušta, in moderno jeklaro, in asistent elektrovzdrževanja nove jeklarne inženir Aleš Robič. Član predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije Stane Dolanc pa je vključil naprave nove elektrojeklarne. Ogledu nove elektroobločne peči in ostalih naprav so se potem pridružili vsi gostje in ostali, ki se jih je zbralo na prireditvenem prostoru čez 6.000.

Sicer pa so bile na praznični dan valjarne na Beli odprte za ogled že od 9. ure dalje, in lahko rečemo, da si jih je ogledala množica ljudi, od najmlajših do najstarejših. Že eno uro pred slovesnostjo so obiskovalce pozdravljali razpoloženski zvoki šodbe na pihala Gorje pod vodstvom dirigenta Lojzeta Velkavrhja. Vsi deleženci so vstopali z rdečimi nadeljmi v gumbnicah, na voljo pa so im bile tudi spominske značke in bogat prospekt o gradnji nove jeklarne. Filatelisti pa so poskrbeli tudi za posebno spominsko ovojnico s spominskim žigom.

Slovesnost se je nadaljevala s tradicionalnim prvomajskim srečanjem na Poljanah

Po slovesnosti v novi jeklarni so se obiskovalci skupaj z gosti, katerim so se pridružili še novi in novi obiskovalci, napotili na delavsko Poljane, kjer se je nadaljevalo prvomajsko slavlje. Poleg organiziranega prezoza so se na Poljane mnogi podali tudi peš, saj se je na prireditvenem

prostoru zbralo okrog 12.000 železarjev, njihovih svojcev in ostalih občanov.

Po tem, ko sta združena pihalni orkester Jeseniških železarjev in Godba na pihala Gorje zaigrala Internacionalno, je srečanje pozdravil in čestital k 1. maju predsednik občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice Marjan Drolc. Med drugim je predsednik dejal, da se ob 1. maju že tradicionalno zbiramo na Poljanah, da si stisnemo roke in zapojemo in nazdravimo delu, delavcem in delovnim ljudem Slovenije, Jugoslavije in vsega sveta. Nazdravimo delavski solidarnosti, našemu skupnemu boju za mir, za razumevanje in spoštovanje med narodi in narodnostmi SFR Jugoslavije. Omenil je tudi nekatere sence, ki motijo tako delavski razred v Sloveniji kot v Jugoslaviji, v katerih se skrivajo poskusni vnašanja skaljenosti in nezaupanja med jugoslovanske narode in narodnosti, pa tudi zaskrbljenost za premajhno učinkovitost naših prizadevanj za stabilizacijo gospodarstva in družbenih odnosov. Dotaknil se je tudi 50. obletnice ustanovitve Komunistične partije Slovenije in 50. obletnice prihoda tovariša Tita na čelo Komunistične partije Jugoslavije. »Ob letošnjem 1. maju pa nazdravljamo tudi dobremu začetku novega velikana v jeseniški železarni — Jeklarni 2, katere gradnja je med drugim tudi dokazala moč in sposobnost jugoslovanskega združenega dela,« je predsednik Drolc končal svoj pozdrav.

Sledil je bogat in pester kulturni program, ki je bil sicer zaradi TV snemanja nekoliko razčlenjen, kar pa ni motilo, saj je to srečanje, na katerem se vse do mraka nekaj do-

gaja. V kulturnem programu so sodelovali: pihalni orkester Jeseniških železarjev, Godba na pihala Gorje, moški vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica, folklorna skupina SKD Prešernov rod osnovne šole Gorenjskega odreda Žirovnica in narodno-zabavni ansambel Marela iz Domžal, ki je igral tudi za ples in razvedrilo. V športno-rekreativnih in družabnih dejavnostih so se odvijali dvoboji v vlečenju vrvi, preizkušanje v streljanju z zračno puško, metanju varpe, kegljanju za jarca, v malem nogometu in podobno.

Zelo dobro je bilo poskrbljeno tudi za pestro gostinsko ponudbo, ki je nastopala s poštenimi cenami. Že drugo leto je bila posebnost prvomajskega srečanja »pasulj«, za katerega so poskrbeli vojaki in strešine vojne pošte gorenjskih graničarskih enot. S tem njihovim prispevkom k praznovanju in z regresom občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice je zajetna porcija s svinjskimi reberci veljala le 200 din, kar je bilo dejansko dostopno še tako plitkim žepom.

Slovesnost ob otvoritvi Jeklarne 2 je pripravil poseben odbor Železarne Jesenice, srečanje na Poljanah pa skupaj s pripravljanim odborom za prvomajsko praznovanje pri občinskem svetu zveze sindikatov Jesenice.

Brez pretiravanja lahko zapišemo, da tako množičnega slavlja na Jesenicah že več let nismo imeli, kar med drugim potrjuje tudi splošno veselje in zadovoljstvo ob veliki delovni zmagi jeseniških železarjev in jugoslovanskega združenega dela.

Letošnji jubilarci dela Železarne (foto: I. Kučina)

Število zaposlenih se bo zmanjšalo

V zapisnikih samoupravnih delovnih skupin smo zasledili, da se mnogi lelovodje pritožujejo nad pomanjkanjem delavcev. Kakšni so izgledi, da bi bilo v naši železarni več delavcev, nam je pojasnil vodja oddelka za kadre Božo Ahec.

»Delavci kadrovskega sektorja smo že večkrat poudarili, da se število zaposlenih ne bo povečevalo, prej zmanjševalo. Jasno smo namreč povedali, da kljub velikim pritiskom temeljnih organizacij ne bomo sprejeli delavcev, ki se s svojim delom ali obnašanjem v preteklosti niso izkazali. Napovedali smo, da se bo po nudi ustreznega kadra v prihodnjih letih še zmanjšala, kar je jasno vidno iz demografske študije, po kateri bo do leta 2000, kakor tudi iz dejstva, da bo samo ob karavanškem predoru ob prvi fazi, to je leta 1991, zaposlenih preko 350 delavcev. Zato smo kot edino možno vizijo razvoja naše železarne tudi in predsem s kadrovskega stališča videli v

ustavljanju zastarele in nerentabilne proizvodnje in sočasnem prehodu na višjo tehnologijo in večjo kvaliteto, povezano z večjo uporabo znanja. Demografska analiza prebivalstva občine Jesenice kaže tudi na to, da se število prebivalstva ne bo bistveno povečalo, zato iz naravnega prirastka ne bo dotoka novih delavcev. Zato toliko bolj podpiramo usmeritve, ki vodijo v modernizacijo proizvodnje, ker prinašajo večjo produktivnost ob manjšem številu zaposlenih. Nova jeklarna je le prvi korak na tej poti.

Zmanjševanje števila zaposlenih pomeni, da bo potreben zelo natančen in strokovno načrt prestrukturiranja okrog dva tisoč že zaposlenih železarjev, ki jih bo za nova dela in naloge potrebno dodatno usposobiti. Leto 1990 seveda ni tisto, do katerega smo takšno izobraževanje namenjavali zaključiti.

Z določenimi ukrepi bomo Železarni poskušali ohraniti tudi dobro ime. Tako vsaj eno leto po disciplinskem odpustu ne bomo zaposlovali obračunanih delavcev, »problematični« delavci pa bodo morali sami plačati postopek za sprejem na delo.

Železarna Jesenice je ena od tistih delovnih organizacij, ki na Gorenjskem največ štipendira, vendar za železarske štipendije ni kandidatov. Mladih torej železarski poklici ne privlačijo. Ker smo se odločili, da ne bomo zaposlovali takih delavcev, katerim ne moremo zagotoviti minimalnega življenjskega standarda, tudi delavcev iz drugih republik ne bo več toliko.

Seveda poznamo tudi konkretne primere, na primer v Valjarni žice in profilov, kjer se število delavcev stalno zmanjšuje in se še bo, saj je slaba kadrovska zasedba v tej valjarni posledica stvari, na katere kadrovski sektor ne more neposredno vplivati, to so predvsem zelo slabi delovni po-

goji. Zato zelo podpiramo prizadevanja, da valjarno delno prenovimo. Ponudbe so delno že pripravljene; delna modernizacija proge bi ob enaki proizvodnji potrebovalo število zaposlenih zmanjšala za 33, posredno tudi v Žičarni za 20. Takšna modernizacija in manj zaposlenih bi omogočila prehod na sistem dela 5+2.

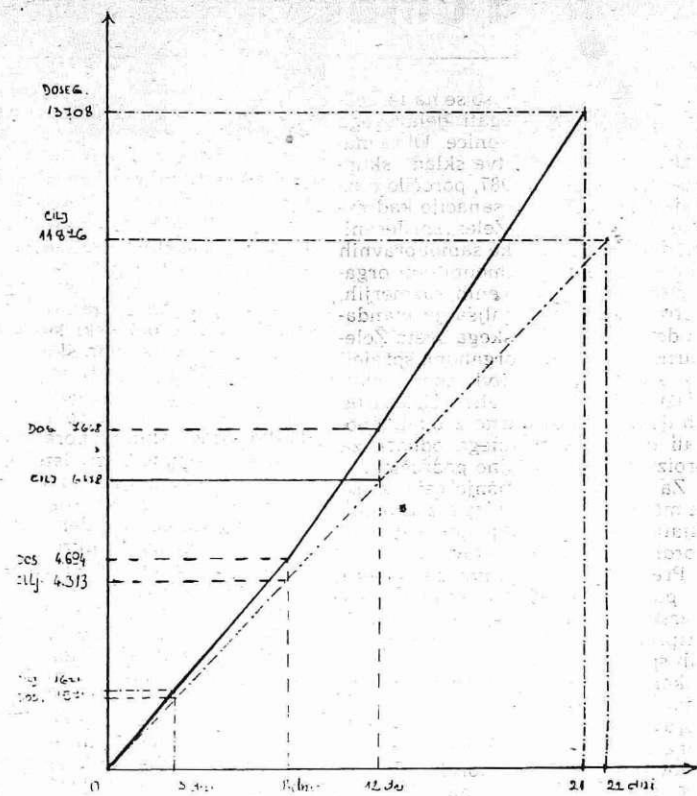
Do takrat pa bo treba pomanjkanje delavcev v Valjarni žice in profilov reševati drugače. Lani smo delavcem valjarne ponudili predlog, da bi delali v treh izmenah in pol, ker je za sistem 4+1 manjkalo skoraj dvajset delavcev. Če bi se odločili za sistem 5+2, oziroma tri izmene in pol, bi bili prosti vse nedelje, drugi prosti dan v tednu pa bi bil premakljiv. Vendar so delavci naš predlog zavrnili in vztrajali na starem sistemu dela ter od nas zahtevali, da priskrbimo manjkajoče delavce. To smo tudi storili, vendar delavcev tudi sedaj primanjkuje. Ker delavci iz valjarne odhajajo predvsem zaradi slabih delovnih pogojev, je kadrovski sektor nemočen, dokler proizvodnje ne moderniziramo. Edino modernizacija proizvodnje in višja tehnologija bosta rešili kadrovske probleme.

Pri reševanju vseh kadrovskih težav je pomembna delovna organizacija kot celota in ne posamezna temeljna organizacija ali delovna skupnost, česar v praksi ne spoštujemo. Bolj bi se morali zavedati, da je kadrovska politika eden od pomembnih delov ekonomike, razvoja in proizvodne politike, zato bi bilo potrebno doseči večje vključevanje samoupravnih in upravnih struktur v njeno reševanje.

Delno bo pomanjkanje delavcev omilila ukinitve martinov in plavžev, ker bo po razporeditvi v novo jeklaro in v staro elektro-jeklaro ter po rednih upokojitvah ostalo še sedemdeset delavcev, ki jih bodo razporedili v druge temeljne organizacije. Seveda bo te delavce potrebno za delo v novem okolju dodatno priučiti.

Lilijana Kos

doseganje skupnega cilja poslovanja

Dokončnih rezultatov o doseženi realizaciji še ne moremo podati, vendar smo v 21 dneh dosegli 13708 mio. din., kar je 15 % preseganje. Približno tolikšen pa je tudi vpliv odobrenega povečanja cen, kar pomeni, da smo realni cilj dosegli približno 100 %.

Oddelek za nagajevanje

Razpis Pantzove nagrade

Delavski svet Železarne Jesenice v skladu s petim členom pravilnika za podelitev Pantzove nagrade razpisuje natečaj za podelitev Pantzove nagrade v letu 1987.

Pravico sodelovanja na tem natečaju imajo vsi delavci Železarne in tudi druge osebe izven Železarne, ki s svojim življenjskim delom na področju metalurške dejavnosti in drugih, ki so vezane na tehnologijo in tehniko, bistveno vplivajo na rast delovne organizacije kot celote in s tem prispevajo k uveljavljanju Železarne Jesenice doma in v tujini.

Rok prijave je 30. junij 1987. Prijave za razpis je treba nasloviti na oddelek za zaščito industrijske lastnine v sektorju za ekonomiko in organizacijo.

Prijavi mora biti priložena dokumentacija, na osnovi katere bo posebna komisija izbrala nagrajenca.

Višina nagrade je po sklepu delavskega sveta Železarne pet povprečnih neto osebnih dohodkov v Železarni v letu 1986. Poleg nagrade prejme nagrajenec še plaketo in diploma.

Vse informacije v zvezi s prijavo lahko zainteresirani dobijo na oddelku za zaščito industrijske lastnine.

Delavski svet
Železarne Jesenice

Elektronsko - računski center Železarne Jesenice vabi k sodelovanju sodelavce,

ki imajo:

- visoko ali višjo izobrazbo računalniške, tehnične ali ekonomske smeri,
- veselje do opravljanja nalog s področja obdelave podatkov in programiranja,
- da so samostojni in kreativni,
- kandidatom, ki bodo pripravili opravljati naloge iz navedenega področja, bomo omogočili tudi dopolnilno strokovno izobraževanje.

Vsi kandidati bodo opravili razgovor na Elektronsko - računskem centru. Prijave z dokazili naj kandidati pošljejo kadrovskemu sektorju Železarne Jesenice, C. železarjev 8.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Komerciala

PONOVNO OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge

1. VODJA REFERATA PRODAJE, šifra 5267, U-4, 17. kat., 1 oseba

POGOJI: Višja šola ekonomske ali komercialne smeri in 2 leti delovnih izkušenj na področju komerciale

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice z oznako »za TOZD Komerciala«.

ZAHVALA

Sodelavkam in sodelavcem temeljne organizacije Družbeni standard iz enot restavracije Železarne — Kazina in samopostrežna restavracija in kantine se zahvaljujem za vestno ter dobro opravljeno delo pri nujenju storitev ob otvoritvi Jeklarne 2 in prvomajski proslavi na Poljanah.

Romana Bradič,
vodja TOZD
Družbeni
standard

ZAHVALA

Vsem delavcem Železarne in tudi drugim, ki so sodelovali in pomagali pri izvedbi slovesne otvoritve Jeklarne 2, se za njihovo požrtvovalno delo iskreno zahvaljujem.

Pripravljalni
odbor za slovesno
otvoritev Jeklarne 2

IZLET

Društvo za varilno tehniko Jesenice organizira 15. maja enodnevno strokovno ekskurzijo v tovarno elektrod Böhler v Kapfenbergu v Avstriji.

Prijave s prijavnino v znesku 3.000 din sprejema Branko Krivec iz OTK, ☎ 34-14, do zasedbe mest v avtobusu.

DVT Jesenice

Obvestilo

Vodstvo obrata Žebjarne obvešča vse kupce žeblijev na MALI PRODAJI in člane STANOVANJSKE ZADRUGE, da se dobavni listi in izvoznice izstavljajo vse dni v mesecu razen:

od 1. do 5. v mesecu, na dan izplačila OD in zadnja dva delovna dneva v mesecu.

Seja delavskega sveta Železarne

V petek, 24. aprila, so se na 14. redni seji sestali delegati delavskega sveta Železarne Jesenice. Obravnavali so: predlog delitve sklada skupne porabe za leto 1987, poročilo o izvajanju ukrepov za sanacijo kadrovske problematike v Železarni Jesenice, določili so osnutke samoupravnih splošnih aktov o samoupravnih organiziranosti in delitvenih razmerjih, potrdili predlog podaljšanja mandata delegatom delavskega sveta Železarne in njegovim organom, sprejeli so sklep o podelitvi spominskih plastik, priznanj in zahval Železarne ob dograditvi Jeklarne 2 ter imenovali člana poslovodnega odbora za proizvodno in razvojno področje.

Za razliko od prejšnje seje, ki so jo morali zaradi nesklepčnosti ponavljati, se je tokrat seje udeležilo »rekordno« število delegatov.

Predsednik poslovodnega odbora je poročal delegatom, kako poteka izvrševanje sklepov prejšnje seje. Pripravljeni so osnutki samoupravnih splošnih aktov, ki so potrebni za dokončanje projekta »Organiziranost Železarne Jesenice«, in samoupravni splošni akti, ki urejajo delitvene razmerja v Železarni. V drugi polovici leta bomo morali sprejeti ustrezne pravilnike ter metodologijo vrednotenja del in nalog. Imenovana je delovna skupina, vodi jo Oto Kelih iz OŠDČ, ki pripravlja razvid del in nalog vzporedno z metodologijo vrednotenja del in nalog.

Do začetka maja bo urejena pot za delavce Železarne od vratarja do valjarn na Javorniku. Sedaj popravljajo most. Parkirišče za delavce Železarne bo urejeno na prostoru, kjer stojijo barake Hidromontaže. Le-te bodo odstranili nekoliko kasneje, kot so predvidevali, ker še niso dokončana vsa dela na Jeklarni 2.

Na prejšnji seji so delegati sprejeli sklep, naj strokovna služba glede na spremenjene zvezne zakone pripravi kriterije za izračun produktivnosti, pri čemer naj upošteva spremenjen asortiment. Kriterije za izračun produktivnosti strokovna služba že uporablja. Gre za to, da se poleg produktivnosti upošteva tudi faktor strukture proizvodnje. V prvem kvartalu nismo dosegli izboljšanja tako izračunane produktivnosti, zato na tej osnovi ne moremo povečati osebnega dohodka.

Imenovanja so realizirana in tudi ostali sklepi prejšnje seje so izvršeni.

Delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti so obravnavali predlog delitve sklada skupne porabe za leto 1987 in ga vsi sprejeli. V razpravah je bilo podanih nekaj pripomb, ki pa niso takega značaja, da bi zadrževale delitev. Pripombe

se nanašajo predvsem na regres, jubilejne in druge nagrade, na sredstva za stanovanjsko gradnjo, gradnjo in prenovo počitniških domov, praznovanje dneva žena, dedka Mraza in podobno. Strokovna služba bo na pripombe iz javne razprave pripravila odgovore, ki bodo objavljeni v glasilu Železar.

Na osnovi predhodnih razprav po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih je delavski svet sprejel predlog delitve sklada skupne porabe za leto 1987. Zadolžil je strokovno službo za realizacijo predlagane delitve. Prekoračitev, ki so nastale ob delitvi sklada skupne porabe za leto 1986, se pokrijejo iz sredstev obresti sklada skupne porabe za leto 1986.

Vodja kadrovskega sektorja je v nadaljevanju poročal delegatom, kako poteka izvajanje ukrepov za sanacijo kadrovske problematike v Železarni. Delegati so ocenili, da je kadrovska problematika kompleksno področje, za reševanje katerega je zadolžen kadrovski sektor, v reševanju te problematike pa naj se v skladu s svojo pristojnostjo vključijo še ostali odgovorni delavci Železarne. V letu 1986 pripravljeni ukrepi za saniranje kadrovske problematike in predložena ocena izvajanja so osnova za delo kadrovskega sektorja in drugih delovnih okoliš, ki delajo na področju kadrovske problematike, zato jih je treba realizirati. Ker je izvajanje ukrepov za sanacijo kadrovske problematike potekalo hkrati z reševanjem vrste objektivnih težav, bodo naloge realizirane nekoliko kasneje, kot je bilo predvideno.

Delavski svet je zadolžil kadrovski sektor in sektor za ekonomiko, organizacijo in informatiko, da v sodelovanju z drugimi organizacijskimi enotami čimprej ustvari pogoje, ki bodo na področju kadrovske politike, mikroorganizacije, motivacije in zlasti nagrajevanja, organizacije dela itd. v Železarni v sedanjem prelomnem obdobju zagotavljali uspešen tehnološki razvoj in gospodarjenje.

Delavski svet je na osnovi dopolnitve iz javne razprave in sklepov odbora za samoupravne splošne akte določil osnutke naslednjih samoupravnih splošnih aktov:

- spremembe in dopolnitve statuta delovne organizacije Železarne Jesenice,
- statut delovne skupnosti skupnih služb,
- samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v delovno skupnost skupnih služb,
- samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka in določanje internih cen,

— samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka,

— samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji Železarne Jesenice.

Vsi osnutki samoupravnih splošnih aktov bodo skupaj z obrazložitvami objavljeni v prilogi glasila Železar 7. maja 1987. Javna razprava o vseh osnutkih samoupravnih splošnih aktov bo potekala na zborih delavcev do 19. maja 1987. Da bi javna razprava potekala čim bolj kvalitetno, bo kadrovski sektor pripravil program instruktaze za strokovne delavce oziroma vodje samoupravnih delovnih skupin. V razpravo se bo vključil sindikat. Samoupravne delovne skupine naj se združujejo, razprava pa vodi po sklopih, in sicer o samoupravni organiziranosti in o delitvenih razmerjih.

Ker vse naloge, ki izhajajo iz nove organiziranosti, v Železarni še niso realizirane, je treba mandat vsem delegatom temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v delavskem svetu Železarne in v vseh ostalih samoupravnih organih na ravni delovne organizacije podaljšati.

Delavski svet je sprejel sklep, da se mandat delegatom delavskega sveta in njegovim organom podaljša do 30. septembra 1987. Ta sklep velja naslednji dan po sprejetju na delavskem svetu. V tem času bi izpeljali vse aktivnosti v zvezi s sprejemom ostalih samoupravnih splošnih aktov, kar je pogoj, da izvedemo tako volitve samoupravnih organov kot tudi delegacij v skupščine DPS in SIS.

Na predlog konference osnovnih organizacij sindikata je delavski svet sprejel sklep, da se ob dograditvi Jeklarne 2 podelijo spominske plastike, priznanja in zahvale organizacijam in posameznikom za njihovo prizadevanje. Na slavnostni seji delavskega sveta Železarne, ki je bila v gledališču Tone Čufar istega dne, je bilo podeljenih 18 spominskih plastik, 69 priznanj in 164 zahval.

S potrebno večino glasov je delavski svet imenoval dr. MARINA GABROVŠKA za člana poslovodnega odbora za proizvodno in razvojno področje. Razrešil je komisijo za izvedbo razpisnega postopka za imenovanje člana poslovodnega odbora za proizvodno in razvojno področje.

Na koncu seje je predsednik delavskega sveta povabil vse delegate na slavnostni del seje delavskega sveta Železarne ob dograditvi Jeklarne 2.

CPSI-MZ

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

11. maja, Vladimir OBLAK, Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1/1 tel.: 81-772.
12. maja, Ernest PUŠNIK, TOZD Komerciala, Hrušica 138.
13. maja, Miloš PIŠČANEC, OOP, Jesenice, Prešernova 23, tel.: 83-803.
14. maja, Janko PERNE, sektor novogradenj, Jesenice, Titova 20, tel. 81-904.
15. maja, Janez POLJŠAK, splošni sektor, Hrušica 12.
16. maja, Boris PESJAK, FRS, Žirovnica, Breg 154, tel.: 80-231.
17. maja, Jože OSVALD, Livarna, Rateče 21, tel.: 88-012.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 11. 5.	KAREL KOBLAR	MITJA KERSNIK
TOREK — 12. 5.	MARJAN PINTAR	ZVONKO MEDJA
SREDA — 13. 5.	BRANKO GERČAR	MARJAN ERMAN
ČETRTEK — 14. 5.	FRANC ARNEŽ	PRIMOŽ ŽVAB
PETEK — 15. 5.	VANDA ENIKO	MARJAN ENDLIHER
SOBOTA — 16. 5.	KLAVDIJ MLEKUŽ	ZDENKO CUND
NEDELJA — 17. 5.	MARTIN BRUMAT	JANEZ VEHAR

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je 3551, vezni telefon p 2317.

Na proste sobote, nedelje in praznike dela dnevni dežurni od 6. do 18. ure, nočni dežurni od 18. do 6. ure.
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14. do 18. ure, nočni dežurni od 18. do 6. ure.

Dežurstvo se preda na vodstvu TOZD oziroma v sobi dežurnega vzdrževanja.

Služba obratne ambulante

SLUŽBE OBRATNE AMBULANTE

Od 11. maja do 16. maja bodo delale naslednje ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta: Metod Rešek, dr. med., in IV. obratna ambulanta: Ivica Vreš, dr. med. Dispanzer za borbe ob 6.30 do 7.30.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta: Alenka Katnik, dr. med. in II. obratna ambulanta: Bernarda Benedik-Tili, dr. med.
Sobota, 16. maja, samo dopoldne:
II. obratna ambulanta: Alenka Katnik, dr. med. in III. obratna ambulanta: Bernarda Benedik-Tili, dr. med.
ZOBNE AMBULANTE
DOPOLDNE: II. zobna ambulanta: Alojz Smolej, dr. stomat. Za borbe od 7. do 8. ure.
POPOLDNE: I. zobna ambulanta: Viktor Stražišar, v. dent.
Sobota, 16. maja, samo dopoldne: I. zobna ambulanta Viktor Stražišar v. dent.
V obratnih ambulantah sprejemajo knjižnice: v dopoldanskem času od 6. do 10.30 in v popoldanskem času od 12. do 17.30.
Urgentna ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 20. ure.

Dežurni v Vatrostalni

9. in 10. maja, Borut VEBER, C. revolucije 11, Jesenice, telefon v službi 83-281.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv doma.

Kaj je novega v sindikatu

● Javna razprava o razpisu tretjega občinskega samoprispevka je pokazala, da se velika večina strinja z razpisom referendumu v višini enega odstotka osebnega dohodka za šolstvo. Referendum bo 10. maja na volilnih mestih v krajevnih skupnostih.

Dograditev prostorov Centra srednjega usmerjenega izobraževanja bo pomenila veliko pridobitev tako za našo delovno organizacijo kot tudi številne družine, ki bi sicer morale svoje otroke šolati v oddaljenih krajih.

Prepričani smo, da smo v jeseniški občini poleg vseh naporov, ki smo jih vložili v gradnjo nove jeklarne, sposobni sprejeti tudi pozitivno odločitev na tem referendumu.

Občani in delavci jeseniške občine, udeležite se referenduma v čim večjem številu!

● Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta Jesenice je na osnovi razpisa in prijav za podelitev srebrnega znaka Zveze sindikatov Slovenije potrdilo predlog letošnjih dobitnikov. Iz Železarne Jesenice so ta priznanja dobili: Jožica BRUN, Valjarna debele pločevine, Jože HUDOLIN, Remontne delavnice, Darko CELAREC, Valjarna bluming štel, Jože RAZBORSEK, Žebljarna, Elica TAVČAR, Jeklovlek, Ivan MOLAN, Valjarna bluming štel, Bogomir LIČOF, Jeklarna.

Vsem nagrajencem iskrene čestitke!

● V prilogi današnje številke Železarja so objavljeni osnutki samoupravnih aktov, o katerih mora teči široka, odprta javna razprava. Za pomoč pri vodenju razprave bo usposobljenih nekaj delavcev, ki bodo zdru-

ženim samoupravnim skupinam razlagali pripravljene osnutke.

Razprava naj bo čimbolj konstruktivna, da bomo že v tej fazi obravnave zbrali čimveč predlogov in pripomb. Na ta način bomo lahko oblikovali predloge posameznih samoupravnih aktov, ki bodo ustrezali našim zahtevam. Izvršne odbore osnovnih organizacij sindikata pozivamo, da te osnutke obravnavajo in se prek poverjenikov aktivno vključijo v razpravo.

● V tem mesecu bo stekla javna razprava o osnutku sprememb in dopolnitve zakona o združenem delu. V razpravo se mora vključiti širok krog delavcev, da bi lahko presodili ponujene spremembe in jih dopolnili

s pripombami in predlogi iz lastnega okolja.

Osnutek je bil objavljen v Poročevalcu Skupščine SR Slovenije 25. marca letos, v časopisu Delavska enotnost pa so bile 27. marca razložene spremembe in dopolnitve.

Razprave morajo biti končane do 25. junija 1987.

● Predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Miha Ravnik je kolektivu Železarne poslal čestitke ob otvoritvi Jeklarne 2 z željo po nadaljnjih delovnih uspehih in hkrati opravičil svojo odsotnost zaradi drugih obveznosti. Čestital je tudi ob prazniku dela.

Sindikat Železarne

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD TEHNIČNE DEJAVNO-STI z dne 16. aprila 1987

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge

1. STROJNIK ENERGETSKE POSTAJE JEKLARNE 2
šifra 3339, D-3, 11. kategorija, 2 osebi
2. POMOŽNI STROJNIK HE ZASIP
šifra 3126, D-2, 7. kategorija, 1 oseba
3. II. STIKALNIČAR RTP JEKLARNA
šifra 3130, D-4, 10. kategorija, 4 osebe

POGOJI:

Ad. 1 IV. stopnja usmerjenega izobraževanja kovinarske usmeritve, dve leti delovnih izkušenj in odslužen vojaški rok.

Sistem dela je 4+1.

Ad. 2 8 razredov osnovne šole, zaželen skrajšan program usmerjenega izobraževanja elektro ali kovinarske stroke, odslužen vojaški rok.

Dela se samo dopoldne v sistemu 5+2.

Ad. 3 IV. stopnja usmerjenega izobraževanja elektro smeri, dve leti delovnih izkušenj in odslužen vojaški rok. Sistem dela je 4+1.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi kadrovskemu sektorju Železarne Jesenice, C. železarjev 8.

Odbori za gospodarstvo

TOZD Talilnice

Odbor za gospodarstvo v TOZD alilnice je na 3. seji 20. aprila obravnaval program ukrepov za izboljšanje poslovnih rezultatov teletelne organizacije. Analiza strokov je namreč pokazala, da je treba os nameniti posebno pozornost vseh obratih TOZD Talilnice izpolnjevanju količinskega in asortimanskega plana. Na aglomeraciji (obrat lavž) je treba znižati stroške z stremnim reguliranjem razmerja med domačo in uvoženo rudo. V obratu Livarna (predvsem to velja a kovinolitvarno) je treba uskladiti lanske in dosežene izplete, ker ni o realni. V obratu Jeklarna 1 je trea rešiti problem izpleta v Valjarni luming štekel in II. a kvalitete. Cilj, i velja tako za SM kot za elektrood-elek, je, da bi dosegli planirane iz-lene, da bi bil delež zgrešenih sarž izji od štirih odstotkov, delež II. a valitete pa manjši od desetih odst-ov. Odbor je sprejel sklep, da se rogram ukrepov posreduje obrato-odjem in da se rezultate tekoče premija ter o dosežkih enkrat me-čno poroča odboru za gospodar-vo.

Potrdil je družbeni plan za mesec pril v skupni višini 52.400 ton in se eznanil z informacijo o gradnji in oizkusnem obratovanju Jeklarna 2. oglašal je tudi s predlogom, da se z farjanom Vovkom sklene pogodbe o delo (za kakšno delo gre, iz zapis-ika ni jasno).

Delavskemu svetu je predlagal, da se izplača enkratna nagrada delav-cem elektroenergije. Le-ti so uspešno popravili transformatorske pre-klopke na Lectromelt peči. Nagrado so predlagali tudi za delavce, ki so hitro popravili 50-tonski zakladalni žerjav elektropeči.

Informirani so bili tudi, da se s 1. majem spremenijo stimulacije za zbiranje odpadnih materialov. Se-znanili so se tudi s dopisom CPSI o odobritvi finančnih sredstev za ure-ditev spominskega parka na Plavžu. Kipe za spominski park na Plavžu bo izdelala Livarna skladno s skle-pom odbora za gospodarstvo pri de-lavskem svetu Železarnes Jesenice.

Planinskemu društvu Radvljica je odbor podaril dve paleti rabljene šamotne opeke, prošnjo Društva upokoencev Javornik-Koroška Bela pa je odstopil v reševanje odboru za splošne zadeve.

TOZD Okrogli program

Odbor za gospodarstvo v TOZD Okrogli program se je na 3. seji 16. aprila seznanil z naložbo v vlečni stroj Schumag v obratu Jeklovlek za dimenzijsko območje od 4 do 15 mili-metrov. Naložbo je ocenil kot izred-no poceni in kot zelo koristno, pri-pombe pa je imel glede plačila delav-cem, ki so stroj montirali.

Bogu Tomazinu, ki je z dodatnim delom (postružil je 15 velikih in 15 malih vodilnih puš in 10 puš z vlož-

kom) omogočil normalno delo ESAB linij, je odobril izplačilo nagrade v višini 20.000 din. Po predlogu obrata Žičarne naj bi se učencem iz šole za metalurške delavce za čas praktične-ga pouka izplačala denarna nagrada v višini 500 din. Sprejel je tudi sklep, da se delavcu iz Žičarne »zaradi od-hoda v JLA in hkrati zaradi pomanj-kanja delavcev v proizvodnji 13 dni dopusta izplača kot nagrada«.

Raznim društvom, klubom in šol-am je odbor podaril 410 kilogramov žebelj, 4 tone 150 kilogramov dru-gih izdelkov in 12 kilogramov elek-trod. Rekreativski klub Večno mla-dih fantov je tako dobil 150 kilogra-mov odpadnega jekla, Planinsko društvo Dovje-Mojstrana (odprava v Yosemite) 500 kilogramov odpadne-ga betonskega železa, Gasilsko dru-štvo Podhom 500 kilogramov beton-skega železa, Gasilsko društvo Smo-kuč 800 kilogramov betonskega žele-za, Balinarski klub Bohinj 100 kilo-gramov žice za mrežo, Gasilsko dru-štvo Planina pod Golico pa 20 kilo-gramov nesortiranih žebelj in 2 za-vitka elektrod Jadran (po dva kilo-grama). Planinsko društvo Jesenice je kot pomoč pri gradnji Erjavčeve koče dobilo 310 kilogramov žebelj in dve toni odpadnega paličastega jekla. Tudi maturantje, ki ob koncu šolskega leta prireajo maturantske ples s srečolovom, niso ostali brez daril. Tako so dijaki 4. b letnika CSUI (družboslovna usmeritev) do-bili 20 kilogramov nesortiranih žeb-blev, dijaki 4. letnika naravoslovno-matematične usmeritve CSUI 20 ki-logramov nesortiranih žebelj in dva zavitka elektrod Jadran, 4. letnik zdravstvene šole CSUI 100 kilogra-mov odpadnega železa in dijaki srednje šole za trgovinsko dejavnost v Kranju (smer komerciala) dva za-vitka elektrod Jadran. Prošnjo Dru-štva upokoencev Javornik-Koroška Bela je odbor odstopil v reševanje odboru za gospodarstvo pri delav-skem svetu Železarnes.

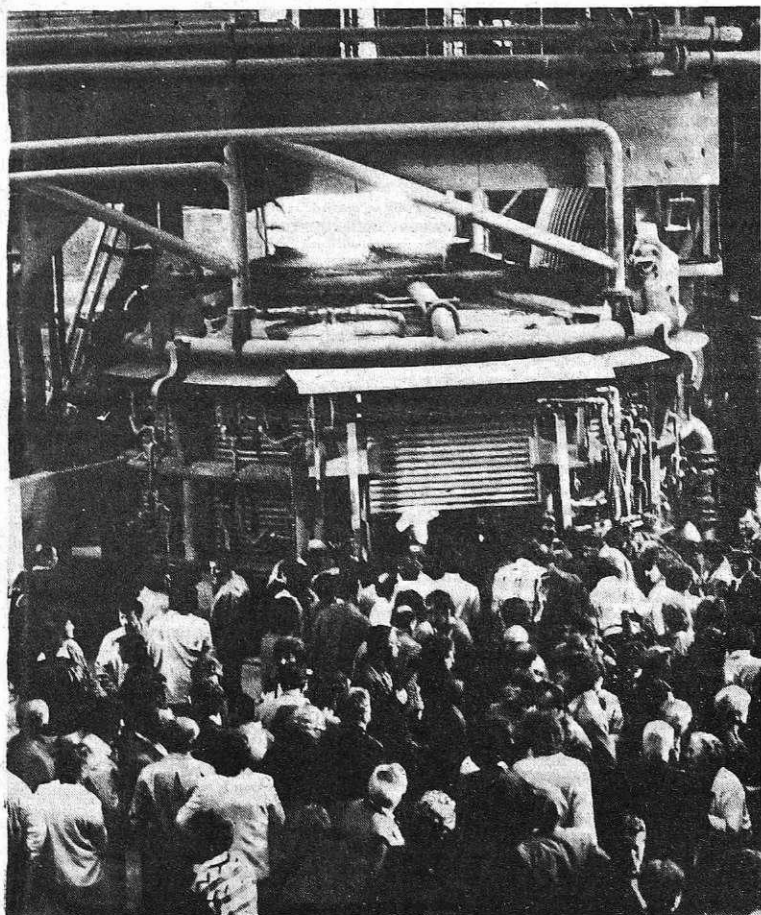
CPSI-BL

Delovna sobota in korajža

Anonimnež nam je poslal čestitko planerjem delovnih sobot, ki so določili delovno soboto na dan zmage. Pravi, da imamo po tolikih letih de-lovno soboto prav na dan zmage. Namesto da bi ta dan proslavljali, ga bomo preživeli v službi plačano ob NEDELU (podčrtal anonimnež) in ob iz-hodih KTMV (kar tako malo ven).

Na koncu je zapisal, da naj to razmišljanje objavimo, če smo korajžni. Kaj malo ima opraviti korajža z objavo, več pa s PODPISOM pod tako raz-mišljanje.

Dan zmage pa vseeno kaže proslaviti, in to delavno, saj je bila tudi zmaga priborjena in ne podarjena, in ne le s prisot-nostjo na delovnem mestu. Uredništvo

številni obiskovalci so si ogledali novo elektropeč (foto: F. Sluga)

Pregled sestankov SDS

Osrednji temi, ki so ju SDS obravnavale v mesecu aprilu v okviru programa samoupravnih aktivnosti sta bili predlog del-e sklada skupne porabe in ocena samoupravnega informira-a in komuniciranja. O obeh zadevah bomo objavili posebno nalizo, zato pripomb v zvezi s skladom skupne porabe in oce-o informiranja v »Pregledu sestankov SDS« ne bomo posebej avajali. Omenimo naj le, da se v razpravi o informiranju kar recejkrat postavlja vprašanje, oziroma se pojavlja nezado-ljstvo, ker se zadeva s »spornimi članki« o prevrednotenju ni izčistila, oziroma ker ni bilo objavljeno mnenje pravobranil-a. Sicer pa je informiranje v glavnem ocenjeno kot dobro ali saj zadovoljivo. Pohvaljen je zlasti Železar, kritično pa je po-ekod ocenjeno povratno informiranje. Na sklad skupne pora-ke je bilo nepričakovano malo pripomb. Poleg »klasičnih« pre-izke jubilejne nagrade in prenizek regres (izplačati jih je tre-a posebej, ta želja je bila letos izpolnjena), pa najdemo tudi ke, da v teh težkih časih, ob rastoči draginji in nenehnem pa-nju standarda, sredstva sklada preveč radodarno delimo na-crog, še zlasti različnim društvom. Ob vsem tem pa je ton se-anikom dajalo pravzaprav vprašanje osebnih dohodkov: iz-ačila za marec niso bila takšna, kot so delavci pričakovali. robleme je sicer pojasnil oddelek za nagrajevanje v Železarnju i. aprila, toda ponekod so imele SDS sestanke že prej, druge a jih ta informacija očitno ni zadovoljila. SDS moti tudi to, r ne dobe odgovorov na pritožbe v zvezi s prevrednotenjem. vedno je tudi nekaj pripomb zaradi pomanjkanja vode, ne-ejenosti garderob, pomanjkanja delavcev (dopusti so pred-ati) in druge obratne problematike.

TOZD TALILNICE

Iz obrata PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS obratovod-o, plavž 1, 2, 3 in 4 ter aglomeracija 1, 2 in 3. SDS so imele

pripombe le na sklad skupne porabe in oceno samoupravnega informiranja in komuniciranja.

Iz OBRATA JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektrojeklarna I-1, 2, 3 in 4, BBC peč, elektrojeklarna II, kontiliv 1 in 2, predelava talilniških odpadkov, kamnolom ter ponvično gospodarstvo 1, 2 in 3. SDS priprava vložka 1 meni, da bi bilo treba povečati ceno odpadnim in barvnim kovinam, da bi tako stimulirali delavce za odstranjevanje le-teh iz vlož-ka. Prav tako bi bilo treba povečati tudi nagrado za odstranje-vanje raznih eksplozivnih predmetov (plinskih jeklenk, granat ipd.) iz vložka. Pravijo, da se nagrada že več let ni spremenila, tolikšna kot je, pa je le še simbolična. Podobnega mnenja je tu-di SDS priprava vložka 2. Po mnenju nekaterih članov SDS so nagrade za odstranitev nevarnih predmetov iz vložka še iz leta 1979. SDS elektrojeklarna I-2 in BBC peč opozarjata, da imajo še vedno probleme s sanitarijami in pitno vodo. Zanima jih tu-di, zakaj v kantini večkrat zmanjka toplega obroka in kje so vzroki za slabo in celo neodgovorno vzdrževanje žerjavov (50-tonski in 125-tonski žerjav). Da na pečeh že dalj časa ni pit-ne vode, opozarja tudi SDS elektrojeklarna I-3. Skupina zahte-va, da se ta problem čimprej uredi. SDS elektrojeklarna II je pod točko razno živahno razpravljala o problemih, s katerimi se srečujejo v novi elektrojeklarni. Pravijo, da imajo težave s prometom, odvozom delavcev iz službe, pa tudi z novimi sani-tarijami. Na »mašino« morajo čakati včasih tudi po uro ali celo več. To jih moti zlasti v kritičnih trenutkih, ko je nujno treba zamenjati garnituro pri prebodu sarže. Delavci, ki delajo v po-poldanski izmeni, so za odvoz domov prisiljeni iskati dežurne-ga šoferja. Novi sanitarni prostori so nefunkcionalni. V vseh kopalnicah je zamašena kanalizacija, večkrat pa niti vode ni-majo. SDS predelava talilniških odpadkov je pod razno obra-vnavala delovno disciplino in problem vzdrževanja strojev in drugih naprav. Sklenili so, da uvedejo poleg strojnih knjig še dodatne knjige, v katere se bo dnevno vpisovalo tudi stanje strojev in separacije ter dela, ki bodo opravljena na strojih. Na

SŽ — ŽELEZARNA JESENICE — z o. sol. o., c. Železarjev 8, 64270 JE-SENICE

razpisuje za šolsko leto 1987/88 naslednje štipendije

Usmeritev — program	Stop. zaht.	Štev. razp. štipendij
VISOKE ŠOLE		
dipl. inž. metalurgije	VII	20
dipl. inž. kemije (tehnolog)	VII	2
dipl. inž. strojništva	VII	8
dipl. inž. elektrotehnike	VII	10
dipl. inž. matematike	VII	4
dipl. ekonomist	VII	12
dipl. pravnik	VII	1
VIŠJE ŠOLE		
inž. strojništva	VI	4
inž. elektrotehnike	VI	3
inž. kemijske tehnologije	VI	1
SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE		
METALURŠKA USMERITEV		
4-letni program	V	30
3-letni program (livar, talilec, valjavec)	IV	60
3-letni program — modelni mizar	IV	5
2-letni program	II	20
KOVINSKO PREDELOVALNA USMERITEV		
3-letni in 4-letni program	IV, V	100
2-letni program	II	10
ELEKTROTEHNIŠKA USMERITEV		
4-letni program — energetik	V	10
4-letni program — elektronik	V	10
3-letni program — elektrikar	IV	30
KEMIJSKA USMERITEV		
4-letni program	V	6
NARAVOSLOVNO-MATEMATIČNA USMERITEV		
(CSUI Jesenice)	V	20
GRADBENA USMERITEV		
3-(2)-letni program	V	5
KULTURNA USMERITEV		
4-letni program — fotograf	V	1
GOSTINSKO TURISTIČNA USMERITEV		
3-letni program — kuhar	IV	2
3-letni program — natakar	IV	2

1. Kandidati zaprosijo za štipendijo s posebnim obrazcem »Vloga za štipendijo v Železarni Jesenice«, ki ga je priredila Železarna za svoje potrebe in ga je mogoče dobiti na vseh osnovnih šolah, Centru srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice in kadrovskem sektorju Železarnes Jesenice ali z obrazcem DZS 8.40, ki ga kupijo v knjigar-ni.

2. Osebnne dohodke staršev za leto 1986 vpišejo delovne organiza-cije, v katerih so starši zaposleni; višina otroškega dodatka se posebej označi, sicer se smatra, da ga kandidat ne prejema.

Podatkov o osebnih dohodkih staršev ni treba vpisati učencem, ki so se vpisali v dve in triletno programe Centra srednjega usmerjenega izobraževanja na Jesenicah.

Za starše, ki so upokojeni, je treba priložiti odrezek pokojnine za december 1986 in napisati, če so upokojenci železarnes.

3. Fotokopijo zadnjega šolskega spričevala oz. potrdila o opravlje-nih izpitih predložijo vsi kandidati ob zaključku šolskega leta oz. naj-kasneje do 30. junija 1987.

4. Kandidati naj prijave za štipendijo po možnosti oddajo do 31. maja 1987 na kadrovskem sektorju Železarnes Jesenice.

ŽELEZARNA JESENICE
KADROVSKI SEKTOR

Obvestilo

Zaradi normalnega poslovanja male prodaje v zvezi z odpadnim nerabnim lesom v Železarni Jesenice in v skladu z ukrepi na področju zavarovanja družbenega premoženja veljajo naslednja pravila:

1. Ocenjevanje lesa vsak drugi teden v mesecu.
2. Prodaja in odvoz lesa vsak tretji teden v mesecu.
3. Odvoz lesa vse delovne dni od 6. do 18. ure.

V ostalem veljajo pravila za poslovanje male prodaje Železarnes Jesenice.

sestanku SDS kamnolom je bilo pod razno zastavljenih več vprašanj v zvezi z ustavitvijo kamnoloma in prekvalifikacijo minerejev. SDS ponvično gospodarstvo 1 se vprašuje, zakaj jim ni bila izplačana stimulacija za mesec marec. Prošijo tudi, da se uredi glede rene (»svinje«), ker je nimajo več kam odla-gati. Problem bi po njihovem mnenju lahko rešili tako, da se jim da voz, s katerim bi reno odvažali. Zlebarji, ki delajo na elektropeči, zahtevajo, da se čimprej organizira izpit iz varstva pri delu za kisik, kajti v nasprotnem primeru ne bodo več reza-li žlebov. Zidarji menijo, da so oškodovani pri osebnih dohod-kih. Če opravljajo delo I. zidarja, menijo, naj bi dobili tudi odločbe za 1. zidarja in ne za II. zidarja. To se jim namreč po-zna v primeru, da bolujejo ali če gredo na dopust. Vprašujejo tudi, kdaj bo narejen 32-tonski žerjav. Novi 50-tonski žerjav jim povzroča težave, ker je prepočasen in jim upočasnjuje de-lož. Pričakujejo, da bodo na vsa ta vprašanja prejeli odgovore že do naslednjega sestanka.

Iz OBRATA LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo obrata, modelna mizarna, jeklolivarna 2 in čistilnica odlitkov. Članom SDS vodstvo obrata in modelne mizarne je asistent li-varne pod točko razno pojasnil vprašanje izplačanih osebnih dohodkov za mesec marec. Povedal je, da glede na interventni zakon ni bilo mogoče izplačati stimulacije za preseženo produktivnost. SDS pričakuje, da bo tudi ta del dohodka čimprej iz-plačan. Modelni mizarji imajo probleme s plinom, ki nastaja pri rezanju nalivkov v čistilnici odlitkov in se od tu širi skozi dotrajane in razpokane stene v prostor, v katerem delajo. Pri-tožujejo se tudi nad ventilacijo za odsesavanje lesnih oblanc. SDS jeklolivarna 2 se pritožuje, da informacija, ki so jo prejeli 2. aprila, ni bila točna. Pravijo, da so v marcu dobro delali, ven-dar pa so dobili bistveno manjše osebne dohodke kot prejšnji mesec. Takole vprašujejo: »Kaj je s stimulacijo za doseganje skupnega cilja poslovanja v Železarni? Kot je bilo vidno iz Že-lezarja, ga krepko presegamo«.

(se nadaljuje)

Center za proučevanje samoupravljanja
in informiranje — Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

Kako premagati nezainteresiranost in pasivnost mladih

V četrtek, 23. aprila, so se predstavniki železarske mladine zbrali na letni programsko-volilni konferenci koordinacijskega sveta ZSMS Železarne Jesenice. Poleg finančnega poročila in poročila o delu koordinacijskega sveta osnovnih organizacij za preteklo leto so obravnavali tudi finančni načrt za leto 1987. Potrdili so nova pravila o organiziranosti in delovanju koordinacijskega sveta in osnovnih organizacij ZSMS Železarne ter program dela za letošnje leto. Izvolili so novo predsedstvo, predsednika, sekretarja in nadzorni odbor. Konferenco sta pozdravila tudi podpredsednik poslovnega odbora Božo Bartelj in predsednik izvršnega odbora konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Edo Kavčič.

Koordinacijski svet ZSMS Železarne Jesenice v preteklem letu ni bil preveč uspešen pri izvajanju programskih usmeritev, ki so jih mladi sprejeli na zadnji programsko-volilni konferenci. Predvsem mu ni uspelo poživiti dejavnosti osnovnih organizacij in zainteresirati okrog 1500 mladih v Železarni za delo v mladinski organizaciji. Sodelovanje mladine v delu samoupravnih organov je bilo slabo, zato tudi ni ustrezno zastopana v novih delavskih svetih. V šestih novoustanovljenih temeljnih organizacijah je od 131 delegatov delavskih svetov le sedem delegatov mlajših od 27 let. Slabo vključevanje mladih v aktivnosti osnovnih organizacij in koordinacijskega sveta kaže na določeno nezaupanje v uspešno reševanje problemov preko mladinske organizacije.

Posamezniki so v preteklem letu dali nekaj pobud za izboljšanje družbenega standarda mladih, vendar jih niso znali uveljaviti preko mladine kot frontne organizacije. Tudi v razpravah o delitvi sredstev za osebne dohodke je bilo mlade premalo slišati, čeprav bi se morali v skladu s svojimi programskimi usmeritvami zavzemati za sistem nagrajevanja, ki bi bil bolj odvisen od delavčevega prispevka k skupnim rezultatom dela.

Bolj uspešni so bili mladi na športnem področju in pri sodelovanju z osnovnimi organizacijami in koordi-

nacijskimi sveti drugih delovnih organizacij v naši ter pobratnih občinah. Izkazali so se tudi pri mladinskem prostovoljnem delu, s katerim so prispevali svoj delež h gospodarski stabilizaciji. Aktivni so bili na kulturnem področju, saj so organizirali vrsto kulturnih prireditev, ki pa niso bile deležne množičnega odziva. Predstavniki mladih železarjev so se udeleževali tudi raznih oblik idejno-političnega usposabljanja, sestankov občinske konference ZSMS Jesenice ter sej sveta ZSMS SOZD Slovenske železarne, svoje delegate pa so poslali tudi na 12. republiški mladinski kongres.

Nezainteresiranost mladih za probleme, s katerimi se vsak dan srečujejo, ne vlada samo v Železarni, ampak nasploh med mladino v naši občini. Vse kaže, da sedanja krizna situacija žene mlade v pasivnost in molk, namesto da bi jih spodbujala k razmišljanju in konstruktivni kritiki. Mladina se vse preveč zapira v forumske okvire, v katerih skušajo posamezniki prevzeti tudi tisto delo, ki ga ne opravijo osnovne organizacije. To bo potrebno spremeniti. Mladi se morajo najprej vključiti v dogajanje v svojem najožjem okolju, saj gre pri tem za ključne probleme, ki neposredno zadevajo tudi njihov položaj v okolju, kjer delajo in živijo. Tako se bo morala mladina v železarni ukvarjati s spremembami samoupravne organiziranosti, s spreminjan-

njem načina nagrajevanja ter se vključiti v razprave o spremembah in prilagajanju samoupravnih aktov. Mladinska dejavnost mora postati vsestranska dejavnost, ki bo zajela čim širše interese mladih in jih motivirala za aktivno vključevanje v delo ZSMS Železarne. Zadnji čas je že, da prično mladi pri nas posegati tudi na področje družbenoekonomskega življenja, saj so tu problemi največji, pa tudi spremembe na tem področju v zadnjih dveh letih so bile precejšnje.

Delovanje osnovnih organizacij mladine v naši železarni bomo v prihodnje prilagodili novi organizaciji. Osnovne organizacije po sedanjih obratih bodo postale aktivni. V predsedstvu koordinacijskega sveta se bo usklajevala dejavnost osnovnih mladinskih organizacij v temeljnih organizacijah. Po novem bo imelo predsedstvo petnajst članov; vanj bodo vključeni predstavniki vseh komisij, pri čemer bo imela komisija za mladinsko prostovoljno delo proste roke pri delegiranju člana predsedstva zaradi izrazito operativnega dela.

Delo mladih v Železarni bo v letu 1987 usmerjeno predvsem na tista področja, ki so bila doslej zapostavljena. Bolj se bodo morali vključiti v delo samoupravnih organov in delegatski sistem, nadaljevati bodo morali dobro sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v Železarni, se zavzemati za doseganje skupnih razvojnih in drugih rezultatov, sodelovati pri oblikovanju osnov in meril za delitev sredstev za osebne dohodke, organizirati dodatno izobraževanje in izpopolnjevanje mladih in vseh delavcev Železarne ter se spoprijeti še s številnimi drugimi nalogami.

Tanja Kastelic

NOVICE IZ ŠOLSKIH KLOPI OŠ TONE ČUFAR JESENICE

V mesecih od zimskih počitnic dalje smo dobro in pridno delali na različnih področjih. Pripravljali smo se za razna tekmovanja in številne natečaje.

7. aprila je poteklo šolsko tekmovanje iz znanja matematike. Šolskega tekmovanja se je udeležilo 110 učencev. Bronasto Vegovo priznanje bo prejelo 42 učencev.

18. aprila se je 29 učencev odpeljalo v Mojstrano na občinsko tekmovanje. Dobro so se odrezali in kar 16 učencev bo prejelo srebrno Vegovo priznanje. Na republiško tekmovanje sta se uvrstila: Mojca Perat, 8. razred in Damjan Demšar, 7. razred.

Sodelovali smo tudi na natečaju, ki ga je razpisalo Železniško gospodarstvo Ljubljana. Vneto smo slikali, risali, manj pa smo napisali spisov.

Zdaj pa nas obveščajo, da je kar osem oddelkov naše šole dobilo kolektivno nagrado — izlet z železnico. Nagrado so prejeli: 3.a, 3.b, 6.a, 6.b, 6.c, 6.d, 6.e. Večje število učencev je prejelo tudi individualne nagrade za likovne izdelke.

Prvo nagrado so prejeli: Katja Bakič, 3.b, Primož Lah, 3.a, Mojca Koblar, 6.b, Grega Božič, 6.b, Živa Varl, 1.b.

Drugo nagrado so prejeli: Breda Kelvišar, 1.b, Aleš Justin, 3.a, Marusa Tratnjek, 3.a, Alen Kramar, 3.a, Besina Aljukič, 6.e.

Tretjo nagrado so prejeli: Vanja Ivanovič, 3.b, Goran Karakaš, 1.b, Hubert Tomazin, 2.c, Gorazd Novak, 2.c, Peter Smolej, 3.b, Mojca Zvokelj, 6.c, Sandi Smičic, 6.a.

Uspeha in nagrade se veselimo prav vsi. Čestitamo sošolcem, zahvaljujemo pa se tovarišici Miri Stražičar in Slavku Ileniču.

Prejšnje dni so imeli svoje preizkušnje Veselošolci. Kar 40 se jih je uvrstilo na občinsko tekmovanje veselošolcev, ki bo 9. maja na naši šoli. Veselošolci še naprej veselo na delo!

Pripravljamo se za obrambni dan. Te dni smo imeli učne ure s prijaznimi borci, ki obujajo spomine na vojni in povojni čas. Tovariši borci se potrudijo, da nam predstavijo dneve trde borbe, pomanjkanja, strahu, hkrati pa ne pozabijo na kak smešen dogodek. Žal nam vselej zmanjka časa, saj bi učenci še poslušali in spreševali.

Tudi o prometu veliko razmišljamo, največ o naši varnosti na cesti, saj voznikom velikokrat ni prav dosti mar za prometne znake. Naša gost šola je vsak dan bolj nevarna: gost promet na magistralni cesti, nepravilno parkiranje na pločniku ob Tavčarjevi cesti, pa neučakani vozniki in tudi naša neugnanost nam nenehno grozijo.

Imamo družino pionirjev prometnikov, ki skrbijo za varen prehod mlajših v dne, ko je promet največ-

ji. Pri tem jim občasno pomagajo miličniki Postaje milice Jesenice. Veliko pomoč pri delu na prometnem področju nam nudijo člani ZŠAM s tovarišcem Pogačnikom.

Zdaj se pripravljamo še na srečanje z gasilci, vse ostale naloge pa opravljamo s tovarišci učitelji v šoli največ s tečajnimi oblikami.

Sportniki so nenehno aktivni — vsak teden so različna tekmovanja v okviru ŠSD.

Šolski radio redno tedensko obvešča učence in delavce šole o pomembnih dogodkih v svetu, doma, zlasti pa o vseh dogajanjih v šoli.

Življenje in delo v naši šoli je zelo pestro in zanimivo. Veselimo se dobrih rezultatov, ob slabših dosežkih pa stisnemo pesti, saj hočemo doseči več in bolje.

Danes nas je še posebej razveselila novica o priznanju, ki ga podeljuje Zavod SR Slovenije za šolstvo vsem učiteljem za uspešno delo z mladimi tekmovalci na področju računalništva. To pomeni spodbudo učencem in učiteljem.

Do konca šolskega leta ni več daleč. Mi pridno delamo in želimo, da se ob prazniku dela veselite z nami tudi naši starši in krajani.

Pionirski odred
OŠ Tone Čufar
Jesenice

PRIPRAVLJENOST

JE VEDNO BOLJŠA

KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

(TITO)

Javne in zasebne kopalnice v službi civilne zaščite

Okuženi ljudje (ko se slečejo) odidejo na delovno mesto št. 2. Tukaj z radiološkim detektorjem ugotavljajo stopnjo razkuženosti. Dele telesa, ki niso dosegli tolerantne meje (zmerno mejo), je treba ponovno razkužiti. Po radiološkem pregledu ljudje odidejo na kopanje. Po razkužitvi sanitetni tehnik pregleda ljudi zaradi poškodb in jih napoti na previjališče poljske bolnišnice. Lažje poškodbe oči, ust, lažje rane, odrgnine, lažje strelne rane itd. oskrbi sanitetni tehnik sam, drugače jih napoti v zdravstveni dom.

Ko so okuženi ljudje pregledani in sanitetno obdelani, odidejo na delovno mesto št. 3, da se okopljejo. Kopanje traja do dvanajst minut. Pred kopanjem se je potrebno dobro namiliti in temeljito sprati z vodo. Skrbno je treba sprati vse kosmate dele (pod pazduhi, mednožje) in ušesa, nos, usta ter vse nagubane dele telesa.

Po kopanju odidejo razkuženi na delovno mesto št. 4 in opravijo kontrolo tolerantne (znosne) doze obsevanosti. Tiste, kjer je doza višja, napotijo na ponovno kopanje. Če še po drugem kopanju doza presega tolerantno (to je primer notranje okužbe) napotijo okuženega v najbližjo bolnišnico na zdravljenje.

Po uspešni razkužbi (radiološki, kemični) prejmejo ljudje čisto obleko in obutev, osebne predmete (dragocenosti) in osebni zaščitni komplet. Nato odidejo z razkuževalne postaje na nove naloge.

Obiskali smo naše zdomce v Zahodni Nemčiji

Delo. To je človekovo opravilo. S pomočjo dela se je človek razvijal. Marsikdo se je odločil, da bo denar služil na tujem, v Nemčiji, Ameriki, Kanadi, na Švedskem. Zelo radi pa se vračajo v domovino ali gostijo svoje rojake. Gosti naših izseljencev v Nemčiji smo bili: Nadja Svetlin, Marko Lakič Milan Kaljanin, Boštjan Hribar, Saška Ljubojevič, Polona Vidmar in jaz ter tovarišica Božena in šofer Franci.

Naša šola, SZDL in slovensko kulturno društvo Triglav imajo zelo tesne stike. Lansko leto so bili pri nas otroci izseljencev, letos pa smo jim ta obisk vrnil.

V sredo, 29. aprila, zjutraj smo se pred šolo zbrali učenci in naši starši. Dobili smo zadnja navodila, nato pa se s kombijem tovarne KO-OP iz Mojstrane odpeljali proti Korenskem sedlu. Na tej meji, kakor tudi na drugih mejah, nismo imeli težav. Takoj na meji smo zamenjali denar, nato pa se polni pričakovani napotili skozi mnoge predore po Avstriji. Kmalu so gore izginile in približevali smo se nemško-avstrijski meji.

OB 27. APRILU IN 1. MAJU

27. april in 1. maj sta zelo pomembna datuma. Kot vsako leto smo na naši šoli tudi letos pripravili proslavo.

V petek, 24. aprila, smo imeli dve proslavi, za višjo in nižjo stopnjo posebej. Za višjo stopnjo so proslavo pripravili učenci petih razredov. Predstavili so nam pester in zanimiv program, v katerem smo spoznali vrednote dela, pomembnosti teh praznikov in zgođovino delavstva. Tudi naš zgodovinski krožek ob tej priložnosti ni miroval. Učenci so v avli šole pripravili razstavo z naslovom: OF, Tito, 1. maj in 50 let Čebin.

Delo je največja človekova vrednota in prav je, da se ga že od mladih nog učimo spoštovati. S takimi proslavami spoznavamo pomen borbe delavcev za boljši jutri in boljše prihodnost vseh nas.

Sandra in Petra,
novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc

Prav prijetno se je bilo peljali po dolgih, širokih avtocestah po Nemčiji in kmalu sta bili za nami München in Stuttgart.

Kljub vročini smo kmalu prispeli v Nagold, kjer nas je pričakala Majda Karič, predsednica slovenskega kulturnega društva Triglav v Nagoldu. Nato smo odšli na domove k gostiteljem in zaradi utrujenosti kmalu zaspati.

Naslednji dan je vsak odšel s svojim prijateljem v šolo, kjer je bilo prav prijetno, le jezik nam je delal težave, saj nismo nič razumeli. Na pomoč so nam priskočili naši novi prijatelji. Popoldne sva preživeli z gostiteljico, kakor sva vedeli in znali, vsekakor pa zanimivo.

Naslednji dan je bil predviden izlet. Z avtobusom smo se odpeljali v dvesto kilometrov oddaljeni Hollday Park. Ta park je podoben Disneylandu. Skoraj cel dan smo preživeli tam. Vozili smo se po hiši strahov, po osmici, po vodi, ogledovali smo si vodno simfonijo in dresirane papagaje... Tudi po drugem dnevu obiska smo bili zelo utrujeni.

Tretji dan smo imeli piknik. Bilo je enkratno. Ob koncu nam je bilo zelo žal, saj smo vedeli, da naslednji dan odpotujemo domov. Uživali smo, čeprav nam je vreme malo zagodlo.

Trije dnevi so minili, doživeli smo veliko lepega, vseeno pa za vse na svetu ne bi hotela živeti v tujini. Čeprav bi znala govoriti nemško, se nikdar ne bi mogla zvesti v njihovo delo in navade. Do nas so bili gostitelji izredno pozorni in vendar sem ugotovila, da je njihovo življenje drugačno, precej bolj »garaško«. Kljub lepim dogodkom smo se z veseljem vrnil domov.

Janina Keserovič,
novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc

SLAVKO TARMAN

Jedrski raziskovalci
S tragiko ovenčani kralji naših dni

15

James Franck (1882 - 1964) je bil znani nemški fizik. Raziskoval je proces trkov elektronov in atomov, s čimer je potrdil Planckovo in Bohrovo kvantno teorijo atoma. To je bil slovit Franck - Herzov poskus. Skupaj s Herzom je prejel Nobelovo nagrado za fiziko v letu 1925.

Na univerzo v Göttingenu so prihajali študenti iz vzhoda in zahoda. Tako je bil študent iz univerze tudi mladi Oppenheimer. Skoraj vsi mladi Američani so prišli v Evropo dobro oskrbljeni s štipendijami. Sem so prihajali tudi sodelavci evropskih kolegov. Znanstvena menjava z zahoda je prinašala devize v evropska univerzitetna sre-

dišča. V Göttingenu ni bilo nič nenavadnega, če so dobro situirane družine vzele v svoj dom tuje študente. Bodočim raziskovalcem je to koristilo, da so hitro obvladali nemški jezik. Mnogi od teh mladih raziskovalcev so pozneje svoja dela objavili kar v nemščini.

Ameriški študenti se nikoli niso sprijaznili z nemško birokracijo. Ob to se je spotaknil in bi zato skoraj ostal brez doktorata tudi Oppenheimer. Zgodaj pomladi leta 1927 se je prijavil za doktorski izpit. Nemško ministrstvo za kulturo mu je prošnjo zavrnilo, ker prošnji ni bil dodan obsiren življenjepis. Profesorji bodočega očeta atomske bombe so ponovno morali posredovati na ministr-

stvu. Max Born se je zavzel zanj z utemeljitvijo, da je njegovo doktorsko delo tako sijajno, da je vredno objave v seriji disertacij, ki so izhajale na univerzi v Göttingenu. Tako je nestrpni Oppenheimer enajstega maja 1927 opravil doktorski izpit. O njegovem pisnem zagovoru pa je Max Born, vodja komisije, izjavil: »Gre za izdelek izrednih kvalitete, ki daleč presega povprečne disertacije. Edina napaka Oppenheimerjeve disertacije je, da jo je težko brati. Toda ta napaka zbledi spriču vsebine, zato predlagam oceno — odlično.«

V teh letih so ustvarjalno živeli in delali v tujini: matematik Landau, jedrski fiziki Houtermanns, Heisenberg, Sommerfeld, Dirac, Fermi, Gamow, Weizsäcker, Teller, Pjotr Kapica in ostali. Ti mladi možje, njihova povprečna starost je bila med dvajsetimi in tridesetimi leti, so se zavedali, da ustvarjajo nekaj novega in pomembnega. Niso pa slutili, da bo njihovo odmaknjeno delo tako kmalu in globoko poseglo v življenje vseh ljudi.

Tako sta za razvedrilo in preganjanje dolgega časa prijatelja Houtermanns in Atkinson pričela razmišljati, od kod jemlje

sonce energijo. Običajen pojav gorenja to ne more biti, saj bi se snov te zvezde že zdavnaj izčrpala. Odkar je Einstein zapisal enačbo o enakovrednosti mase in energije, so nekateri pričeli slutiti, da se v mogočnem laboratoriju na nebu dogaja pretvorba atomov. Tako sta pričela reševati vprašanje z matematične strani. Pozneje je nastala Atkinson-Houtermannsova teorija o termonuklearnih reakcijah na soncu. Izrazila sta domnevo, da sončna energija ne izvira iz razcepa, temveč iz zlitja lahkih atomov. Ta misel je vodila do razvijanja vodikove bombe. To je bila grožnja resnica sodobnosti. Vendar takrat, ob koncu dvajsetih let, jedrski raziskovalci niso razmišljali o strahotnih posledicah.

Werner Heisenberg (1901) je fizik in profesor na univerzah v Leipzigu, Berlinu in Göttingenu. Skupaj z Bohrom je ustvaril izpopolnjen mehaniko kvanta. Leta 1927 je postavil načelo nedoločenosti. Ta princip soč med najpomembnejša spoznanja v atomski fiziki. Leta 1933 je samostojno odkril, da j atomsko jedro sestavljeno iz protonov in nevtronov. Za utemeljitev kvantne mehanike je v letu 1932 prejel Nobelovo nagrado.

Nova delovna zmaga jeseniških železarjev

V dvorani gledališča Tone Čufar na Jesenicah je v petek, 24. aprila, potekala slavnostna seja delavskega sveta Železarnice Jesenice, ki je bila posvečena dograditvi Jeklarne 2. Ta nova delovna zmaga jeseniških železarjev je bila tudi priložnost za podelitev visokih državnih priznanj najbolj prizadevnim in uspešnim železarjem, ki so v gradnjo vložili vse svoje znanje in veliko prostega časa. Predsednik poslovnega odbora Boris Bregant je spregovoril o gradnji Jeklarne 2, o njenem vplivu na prihodnji razvoj Železarnice in omenu za širši družbeni prostor, Emil Ažman pa o samem projektu in poteku njegove izvedbe; oba govornika sta se obenem zahvalila vsem, ki so kakorkoli prispevali k izpeljavi in uresničevanju te velike pridobitve jeseniških, slovenskih in jugoslovanskih metalurgov.

dvaintridesetih mesecih delovnih aporov ob gradnji Jeklarne 2, ko je z mogočo proizvodnjo surovega jekla v novi elektrooblačni peči, bomo nadaljevali s preizkušanjem in poizkusnim obratovanjem še nekaterih drugih naprav, načrtovanih v investicijskem programu. Tudi pri nadaljnjem delu bomo po besedah Bore Breganta skušali uresničiti osnovni cilj celotne naložbe, to je priobnavljanje surovega jekla, ki omogoča racionalno proizvodnjo nerjavnih jekel za potrebe jugoslovanske koroško-predelovalne industrije, pa tudi za direktne in posredne izvozne izdelke. Osele zgrajene proizvodne naprave so namenjene predvsem metalurški nalozitvi in bodo ob nekaterih delavah in posodobitvah lahko preelale v končne izdelke okrog 70.000 ton letno.

Emil Ažman (foto: I. Kučina)

Ko smo se ob koncu šestdesetih let tudi v naši železarni pričeli srečati s svetovnim trendom zmanjševanja proizvodnje masovnih jekel, no sprevideli, da je bodočnost predse v proizvodnji kvalitetnih in lemenitih visokoobdelanih jekel. Ovečali smo proizvodnjo elektrojel, hkrati pa vlagali precejšnjo redstva tudi v kadre in razvoj izdelov ter uvajali razne tehnične in tehnološke novosti. Vse zahtevane kvalitete smo prenesli v elektrojearno, ki pa ni bila sposobna izdelave več kot 180.000 ton izdelkov, tako je bila Siemens-Martinova jeklar s kapaciteto 315.000 ton letno še eno dominantna. Vendar vlaganja jeklarske izpopolnitve in finalizacije niso več zagotavljala zelenih rezultatov; potreben je bil temeljit poeg v osnovno proizvodnjo, saj ob najhujših agregatih z zastarelo tehnologijo ni bilo mogoče pričakovati nobenih izboljšav.

Na podlagi analiz in predlogov za adomestno proizvodnjo so izdelali investicijski program, ki so ga poabniki sprejeli in ga je decembra

1983 pozitivno ocenila tudi komisija za oceno investicij Slovenije.

Gospodarski položaj nas je prisilil v postopno gradnjo. Doslej zgrajene naprave dosegajo kapaciteto 210.000 ton jekla letno. Do dograditve druge faze bo treba del polizdelkov (slabov, gredic) kupovati izven Železarnice, saj je nova proizvodnja manjša kot dosedanja v Siemens-Martinovi jeklarni. Pri izbiri lokacije nove jeklarne so se odločili za tisto varianto, ki bo zagotovila nadaljnji razvoj tehnologije z uvajanjem vseh novih spoznanj; ta pa bodo omogočila boljše kvaliteto in zniževanje stroškov.

Zaradi devizne obremenjenosti s preteklimi projekti smo se bili pri tej veliki investiciji prisiljeni v večji meri usmeriti na domače proizvajalce in se hkrati tehnološko povezati z najrazvitejšimi proizvajalci jekla in opreme. Kot najboljša rešitev se je izkazala povezava z Mannesmannom Demagom iz Zvezne republike Nemčije in združeno jugoslovansko predelovalno in elektro industrijo. Podpisanih je bilo preko 215 pogodb za izdelavo in 52 pogodb za projektiranje.

Kljub dolgotrajnim in zahtevnim pripravam na začetek naložbe so se pri začetnih delih pojavljale težave zaradi prezasedenosti kapacitet izdelovalcev opreme, dobaviteljev in montažerjev, vremenskih pogojev, ki so zahtevali dodatne organizacijske napore, in drugih dejavnikov. Skupni cilj pa je bil vseeno dosežen; uspešnost opravljenih del bo pokazala končna analiza v prihodnjih mesecih.

Zaradi velike vrednosti projekta, nizkega deleža tujih kreditov in uporabe posebnih oblik združevanja sredstev je financiranje projekta Jeklarne 2 povsem specifično. Preko konzorcija bank združuje sredstva 143 porabnikov jekla, ki pričakujejo take izdelke iz nove jeklarne, ki bodo omogočali pridobivanje večjega prihodka in dohodka. Slovenske železarnice so se odločile za združevanje sredstev preko interne banke, ki temelji na skupnem riziku in revalorizaciji vloženih sredstev. Na ta način smo doslej kljub več kot stodstotni letni inflaciji, povečani obrestni meri in rasti vrednosti deviznega kredita redno izpolnjevali obveznosti do dobaviteljev in izvajalcev del.

Pričetek projekta sega v sedemdeseta leta, saj je bila elektrojeklarna načrtovana že v obdobju 1976 do 1980, kot je povedal vodja projekta Emil Ažman na slavnostni seji delavskega sveta. Najprej so predvidevali, da bo mogoče v novi jeklarni izdelati 450.000 ton jekla letno, kasneje se je program skrčil na 350.000 ton letne proizvodnje. Leta 1984, ko so zagotovili potrebna finančna sredstva, so naložbo prijavili Službi družbenega knjigovodstva in tako pričeli s fizičnim izvajanjem projekta. Medtem so tekale tudi druge priprave za pričetek gradnje. Sredi 1979. leta so

izvedli razpis za dobavitelja tehnologije in naprav; med desetimi ponudniki so leta 1982 izbrali Mannesmann Demago in marca 1984 podpisali z njim pogodbo. V letih 1982 in 1983 so pridobivali lokacijska dovoljenja, naročali pomembnejše projekte za pridobitev gradbenih dovoljenj in izvedli razpis za izvajanje domačih del. Ponudniki gradbenih del so se združili pri gradbenem industrijskem podjetju Gradis Ljubljana, ponudniki jeklenih konstrukcij ter dobave in montaže opreme pa pri poslovni skupnosti Rudis Trbovlje; poleg tega so bile sklenjene izvajalske pogodbe še z nekaterimi drugimi organizacijami.

Fizična dela so se pričela v oktobru 1984 s površinskim izkopom zemlje na Belškem polju. V tem letu se je začela tudi gradnja drugih objektov (pomožnih prostorov, skladišč in hal).

1985. leta je bila uvožena oprema za procesni računalnik, opravljenih je bilo 50 odstotkov gradbenih del, zmontiranih 30 % jeklenih konstrukcij za proizvodne hale, dobavitelji pa so že dostavili 20 % domače in 43 % tuje opreme. Dobava tuje dokumentacije je nekoliko kasnila.

V letu 1986 so nastale nove zamude pri izdelavi in montaži jeklenih konstrukcij, izdelavi opreme elektropeči s pomožnimi napravami, vakuumske naprave, kontiliva in nekaterih žerjavov. Ob koncu tega leta je bilo opravljenih 95 % gradbenih del, zmontiranih 90 % jeklenih konstrukcij, dobavljena že skoraj vsa uvožena in 80 % domače opreme; skupno pa so zmontirali že preko 60 % opreme. Uspešno so izvajali tudi dejavnosti v zvezi z usposabljanjem kadrov, pripravo organizacije in tehnoloških predpisov za novo proizvodnjo, kar se je pokazalo ob testiranju in pričetku obratovanja elektropeči.

1987. leta je bila končana dobava in montaža opreme, opravljen pa je bil tudi velik del hladnega preizkušanja naprav. Zato predvidevajo, da bo v maju steklo vroče testiranje v celotni tehnološki verigi nove jeklarne. S tem delo na projektu ne bo končano, saj bo potrebno odpraviti vse morebitne pomanjkljivosti in napake, ki se bodo pojavile, in do konca leta doseči polno izkoriščanje vseh tehnoloških naprav.

Izvajanje projekta Jeklarne 2 je bila nedvomno obsežna in zahtevna naloga. Jeseniški železarji smo ponosni na to našo pomembno pridobitev še toliko bolj, ker je ne bi mogli izpeljati brez velikega obsega lastnega dela in lastnih prizadevanj. Z njo se odpirajo nove možnosti za razvoj naše železarnice, za naložbe v posodobitev še druge proizvodnje in prehod v višjo stopnjo predelave.

Ob koncu slovesnosti je predsednik Skupščine občine Jesenice Jakob Medja podelil visoka državna priznanja najuspešnejšim in najbolj prizadevnim železarjem. Za zasluge in uspehe pri delu, pomembne za napredek države, je predsedstvo SFRJ odlikovalo:

• z medaljo dela: Janeza Berceta — za geodetska dela na novih projektih ter postavitvah večjih strojev, Ludvika Berglesa — za delo na finančnem področju, Viljema Ferka — za organizacijo in izvedbo postavljanja konstrukcij, Franca Frleža — za postavljanje jeklenih konstrukcij, Petra Kiklja — za sodelovanje pri pro-

jektiranju naprav za kontiliv in adjustažo, Franca Nečimra — za vodenje in organizacijo vzdrževalne dejavnosti v talilnicah, Marijo Novak-Pikon — za delo na področju nabave in uvoza opreme, Sava Novkovića — za postavitev visokonapetostnega omrežja, Branka Vrečka — za reševanje tehničnih problemov energetskih medijev, Henrika Zupana — za delo na področju metalurgije; • z redom dela s srebrnim vencem: Andreja Cetinskega — za dela na področju financ v zvezi z investicijami v okviru Slovenskih železarn, Stan-ka Čopa — za organiziranje in vodenje gradnje metalurških naprav, Ivana Kunčiča — za delo na montažah, Franca Novaka — za strokovno delo na področju računalništva, Borisa Pesjaka — za dela na področju financ, Janeza Pikona — za delo pri izbiri tehnične opreme projekta,

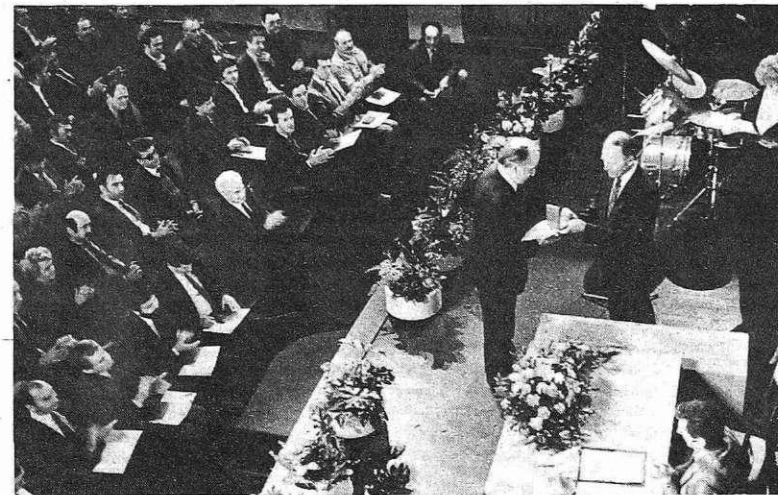
Franca Seljaka — za delo na elektroprojektu talilniških naprav, Petra Simonetića — za delo na področju prevzema investicijske opreme;

• z redom dela z zlatim vencem: Emila Ažmana — za vodenje izvedbe celotnega projekta in Bore Breganta — za razvoj črne metalurgije, osnovan na posodobitvi proizvodnih naprav in večji uporabi znanja za doseganje večje kvalitete;

• z redom republike z bronastim vencem: Petra Kunca — za razvoj železarstva v okviru Slovenskih železarn.

Delovnim organizacijam in posameznikom, ki so s svojim delom, znanjem in doslednim izvajanjem projektnih nalog bistveno pripomogli k uspešnemu dokončanju projekta Jeklarne 2, so podelili spominske plastike, priznanja in zahvale.

Tanja Kastelic

Peter Kunc je prejel odlikovanje reda republike z bronastim vencem (foto: I. Kučina)

Boris Bregant (foto: I. Kučina)

Komisija za odlikovanja in priznanja pri koordinacijskem svetu sindikata SOZD Slovenske železarnice objavlja na podlagi 15. člena pravilnika o priznanjih Slovenskih železarn

RAZPIS

V skladu s pravilnikom razpisuje komisija »Medaljo Slovenskih železarn« in »Plaketo Slovenskih železarn«.

1. Medaljo Slovenskih železarn kot najvišje priznanje se podeljuje delavcem SOZD Slovenske železarnice:

- za vrhunske dosežke trajnega pomena, ki so odločilno prispevali k uresničevanju družbenoekonomske vloge Slovenskih železarn in njihovem splošnem ugledu v družbeni skupnosti,
- za izjemno ustvarjalno delo ali življenjsko delo v delovni organizaciji oziroma SOZD Slovenske železarnice,
- za izjemne rezultate na posameznih področjih dejavnosti pri razvoju samoupravljanja in družbenopolitične dejavnosti,
- za izjemne tehnično - tehnološke dosežke na področju inovacij, gospodarjenja, produktivnosti, kvalitete, razvoja Slovenskih železarn,
- za druge izjemne rezultate v delu in razvoju delovnih organizacij in SOZD Slovenske železarnice.

2. Plaketa Slovenskih železarn se podeljuje:

- za različne aktivnosti in dosežke na posameznih področjih dela, inovacijske dejavnosti, družbenopolitične aktivnosti in aktivnosti v samoupravnih organih, društvi in drugih organizacijah,
 - za uspešno sodelovanje s Slovenskimi železarnami pri njihovem razvoju in poslovanju, pri krepitvi samoupravljanja in gospodarskega sistema,
 - za trajne rezultate na drugih področjih.
- Kandidate za priznanja lahko predlagajo komisiji na osnovi tega pravilnika:
- vsak zaposleni v SOZD Slovenske železarnice,
 - organizacije združenega dela v SOZD Slovenske železarnice in njihovi organi samoupravljanja,
 - družbenopolitične organizacije, ki delujejo v delovnih organizacijah in v SOZD Slovenske železarnice, — društva.
- Pisni predlogi za podelitev Medalje oziroma Plakete Slovenskih železarn morajo poleg naslova predlagatelja vsebovati še:
- ime, priimek, poklic kandidata in delo, ki ga opravlja, oziroma naslov organizacije združenega dela, če je le - ta kandidat,
 - vrsto priznanja, za katero se predlaga (Medalja, Plaketa),
 - področje, obseg in uspeh delovanja, zaradi katerega se kandidat predlaga,
 - obširna razlaga in utemeljitev predloga z dokazili,
 - mnenje družbenopolitičnih organizacij.

V letu 1987 bo podeljena ena medalja in pet plaket. Pisne predloge oddajte na naslov: SOZD Slovenske železarnice, Splošna služba, Moše Pijadeja 5, 61000 Ljubljana, z oznako »Priznanja Slovenskih železarn«, najkasneje do 15. maja 1987.

Nagrajeni pisni in likovni izdelki na temo »Železarna Jesenice in železarstvo«

Pripravljalni odbor za izvedbo prireditev ob slovesni otvoritvi Jeklarne 2 je razpisal tudi natečaj za najboljše pisne in likovne izdelke na temo »Železarna Jesenice in železarstvo«. Iz osmih osnovnih šol jeseniške in ravljjske občine in CSUI Jesenice je prispelo 88 pisnih izdelkov, izbranih že a 100 likovnih izdelkov iz sedmih osnovnih šol in CSUI. Izdelke a ocenjevali strokovni komisiji in nagrade razdelili takole:

Pisni izdelki: Tina Pernuš, 7. c, OŠ one Čufar Jesenice, Boštjan Ilenič, a kov., CSUI Jesenice, Nina Tušar, a, OŠ Karavanskih kurirjev NOB oroška Bela, Matjaž Koman, 8. a, OŠ S. Finžgar Lesce, Urša Samar, 8. a, Tina Zupančič, 8. a — obe OŠ Prežihov Voranc, Jesenice, Maruša Mohorč, a, OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica, va Verovšek, 8. c, OŠ Tone Čufar Jesenice, Franci Potočnik, 4. M, CSUI Jesenice, Andrej Rekar, 8. b, OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica.

Poleg najboljših deset, ki bodo prejemale nagrade, je komisija predlagala še deset avtorjev za pohvale, in sicer: Dragica Čuden, 8. b, in Tejo Pagon, a, iz OŠ Janeza Mencingerja Bohinjska Bistrica, Nataša Repe, 7. b, in Sabina Berlec, 8. b, iz OŠ Bratov Zvan Gor, Mirsada Begića, 7. a, OŠ Tone Čufar

Jesenice, Vesno Nemec, 8. c, OŠ Prežihov Voranc Jesenice, Janeza Plemija, 8. b, OŠ prof. dr. J. Plemija Bled, Polono Malenšek, 7. b, in Barbaro Berlot, 7. a, OŠ Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela in Matej Klinar, 4. M, CSUI Jesenice.

Likovni izdelki: Toni (Uroš) Kozjek, 8. c, in Vesna Nemec, 8. c — oba OŠ Prežihov Voranc Jesenice, Polona Velkavrh, 8. r, OŠ 16. december Mojstrana, Edina Halilagić, 6. c, OŠ Tone Čufar Jesenice, Maruša Urbanc, 8. r, OŠ 16. december Mojstrana, Siniša Stečuk, 5. b, OŠ Tone Čufar Jesenice, Katarina Odar, 3. d, OŠ Prežihov Voranc Jesenice, Polona Malenšek, 7. b, OŠ Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela, Tina Bunčič, 6. d, OŠ Tone Čufar Jesenice in Nataša Larisi, 6. r, OŠ Bratov Zvan Gorje.

Tako kot pri pisnih je komisija poleg nagrajenih del predlagala še deset avtorjev za pohvale. Pejeli jih bodo: Nataša Sedminek, 7. d, OŠ Prežihov Voranc Jesenice, Klavdija Mlekuš, 8. r, OŠ 16. december Mojstrana, Andreja Gosar, 6. a, OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica, Jasna Džombić, OŠ 16. december Mojstrana, Benjamir Džafić, 6. c, OŠ Tone Čufar Jesenice, David Rjazancev, 7. b, OŠ Prežihov Voranc Jesenice, Urška Dermota, 6. d, OŠ Tone Čufar Jesenice, Gašper Eržen, 8. r, OŠ 16. december Mojstrana, Vida Jokić, 6. b, OŠ Prežihov Voranc Jesenice in Martina Verginc, OŠ 16. december Mojstrana.

Po točkovanju nagrajenih in pohvaljenih izdelkov prva skupinska nagrada pripada osnovni šoli Prežihov Voranc Jesenice (računalnik), druga osnovni šoli Tone Čufar Jesenice (televizor) in tretja osnovni šoli 16. december Mojstrana (knjižna zbirka).

Nagrade in pohvale bodo podelili na posebnem srečanju, ki ga bo pripravila Železarna Jesenice.

Okrogla miza ob 50-letnici Čebin

V Kosovi graščini je bila v torek, 21. aprila, okrogla miza ob 50-letnici ustanovnega kongresa KP Slovenije na Čebinah. Osrednji referat je imel prof. Ivan Križnar, svoje spomine na kongres pa je obudil tudi udeleženec kongresa Vencelj Perko. Okroglo mizo je organiziral OK ZKS Jesenice, udeležilo pa se je veliko mladih pa tudi starejših poslušalcev. Povzemamo nekaj osnovnih misli iz Križnarjevega referata, ki je po svoji obsežnosti in temeljitosti pravzaprav presegal pričakovanja in okvir okrogle mize.

»Razsežnost ustanovnega kongresa KPS na Čebinah pred 50 leti moramo prav dojeti, če tega zgodovinskega dogodka ne ocenjujemo po njegovem zunanjem videzu, marveč po tem, kakšno družbeno dejavnost je sprožil, koliko je prispeval k družbenemu napredku in kako dolgo so njegove zamisli vplivale na zavest Slovencev pri reševanju njihovih skupnih življenjskih vprašanj.« Potem ko je z zgodovinsko doslednostjo orisal razmere, v katerih je delovala KPJ v prvem obdobju, je poudaril pomen, ki ga je imela partija za množično ljudsko frontno gibanje, predvsem protirežimske demonstracije, študentska zborovanja, ljudske shode za temeljne demokratične svoboščine, svobodo tiska in zborovanja, večjo socialno pravičnost, zoper zapostavljanje in izžemanje Slovenije, izrivanja slovenskega jezika iz šol in uradov in vrsto drugih akcij. »Vse bolj trdno je bilo njihovo spoznanje, da KP nima in ne sme imeti svojih lastnih strankarskih interesov, ki naj bi bili drugačni kot interesi delovnih ljudi in vseh tistih demokratičnih sil, ki terjajo napredek, svobodo in enakopravnost ljudi in narodov, da je torej potreben enoten nastop vseh demokratičnih sil proti režimu, ki ščiti socialno izkoriščanje in v obrambi unitarizma narodom omejuje narodne pravice.« Vendar pa je preteklo še nekaj let, preden je

bilo mogoče leta 1937 ustanoviti nacionalne KP Slovenije in Hrvatske, KP Makedonije pa je zaradi težkih razmer uresničila ta cilj šele med vojno.

»Ustanovitev KP Slovenije in KP Hrvatske ne sovpadata le naključno s prihodom Josipa Broza — Tita na čelo KPJ in uveljavljanjem njegove usmeritve, ki jo je moč zaznati med njegovo navzočnostjo na goričanski konferenci, kakor tudi na 4. konferenci KPJ v Ljubljani, ki jo je pripravljala ob sodelovanju slovenskih komunistov. Tudi nadaljnja Titova prizadevanja, da se vodstvo KPJ vrne v domovino in tako osvobodi odvisnosti od Kominterne, odlepi od tujih vzorov in vplivov in marksistična načela boja proletariata proti kapitalizmu za brezrazredno družbo ustvarjalno uporabljajo in razvijajo v konkretnih jugoslovanskih razmerah takratnega časa, so našla pri slovenskih komunistih vso oporo.«

»Ob upoštevanju takega zgodovinskega procesa, takratnih mednarodnih razmer in naraščajoče fašistične nevarnosti nam je mogoče globlje dojeti pomen čebinskega kongresa. Slovencev nam je bilo takrat še posebej težko. Primorski Slovenci so že leta občutili fašistično nasilje, koroski Slovenci raznarodovanje, pa tudi matičnemu delu slovenskega naroda v kraljevini Jugoslaviji je režim omejeval nacionalne pravice.«

Z ustanovitvijo svoje nacionalne stranke slovenski komunisti niso oslabili povezanosti s komunističnimi organizacijami drugih narodov Jugoslavije, marveč se je njihova odgovornost in enotnost v boju proti skupnemu sovražniku samo še okrepila.

»Manifest ustanovnega kongresa KPS je usmerjen naprej, v prihodnost. Na stečaj odpira vrata novi smeri, ki je začela prevladovati v KPJ, in novim oblikam delovanja komunistov. Od razredne usmeritve boja za oblast proletariata pomeni prehod na delovanje na vseh področjih družbenega življenja, oblikovanje novega nacionalnega programa, dokončen preboj ozkosti in zaprtosti komunistov tajne organizacije, v katere jih je hotela vkovati šestojanuarska diktatura, pomeni njeno obnovo in prenovno ter usposabljanje za delovanje med delavci, kmeti in izobraženci. Ne bi bilo pošteno trditi, da je bil ustanovni kongres KPS šele začetek takega delovanja, saj so tako komunisti kot druge napredne sile v tovarnah, na univerzi in na vasi tako delovanje uveljavljali že nekaj let. S čebinskim kongresom in manifestom je tako delovanje dobilo splošno podporo in polno veljavo.«

Okrogla miza se je končala s prispevki Vencelja Perka in Ivke Križnarjeve o jeseniški partijski organizaciji in še nekaterih razpravljavcev. Glede na jubileje, ki jih praznujemo v letošnjem letu, pa tudi aktualnosti le-teh, predvsem pa zaradi uspešnosti okrogle mize, se je zgodovinska komisija pri OK ZKS Jesenice odločila, da bo s podobnimi okroglimi mizami nadaljevala.

Pregled in program dela PGRS in IGD Železarne Jesenice

Bolje preprečiti kot gasiti, to so bile besede Vitomira Remsa, predsednika organizacijskega sveta za požarno varnost pri SOZD Slovenske železarne, na letni skupščini industrijskega gasilskega društva in poklicne gasilske in reševalne službe Železarne Jesenice.

V razpravi je po pozdravu navzočim med drugim poudaril, da je preventiva pred požari potrebna predvsem zato, da se ne ogroža zaposlenih delavcev in družbene lastnine. Za dobro preventivno delo je potrebno čimbolj natančno ugotoviti nastanke in vzroke požarov. Predsednik društva Tone Varl je v svojem poročilu nakazal kadrovske probleme, saj je dalj časa primanjkuje gasilcev, povprečna starost pa je kar 45 let. Pohvalil je uspešno strokovno usposabljanje in obvestil navzoče, da so prizadevanja za benefikacijo delovne dobe v teku. Poveljnik Aleksander Kotnik je prikazal obsežno operativno delo. Posredovali so pri 59 požarih, pri katerih je bila škoda ocenjena nekaj nad sto milijonov din. Registrirali so 32 začetnih požarov, katere so več ali manj pogasili delavci oziroma prebivalci. Vzroki za nastanek so bili naslednji: malomarnost, električni stik, naravni pojavi, samovžig, brizg taljenega jekla ali žilindre, dimniški požar, vodna eksplozija in igra otrok. Ugotovili so, da se število požarov kot tudi škoda žal povečujeta. Razen tega so opravili 596 reševalnih akcij, 208 krat so črpali vodo, opravili so 160 varnostnih spremestev na plinovodih, 105 požarnovarnostnih spremestev, 107 merjenj CO in šest merjenj zemeljskega plina, pet merjenj z eksplozimetrom, devet prevozov vode, 86 krat so delali z avtomatsko lestvijo, trikrat so intervenirali na vodi, dvakrat pa ob izlivu nevarnih snovi. Preventivni dejavnosti so posvečali vso pozornost in pri tem predvidene naloge skupaj z organi inšpekcijskih služb opravili 100 %. Okrepili so predvsem nadzor nad opravljanjem preventivnih ukrepov, nadzor nad požarno najbolj ogroženimi kraji, gozdovi, možnostmi elementarnih nesreč, nadzor na deloviščih in drugo. Opravili so 2.309 preventivnih pregledov, pregledali 13.115 ročnih gasilnih aparatov, napolnili 104 male jeklenke, imeli 20 rednih pregledov naprav za avtomatsko gašenje in drugo. Uspešno so nadaljevali z usposabljanjem delavcev, članov civilne zaščite, šolske mladine in drugih občanov. Tega dela so imeli 488 ur, prisotnih pa je bilo 3.457 udeležencev. Sodelovali so tudi na 29 prireditvah, z gasilnimi ter reševalnimi vozili pa prevozili nad 60 tisoč km. Tudi poveljnik je kot glavni problem navedel pomanjkanje kadrov, saj jim pri delu manjkata dva ali celo več članov na izmeno. Janez Poljšak, vodja splošnega sektorja, kamor organizacijsko spadajo gasilci in reševalci, je dejal, da je pomanjkanje delavcev že dalj časa raka vseh proizvodnih obratov. Sta-

nje se bo vsekakor izboljšalo s predvideno spremembo tehnologije.

Letno skupščino so pozdravili številni gostje. Za uspešno in požrtvovalno delo se je v imenu občinske gasilske zveze zahvalil Janez Šebat, za pomoč prostovoljnim gasilskim društvom pa Ciril Jalen.

Program dela in nabave, ki so ga navzoči enoglasno sprejeli, je predstavljal poveljnik. Obseg preventivnega dela in usposabljanja bo v glavnem enak in podoben kot v preteklem letu. Letos bodo kupili sodobno prenosno motorno brizgalno, poltovorno vozilo za prevoz opreme, naprave za radiozveze in drugo. V domu gasilcev bodo dokončno montirali toplovod in obnovili ter ustrezno opremili komandni pult. Poskrbeli

bodo za obnovo hidrantnega omrežja in še drugo.

Na koncu skupščine so sprejeli še program delovnega praznovanja 105. obletnice IGD in 50-letnice PGRS. V počastitev teh jubilejev bodo imeli 25. septembra slavnostno sejo, na kateri bodo podelili državna odlikovanja in druga priznanja. Naslednji dan bo slavnostni sprejem, zbor ter sektorska vaja, kjer bodo sodelovala tudi bližnja gasilska društva in člani civilne zaščite. Prikazali bodo reševanje iz visokih objektov, in sicer z avtomatsko lestvijo ter zaprto drčo. Prikazali bodo gašenje navadnega in požara vnetljivih tekočin ter reševanje vkleščenih ljudi. Za izvedbo omenjene vaje bo poskrbel poseben odbor.

Po uradnem delu skupščine so za vseh 43 navzočih članov in 18 gostov pripravili tovariško srečanje. V sproščenem pogovoru so izmenjali mnoge koristne misli o uresničevanju svojih nalog. Branko Blenkuš

Na podlagi 5. člena odloka o priznanju občine Jesenice (Ur. vestnik Gorenjske št.18 - 156/78) odbor za izbor nagrajencev in podelitev priznanj občine Jesenice

RAZPISUJE OBČINSKO PRIZNANJE 1. AVGUST ZA LETO 1987

Občinsko priznanje 1. avgust se podeli:

- zaslužnim delavcem ali skupinam delavcev za večletno uspešno in vidno delo v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah, društvi ter drugih organizacijah in skupnostih v interesu skupnosti in družbe; ali za izjemno pomembna družbeno koristna dejanja in naloge na kateremkoli področju delovanja ter za aktivno družbenopolitično in samoupravno udejstvovanje, ki prispeva k napredku pri uveljavljanju socialističnega samoupravljanja;
- organizacijam združenega dela, delovnim in drugim skupnostim, družbenim in drugim organizacijam ter društvom za:
 - nadporečne in izjemne rezultate v gospodarjenju ter uresničevanju samoupravljanja, ki so prispevali in prispevajo k razvoju in splošnemu napredku občine,
 - uspehe, dosežene v dograjevanju samoupravljanja oziroma samoupravnega sistema v neposrednem izražanju splošnih in dolgoročnih interesov s pravilno usmeritvijo v politiki oblikovanja in delitvi dohodka in spoštovanja načela nagrajevanja po delu,
 - delo, opravljeno na področju družbenih in drugih dejavnosti, prežeto z znanstvenim marksističnim pogledom na svet in vsakodnevno usmerjeno k izgradnji socialistične samoupravne družbe,
 - uspešno oblikovanje izjemnih organizacijskih oblik samoupravnega organiziranja in samoupravnega urejanja družbenih odnosov ter učinkovito izvajanje planiranih nalog.

Predloge za podelitev priznanj lahko dajo organizacije združene ga dela, krajevske skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične organizacije, društva in družbene organizacije, delovne in druge skupnosti.

Obrazloženi predlogi morajo biti predloženi Skupščini občine Jesenice — odboru za izbor nagrajencev in podelitev priznanj občine, do 31. maja 1987. V predlogu morajo biti navedeni tudi splošni osebni podatki o predlaganem kandidatu.

Odbor za izbor nagrajencev in podelitev priznanj občine Jesenice

Samoprispevek

TIK PRED REFERENDUMOM

V nedeljo, 10. maja, se bomo občani jeseniške občine na referendumu odločali za ali proti uvedbi tretjega občinskega samoprispevka; v krajevnih skupnostih Blejska Dobrava in Kranjska gora pa bodo glasovali še o krajevnih samoprispevkih. Po krajevnih skupnostih v občini bo 59 volišč za občinski in osem za krajevna samoprispevka (pet v Kranjski gori in tri na Blejski Dobravi). Volišča bodo odprta v nedeljo od 7. do 19. ure. Končna udeležba in izid referenduma bosta znana že okrog 20. ure v nedeljo zvečer.

Občinska volilna komisija je 6. maja organizirala inštruktaže volilnih odborov po posameznih krajevnih skupnostih, da bi bilo izvajanje volitev čimbolj zakonito. Od propagandnega materiala so pripravili plakate v nakladi 1100 izvodov, bilten v nakladi 12.000 izvodov in literarno glasilo osnovnih in srednjih šol v nakladi 5.000 izvodov. Poleg tega so občane obvestili o referendumu preko sredstev množičnega obveščanja, tako da pričakujejo dobro udeležbo.

Tanja Kastelic

Delovne ljudje in občane občine Jesenice vabimo na

19. zbor aktivistov in borcev NOV Gorenjske,

ki bo v nedeljo, 14. junija, ob 11. uri na hipodromu v Komendi pri Kamniku.

Prijavite se lahko občinski konferenci SZDL Jesenice ali občinskemu odboru ZZB NOV Jesenice (Titova 86). Ob prijavi je treba vplačati 1.000 dinarjev za delno kritje stroškov prevoza. Prijavite se najkasneje do 25. maja oziroma do zasedbe avtobusa.

Avtobus bo z Jesenic izpred zdravstvenega doma odpeljal 14. junija ob 9. uri in bo ustavljal na avtobusnih postajah do Žirovnice.

OK SZDL Jesenice
OO ZZB NOV Jesenice

DRUŽBENI PRAVOBRANILEC SAMOUPRAVLJANJA JESENICE

OBLJAVLJA

prosta dela in naloge:

vodja pisarne

Za opravljanje objavljenih delovnih nalog morajo kandidati izpolnjevati naslednje pogoje:

- srednja strokovna izobrazba ekonomske ali upravno-administrativne usmeritve ter dve leti ustreznih delovnih izkušenj
- preizkus znanja strojepisja.

Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev do 15. maja na naslov:

Družbeni pravobranilec samoupravljanja, Titova 37, 64270 Jesenice.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po poteku roka za vložitev prijav.

Vpis obveznic Zavodov Crvena zastava — graditelja nove tovarne Jugo Zastava

Crvena zastava razpisuje vpis obveznic in vabi vse delovne ljudi in občane, da sodelujejo pri gradnji nove tovarne Jugo vozil, ki imajo veliko perspektivo, predvsem v Združenih državah Amerike.

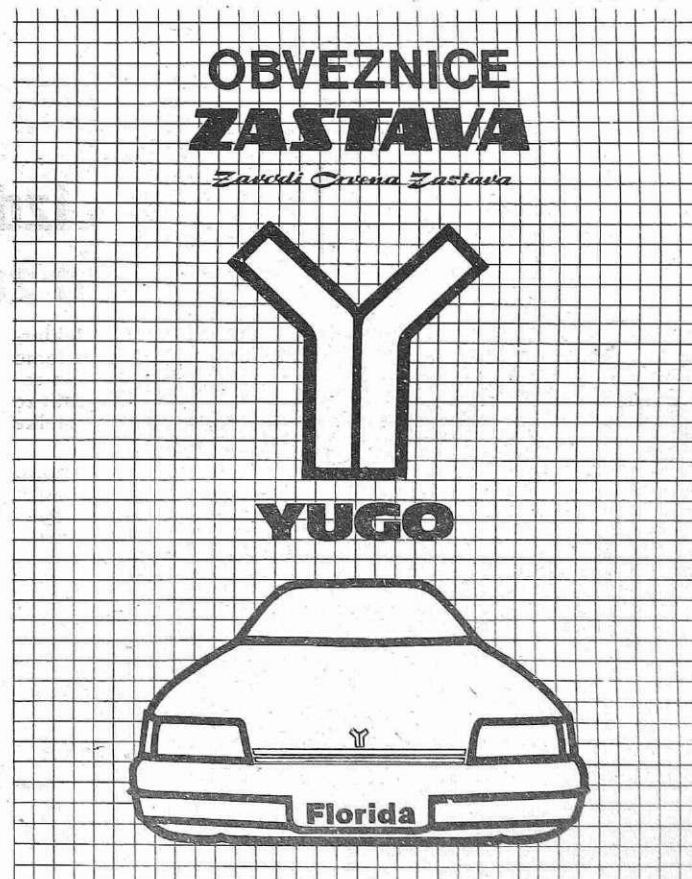
Tudi Železarna Jesenice je podpisnik samoupravnega sporazuma o sodelovanju v tem programu, zato se obračamo tudi na delavce Železarne Jesenice, da z vpisom posojila pomagajo pri uresničevanju tega projekta.

Na sindikatu Železarne smo se odločili, da pomagamo pri vpisovanju obveznic. Vpisno mesto bo na sedežu sindikata Železarne, vpisovanje pa bo potekalo od 11. maja do 15. julija vsak dan od 12. do 13. ure.

Obveznice se lahko vplačajo v enkratnem znesku ali večih obrokih (11), lahko pa tudi kot nepovratna sredstva (darilo). Najmanjši znesek vpisa je 50.000 dinarjev, letne obresti pa znašajo 25 %.

Podrobna obvestila in navodila so prejeli predsedniki osnovnih organizacij sindikata in sindikalnih konferenc, reklamni lepaki pa so obešeni pri vratarnicah na posameznih vzhodih v Železarno.

Sindikatu Železarne

Govor podpredsednika ZIS Janeza Zemljariča

Jeklarna 2 vnaša tehnološki prepoved

Slovensko in jugoslovansko gospodarstvo dobivata z novo jeklarno na Jesenicah pomemben proizvodni objekt. Nadomestil bo dotrajane stare peči in dajal pomembne preprotnosti količine domačega jekla. Pomeni nadaljevanje 600-letne železarske in jeklarske proizvodnje na Jesenicah in novo ovrednotenje dolgoletnih delovnih izkušenj in znanja tega železarskega središča.

Ob začetku obratovanja nove jeklarne na Jesenicah pa je treba reči mnogo več. Z najsodobnejšo opremo in računalniško vodenimi procesno krmilnimi in kontrolnimi napravami vnaša pravi tehnološki prepoved v naše železarstvo. Dajala bo več nove in konkurenčnejše proizvodnje visoko kakovostnih plemenitih vrst jekla. V novi jeklarni bo bistveno povečana delovna storilnost, približno za polovico bo zmanjšana poraba energije na enoto proizvoda. Povečana bosta naša izvozna sposobnost in devizni učinek kovinskopredelovalne industrije. Neprecenljiv bo prispevek k ekološki sanaciji Jesenic in njihove širše okolice, delovno in bivalno okolje delavcev in občanov tega kraja bo postalo bolj zdravo. Moram poudariti, da je bil objekt zgrajen v načrtovanem času, čeprav je pri gradnji sodelovalo več kot 80 organizacij. Dober del delavcev novega objekta je sodelovalo že pri graditvi in montaži opreme, zagotovljena so bila najnujnejša obratna sredstva. Te prednosti so mnogo več kot tehni in opravičljivi razlogi za vašo odločitev o novi naložbi, ki je bila v delu javnosti dokaj neupravičeno izpostavljena raznim pomislekom. Po strukturi, tehnološki in ekološki naravnosti, energetski gospodarosti, pripravi in načrtovanju naložbe ter času, v katerem je bila končana, bi morala biti zgled in model investitorjem in izvajalcem po vsej naši državi. Upravičeno lahko pričakujemo, da bodo železarji izkoristili bogate izkušnje iz gospodarnosti in strokovno vodene naložbe tudi pri obvladovanju zapletenih proizvodnih opravil, prežeposlovanju odvečnih delavcev in dohodkovni optimalizaciji novega objekta.

Letošnji prvi maj proslavljamo v enem izmed najbolj burnih in občutljivih obdobij naše socialistične graditve in sredi velikih prizadevanj naših subjektivnih sil in delovnih ljudi, da bi premagali ekonomsko krizo in zastoj pri razvoju socialističnega samoupravljanja, da bi premostili idejne razlike in omahovanja ter odprli poti za nov razvoj in napredek proizvodnih sil in vse naše družbe.

V vzdušju, ko se ukvarjamo s številnimi tekočimi skrbmi in težavami na vseh področjih družbenega življenja, se pogosto ne vidijo dovolj ključni motivi in cilji sedanjih iskanj, prizadevanj. Ustvarja se podoba nekakšne dezorientacije in brezperspektivnosti. Pogosto se ne vidi in ne upošteva, da so se v naši družbi začele organizirane velike spremembe, ki morajo prispevati k učinkovitejšemu političnemu in gospodarskemu sistemu. Da bomo zgodovinski boj za realno vrednotenje proizvodnih faktorjev in polno spoštovanje tržnega načina gospodarjenja v socialisti-

čnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosih. Premalo upoštevamo, da neusmiljen boj za večjo družbeno produktivnost in učinkovitost našega gospodarjenja ter odpravljanje vseh deformacij v njem, za ustvarjanje razmer, da bi lahko znova enakopravneje in uspešneje sodelovali na mednarodnih tržiščih, hitreje uravnovesili blagovno-denarne odnose, premestili razlike v razvoju v naši družbi in zastoj pri zaposlovanju in standardu, ne more biti uspešen brez izrednih napreznj, odrekanj in prispevka vsakega člana naše skupnosti. A danes ne gre samo za odpravo krize in zastojev v našem razvoju. Najrazvitejši del sveta vstopa v globoko, t. i. tretjo industrijsko revolucijo, mi pa smo — razen redkih izjem — v tem pogledu zelo malo storili za drugačno kakovost gospodarjenja, strukturo gospodarstva, raven produktivnosti in tehnologije.

Namesto da bi bilo to težišče našega ustvarjanja, polemik, razprav in dogovorov, se še vedno preveč ukvarjamo pogosto s povsem abstraktnimi, teoretičnimi in kvaziteoretičnimi vprašanji odnosov med socializmom in tržiščem, znova odpiramo že razjasnjene dileme glede poti za izhod iz krize, ukvarjamo se z oblikami upravljanja in lastnine, splošnimi vprašanji demokracije ali se vračamo na teme narodnega prepoda iz zgodnjega kapitalističnega obdobja. Ni sporno, da ne smemo zapirati oči niti pred aktualnimi vprašanji s teh področij, toda ne moremo jih postavljati našemu delavskemu razredu in delovnim ljudem nad vse drugo.

V tem stanju naše zavesti je eden izmed pomembnih vzrokov za to, da smo leta in leta odlagali in omahovali pri uresničevanju dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in da sedaj, ko smo prešli v odločilni boj, prihaja do precej večjih težav, kot jih opravičujejo resnični in materialni razlogi, ter se v različnih oblikah povečujejo odpori proti spremembam v naši družbi ter njihovim bistvenim idejnim, razvojnim in gospodarskim ciljem.

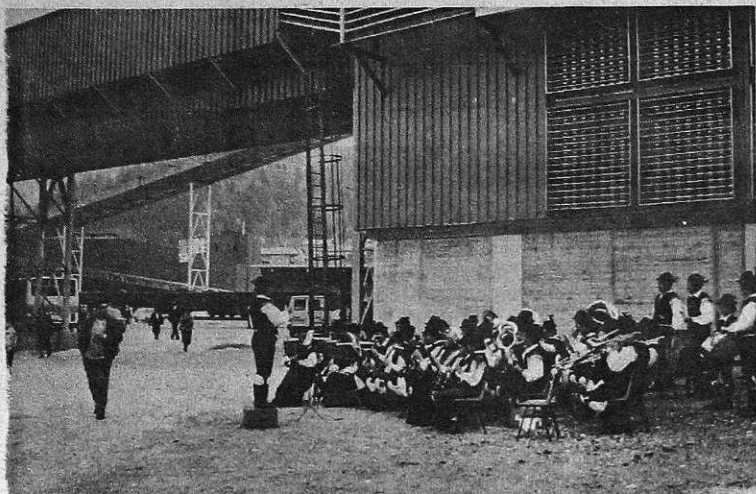
Ceprav je s stabilizacijskim programom začrtana pot za nujne spremembe težka in boleča, naša družba nima druge možnosti in izbire. Desetletja smo odlagali obračun z inflacijskim gospodarjenjem in financiranjem, nezadovoljivo kakovostjo in učinkovitostjo celotnega družbenega dela, negospodarno rabo domače in tuje akumulacije, zmanjševanjem družbene lastnine. Kar naprej smo delili in kopičili pravice in nekrito rabo in na povsem zgrešenih teme-

lijah ustvarjali podobo napredka in blaginje.

Nadaljevanje te škodljive prakse bi nas sedaj zelo kmalu pripeljalo do gospodarskega zloma in krize in drugih nepredvidljivih posledic. Skrbneje moramo odmerjati korake, bolj pretehtati vsako odločitev, upoštevati številne objektivne razmere in okoliščine, različne razvojne stopnje in neskladja. Moramo biti selektivnejši pri izbiri poti, sredstev, oblik in metod za uresničevanje ciljev. Toda naredili bi zgodovinsko napako, če bi spet popustili, če bi se spet umaknili zaradi težav, odložili neizogibne spopade ter spremenili smer izhoda iz krize in v nadaljnji družbenoekonomski in politični razvoj. Zato je tudi Centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije na svoji zadnji seji potrdil pomen in enotno vztrajal pri celovitem in doslednem uresničevanju strateških opredelitev stabilizacijskega programa, polnem uveljavljanju gospodarskih in tržnih zakonitosti in pri učinkovitejšem povezovanju vseh proizvodnih in ustvarjalnih zmogljivosti na enotnem jugoslovanskem gospodarskem prostoru.

Z uveljavljenimi spremembami v razvojni usmeritvi in v gospodarskem sistemu ter s prednostno izvozno in protiinflacijsko usmerjeno gospodarsko politiko smo se letos začeli globoko in celovito spoprijemati z mnogimi vzroki naše krize in ustvarjati razmere za hitrejšo materialno in družbeno rast. Prvič smo določili enotno strategijo tehnološkega razvoja našega gospodarstva v vsej državi, program njegove hitrejšje tehnološke modernizacije in uvajanja novih tehnoloških procesov in dosežkov. Pripravljamo dolgoročno strategijo višjih oblik gospodarskega, tehnično-tehnološkega in finančnega sodelovanja z našimi najpomembnejšimi gospodarskimi partnerji v svetu. Na novih spoznanjih in kakovostnih osnovah končujemo dolgoročne razvojne programe in plane prestrukturiranja jugoslovanskega energetskega gospodarstva, agroindustrijske proizvodnje, prometa, turizma in drugih storitev, drobnega gospodarstva in stanovanjske dejavnosti. Pospešene so priprave za uresničitev nekaterih pomembnih skupnih jugoslovanskih programov, kot so graditev avtomobilske ceste Bratstvo-enotnost od Karavank do Đevdelije, cest po Osimskem sporazumu, posodobitev magistralne železniške proge in še druge skupne gospodarske strateške naložbe.

Spremembe v gospodarskem sistemu so odprle pot uveljavljanju realnih ekonomskih kategorij, večjemu delovanju gospodarskih in tržnih meril in zakonitosti. Z njimi moramo zagotoviti smotnejšo rabo in povečevanje družbenih sredstev, z realno amortizacijo in revalorizacijo ter drugimi realnimi dejavniki pa ohraniti in povečevati njihovo pravo vrednost in celovitost. Spremembe morajo zagotoviti tudi učinkovitejšo usposabljanje in saniranje gospodarskih subjektov in izkoreniniti ne-

čakali so nas gorjanski godbeniki (foto: I. Kučina)

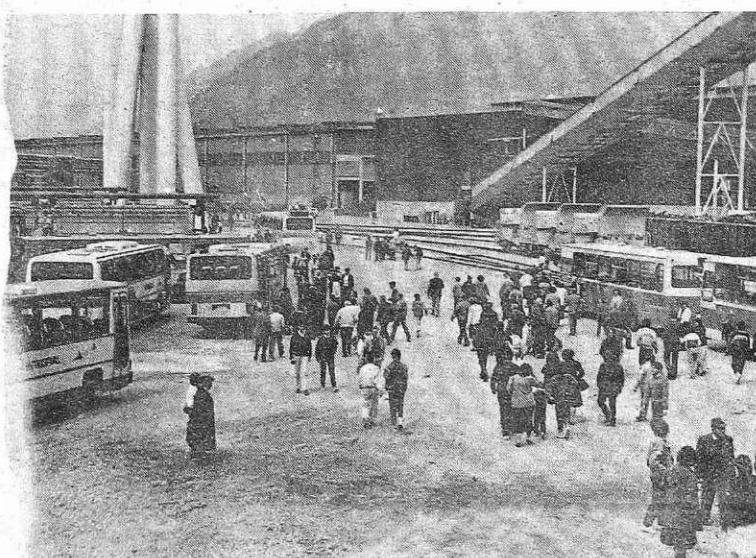
ovesne otvoritve nove jeklarne so se udeležili številni gostje (foto: I. Kučina)

iši godbeniki so se izkazali s kvalitetnim nastopom (foto: I. Kučina)

bina Tušar, Stane Dolanc, Boris Bregant in Jelka Vidali (Foto: B. Grce)

aj pa na Poljane (foto: I. Kučina)

Številni obiskovalci (foto: B. Grce)

v naše železarstvo

Janez Zemljarič,
podpredsednik ZIS (foto: I. Kučina)

katere posebnosti našega gospodarstva, kot so nelikvidnost in izgube. Zaustaviti in preprečiti morajo nadaljnje socializiranje poslovnih neuspehov in izgub, napačnih naložb, posledic avtarkičnega razvoja in drugih neuspehov naše gospodarske preteklosti in tudi sedanjosti.

Čeprav bodo že te spremembe precej vplivale na položaj in obnašanje številnih gospodarskih subjektov, krog gospodarsko sistemskih sprememb z njimi ni zaprt. Predlogi za del nadaljnjih sprememb so bili te dni že poslani Skupščini SFR Jugoslavije, republikam in pokrajinama. Spremembe, ki niso možne brez menjanja Ustave in zakona o združenem delu, bodo pripravljene hkrati z dopolnitvami za te dokumente. Težišče predloženih gospodarsko sistemskih sprememb je v razširjeni reprodukciji. Spodbudile naj bi učinkovitejši proces združevanja in samoupravnega povezovanja v vsej državi. Z njimi naj bi zmanjšali pretirani normativizem državnih organov, krepili poslovno samostojnost, a tudi odgovornost gospodarskih subjektov za skupno gospodarsko in razvojno politiko. Odprli bi nove oblike povezovanja lastnih sredstev občanov z združenim delom in ponudili prožnejše možnosti za zaposlovanje na področju dela s sredstvi v osebni lasti. Pomembne spremembe so predvidene tudi v sistemu skupnih vlaganj sredstev tujih oseb zaradi hitrejšega tehnološkega razvoja in prodiranja na tuja tržišča. Skladno s tržno zasnovano našega gospodarstva se pripravljajo tudi nadaljnje korenite spremembe v bančnem in denarnem sistemu. Da bi zboljšali delo in izpolnjevanje delovnih obveznosti, bodo pripravljene spremembe tudi v delovni zakonodaji.

V gospodarski in razvojni politiki za to leto smo kot glavne cilje določili nadaljnje oživljanje gospodarskih aktivnosti, hitrejšo rast izvoza na konvertibilno tržišče, učinkovitejšo gospodarjenje in povečanje delovne storilnosti, pa tudi brzdjanje in zmanjševanje inflacije. Žal mnoge naloge že od vsega začetka niso bile dosledno izpolnjene. Zato so bili že februarja sprejeti številni dopolnilni ukrepi, s katerimi bi morali zagotoviti uresničevanje ciljev, za katere smo se v delegatskem sistemu naše države skupaj dogovorili.

Predvsem so bili uvedeni pomembni spodbujevalni ukrepi za povečanje konvertibilnega izvoza, rast industrijske proizvodnje, spodbujanje začetih strukturnih sprememb. Sprejeti so bili tudi intervencijski

ukrepi za uresničevanje dogovorjene politike na vseh področjih porabe. Niti Skupščina SFR Jugoslavije niti predlagatelj se ni lahko odločil za tak poseg, ki večinoma deluje linearno in pogosto omejuje uspešne organizacije. Po dveh letih besednega opredeljevanja za skladnejšo rast produktivnosti, dohodka, akumulacije in porabe a povsem drugačnega obnašanja ni bilo drugega izhoda za preprečitev nadaljnega siromašnja in popolnega izčrpanja gospodarstva in njegovih skladov, ki so še kako potrebni za njegovo reprodukcijo in usposabljanje za izvoz, tehnološko posodobitev in prestrukturiranje. Velika škoda je, da so v mnogih organizacijah uresničevali ukrepe linearno in neselektivno in niso spoštovali dejanskega prispevka delavcev k rezultatom gospodarjenja in delovni storilnosti. Pri financiranju družbenih dejavnosti so v številnih okoljih spravili v najbolj težak položaj prav ključne dejavnosti našega razvoja, znanost, izobraževanje, zdravstvo, kulturo, namesto da bi selektivno določili prednosti, začeli zmanjševati institucije, pretirano organiziranost, pravice in uporabnike družbenih sredstev ali z davki občanov zbrali nujna dopolnilna sredstva.

Po podpisu družbenega dogovora o delitvi dohodka v republikah in pokrajinama ter v organizacijah združenega dela pripravljajo samoupravno urejanje odnosov pri delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Ne bi bilo sprejemljivo in skladno z gospodarsko politiko, če bi v teh dogovorih in sporazumih znova zanemarili družbene opredelitve o odnosih pri delitvi dohodka na akumulacijo in osebne dohodke ter znova odstopali od povezanosti njihove nadaljnje rasti z realno rastjo dohodka in delovno storilnostjo.

Kljub vsem težavam smo letos dosegli nekatere uspehe, ki jih ne gre podcenjevati. Približujemo se načrtovani rasti industrijske proizvodnje za to leto. Zasejanih je več kmetijskih površin kot lani. Zboljšujejo se možnosti za rast turizma.

Izvoz se prestrukturira in preusmerja na konvertibilno tržišče, v preteklih štirih mesecih se je povečal za 7 odstotkov (v dolarjih). Postopno se zmanjšuje in umirja poraba. Ti rezultati in trendi še niso stabilizirani in bodo izpostavljeni še mnogim neugodnim vplivom. Zato bomo tem bolj odločno vztrajali pri dosedanjih spodbujevalnih, a če bo neizogibno, tudi posameznih omejevalnih ukrepih, podpirali učinkovitejšo samoupravno združevanje dela in sredstev v skupne proizvodne in izvozne programe ter uveljavljali druge gospodarske instrumente, da bomo začeli pozitivno usmeritev ohranili in potrdili.

Te dni je Skupščina SFR Jugoslavije po večletnih razpravah sprejela zakone, s katerimi bo gospodarskim organizacijam s potrjenimi sanacijskimi programi v SR Črni gori in SR Makedoniji ter SAP Kosovu solidarno olajšano težko finančno stanje. Upravičeno je pričakovanje, da bodo organizacije združenega dela teh skupnosti v zboljšanih gospodarskih razmerah in ob večji naslonitvi na lastne sile tudi ustrezno prispevale k skupnim prizadevanjem za premostitev naše krize.

Pri uresničevanju gospodarske politike so tudi letos največji odkloni pri urejanju finančnega stanja, v razmerah na trgu in gibanju inflacije. To samo potrjuje, da smo, še vedno na začetku zboljševanja našega gospodarstva, financ in cenovnih razmer. V takih okoliščinah je nemogoče pričakovati, da se bosta rast cen in inflacija izčrpali sami po sebi s kar najmanj vpliva gospodarske politike in da je zato prav sprejeti vse težke gospodarske, politične in socialne posledice, ki utegnejo nastati po takih gibanjih. Na žalost je ob našem neučinkovitem gospodarjenju, nizki delovni storilnosti, nedolovanju trga in njegovih dejavnikov, strukturnih nesorazmerij, tehnološkem zaostajanju, neurejenih notranjih financah in denarni politiki, regionalnih razlikah, uvozni odvisno-

Poljane, 1. maja 1987 (foto: Franci Sluga)

sti, velikih odplačil v tujino, nepokriti porabi, itd. še zelo malo pristoja za učinkovito tržno usklajevanje odnosov med povpraševanjem in ponudbo in na gospodarskih merilih zasnovano gibanje cen. To je naša realnost, ki zahteva, da v boju z inflacijo uporabljamo ekonomska, tržna in administrativna sredstva. Ne smemo spregledati, da so se tudi najrazvitejša gospodarstva že zdavnaj odločila, da poleg tržišča tudi z makroekonomsko politiko urejajo gospodarske tokove in vplivajo na vzpostavljane in ohranjanje globalnega gospodarskega ravnovesja. Vendar je naša trdna usmeritev, da tudi v razmerah, ko številni subjekti gospodarjenja še vedno neupravičeno povečujejo cene in valijo breme svoje neučinkovitosti na druge in družbo v celoti in ko še delujejo številni izvori inflacije, skladno z zboljšanjem učinkovitosti gospodarjenja, delovne storilnosti in obvladovanjem glavnih vzrokov za rast cen postopno odpiramo pota močnejšemu in učinkovitejšemu vplivu gospodarskih in tržnih dejavnikov zmanjševanja inflacije.

Pri reformi in prilagajanju našega gospodarstva sodobnejšim zunanjim tržnim razmeram računamo tudi na nadaljnje sodelovanje mednarodnih in nacionalnih finančnih organizacij. Naše gospodarstvo, ki je v današnjem položaju tudi zaradi številnih zunanjih razlogov, želi nadalje izpolnjevati svoje obveznosti. Ponuja tudi razvojne možnosti, ki so gospodarsko močno zanimive tudi za številne tuje partnerje. Glede na to in velika stabilizacijska prizadevanja v naši državi težko razumemo sedanje zavlačevanje pri sprejemanju ustreznih odločitev za prehod v drugo fazo refinanciranja naših obveznosti do tujih vlad in komercialnih bank. To povzroča dodatne finančne težave in škodo, neupravičeno slabša naš položaj na mednarodnih tržiščih in pri razvojnih prizadevanjih. Tak odnos ne more biti spodbuden niti za nas niti za kateregakoli drugega dolžnika. Naša država je z velikimi odrekami in predvsem z rednim izpolnjevanjem prevzetih obveznosti do upnikov storila in izkazala dovolj dejstev in odgovornosti. Zato upravičeno pričakuje večje upoštevanje tudi naših interesov in potreb.

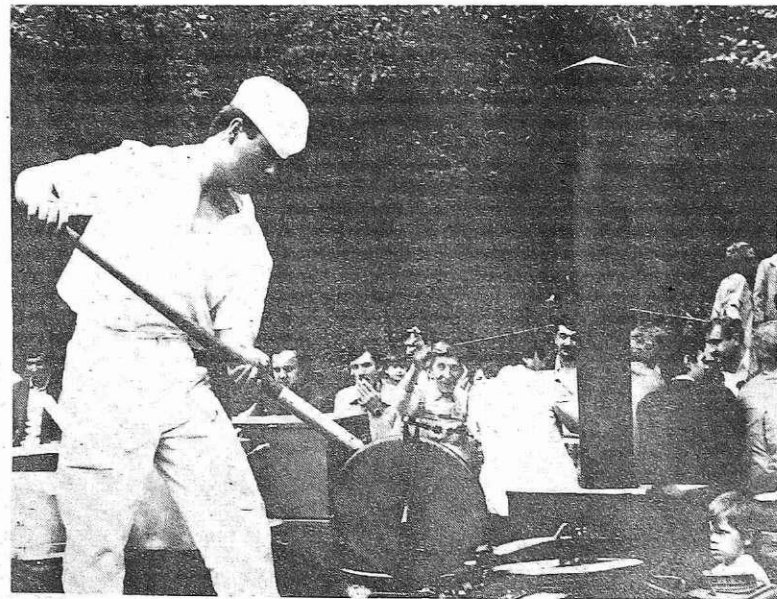
Čeprav ima naša družba veliko težav in zapletov, ni razlogov, da bi se predajali malodušju, izgubljali zaupanje vase, v svoje sposobnosti in znanje. Ni opravičil za to, da si ne bi vsi enotno in v vsakem okolju še naprej prizadevali za uresničitev perspektiv, ki jih odpiramo s široko zastavljenimi stabilizacijskimi in razvojnimi spremembami in programi. Vsaka druga pot, ponovno popuščanje in zapiranje oči pred zahtevami gospodarske logike ter iskanje novega premora, bi še bolj zavlekla nujen spopad z neizprosno pravo resničnostjo. Ta obračun bi bil jutri še neprimerno težji in bolj boleč. Zato je skrajni čas, da ga vsi in povsod sprejmemo danes!

Čestitam slovenskim železarjem ob velikem razvojnem uspehu na Jesenicah.

Vsem čestitam ob mednarodnem delavskem dnevu in vam želim vesele praznične dni!

Na Poljanah (foto: I. Kučina)

Diši, diši, ... po pasulju diši ... (foto: F. Sluga)

Na Poljanah (foto: I. Kučina)

Edo Torkar

Profesor ljubezni

Kaj bi zdaj spet rad od mene? Da ti povem? Kaj pa? Koga vse sem imela pred tabo. Zakaj pa je to važno? Nekaj sem jih imela, kajpada: enega zakonskega moža, nekaj ljubimcev in — eno ljubezen. O kom naj ti zdaj pripovedujem? Kar od začetka, praviš. No, pa naj bo — kar od začetka:

Nedolžnost sem izgubila pri sedemnajstih, in sicer z Emilom, svojim bodočim možem. Šest mesecev sva že hodila, ko se je to zgodilo. Emil je zmeraj pogosteje drezal vame: Pa daj no! — Pa zakaj ne? — Kaj me nimaš rada? — Pošteno mi je že šel na živce s tem svojim moledovanjem, dolgo nisem vedela, a bi mu dala a mu ne bi, ne nazadnje zato, ker nisem bila prepričana, če ga imam dovolj rada.

Takrat sva vsako soboto hodila na ples v Gabrje in na enem teh plesov me je Emil meni nič tebi nič zgrabil za roko in me odpeljal v gozd za vasjo. Slekli si je plašč in ga razgrnil po tleh. Vso sapo mi je vzel, ko me je položil in se zavalil name, pa še za plašč sem se bala, da mu ga ne bi umazala. Emil je bil tako nečakan in neroden, da mu nič ni šlo od rok; meni pa tudi ne, ko sem samo čakala, kaj bo on naredil, sama pa mu tudi nič nisem znala pomagati, neizkušena in prestrašena kot sem bila. Zavrnila sem, da me boli in da naj me za božjo voljo že neha mrcvriti. Vstal je in si molče zapel hlače, užaljen v svojem moškem samoljublju. Razdevenje je uspelo šele naslednjo soboto na solkanskem vojaškem pokopališču; spet me je bolelo, a sem stisnila zobe. Naj ima vsaj on veselje, če ga že jaz ne morem imeti, sem si mislila. Potem sva še velikokrat spala skupaj, a nebo se mi z Emilom nikoli ni odprlo. Tudi potem ko sva se poročila ne. Potem še zlasti ne.

Tisto pravo, tisto o čemer čitamo v romanih in gledamo v filmih, pa je prišlo šele naslednje leto, ko sem hodila v četrto gimnazijo — in to z mojim gimnazijskim profesorjem matematike. Vse druge predmete sem imela štiri ali pet, pri matematiki pa le ubogo dvojko. Mojemu profesorju to nikakor ni šlo v račun, malone vsako uro me je imel pred tablo in me gnjavil s to prekleto matematiko. Sošolke so kaj kmalu zasumile, da sem mu všeč in kadar so mogle, so me zbadale na ta račun. — In res

sem mu bila všeč, to sem vedela tudi brez podtikanj nevoščljivih sošolk. Nekaj pa sošolke niso vedele — namreč to, da je tudi profesor všeč meni. Še huje: zaljubljena sem bila vanj do ušes.

Nekoč sva se srečala v Šempetru, ko je ravno odhajal iz šole za medicinske sestre, kjer je tudi učil matematiko, jaz pa sem čakala avtobus za Volčjo drago. Nekaj časa sva se pogovarjala o nepomembnih šolskih zadevah, potem pa me je kar naravnost vprašal, če imam fanta. Rekla sem, da ga nimam, čeprav sem bila takrat že celo leto z Emilom. V tistem trenutku, ko sem ga zatajila, sem pravzaprav Emila že prevarala in tisto, kar je sledilo potem v profesorjevem stanovanju, je bila samo še repriza že storjenega. Povabil me je v restavracijo na kosilo in medtem ko sem cincala ali bi šla ali ne, je avtobus za Volčjo drago že odpeljal in potem res nisem imela več izbire. Šla sem z njim na kosilo in potem še k njemu domov. Vsega, kar se je potem zgodilo, sem se pozneje spominjala kot v snu. Nekoč sem brala o bogovih, ki so prišli na zemljo in si jemali človeške hčere za žene. Tisti večer je tudi pome prišel bog. Kot v omotici sem se mu pustila sleči in položiti na posteljo. Še in še me je jemal in nikoli mu ni bilo dovolj — pa tudi meni ne. Po vsakem ljubljenu sva se šla tuširati, potem pa sva se spet ljubila. In tako pozno v noč.

Tako se je začelo. Vsak teden enkrat ali dvakrat sem prišla k njemu. Na skrivaj, v mraku. Morala sva biti previdna, kajti tvegala sva obd — jaz zaradi Emila, ki me je imel konec koncev rad in mu je zaradi tega nisem hotela netiti ljubosumnosti, profesor pa zaradi službe, ki bi jo utegnil izgubiti, če bi na šoli zvedeli, da ima ljubezensko razmerje s svojo učenko. Ker pa bi bilo moje obiske pri njem v tako majhnem mestu, kot je naše, kljub vsej previdnosti težko dalj časa skrivati, sva jih sklenila legalizirati, in sicer tako, da sem rekla Emilu, da hodim k profesorju po privatne inštrukcije; to ni bilo težko, tudi drugi so hodili, in Emila sem uspela prepričati, da mi je verjel.

Nekoga lepega pomladnega dne, poldrugi mesec pred zaključkom mojega zadnjega gimnazijskega leta, pa se je zgodil čudež: moj profesor je rekel, da mu je že dovolj skri-

vanja in da se bova pokazala v javnosti kot fant in dekle. Za ta namen si je izbral nedeljski ples v hotelu Park. Fant je držal besedo: vseskozi me je držal za roke in med plesom me je vsem na očeh poljubljaj. Moje sošolke, ki so tudi prišle na ples, so padale naokoli od osuplosti in zavisti; zakaj, tega še nisem povedala, ta moj profesor je bil šele šestindvajset let star in poleg tega najboljši košarkar v mestnem klubu in jaz nikakor nisem bila edina na naši šoli, ki je norela za njim.

Ko je ansambel nehal igrati, sva sedla k mizi in naročila buteljko šampanjca. Tedaj pa se mi je stemnilo pred očmi od strahu: zagledala sem Emila! Naravnost k najini mizi je prišel in me vprašal, če grem plesat z njim — ravno tisti trenutek je namreč ansambel spet začel igrati. Vse oči v dvorani so se uprle vame. Kot da sem zvezana med dvema konjema, se mi je zdelo, ki bosta zdaj zdaj povlekla vsak na svojo stran in me raztrgala. Najraje bi se vdrila v tla, Emil pa je še zmeraj stal poleg mize in me gledal. Vedela sem: če bom odbila in ostala pri mizi, mu bo takoj jasno, da sem ga že od vsega začetka varala. Zato sem vstala in šla z njim na plesišče. Nisem ga hotela prizadeti: navsezadnje me je Emil vendarle imel rad.

Pravzaprav pa to niti ni bil pravi razlog — pravega razloga sploh ni bilo. Verjamem, da so v življenju vsakega človeka trenutki izbire, ko ne odločajo ne čustva in ne razum, pač pa se odločijo namesto njega zli duhovi iz onstranstva. Kako naj si drugače razlagam, da sem šla z Emilom, ko sem vendar ljubila profesorja — in to prav tisti večer, ko mi je tudi on dokazal, da me ima rad in da misli resno z mano, vsem oviram navkljub?

Tako sem ostala z Emilom. Kmalu po maturi sem zanosila in jeseni sva se poročila. Moji sošolci so šli v Ljubljano študirat, jaz pa sem ostala doma pri njegovih starših v Anhovu, kamor sva se bila po poroki preselila, in brez veselja čakala poroda. Tašča mi je očitala, da ne znam gospodinjiti, Emil pa, da ga nimam rada. Moje edino razvedrilo so bile knjige, ki sem si jih izposojala v anhovski knjižnici: Madame Bovary, Ana Karenina ... Ni mi bilo treba ravno veliko domišljije, da se mi je ob usodah teh žensk razkrila tudi moja lastna usoda. Pa Lermontov:

Ta dolčas, ta žalost,
a ni ga, ki bi segel ti v dlan ...
V šestem mesecu nosečnosti sem
že bila, ko sem v Gorici spet srečala
profesorja — prvič po tistem plesu v

hotelu Park, ki je tako usodno znanomoval moje nadaljne življenje. Čakala sem na anhovski avtobus, s polno torbo majčk in pleničk, ki sem jih bila nakupila v Italiji, on pa je bil namenjen na večerni trening košarke.

»Upam, da nimam jaz kaj zraven,« se je pošalil, ko je videl moj trebuh.

»In če bi imel kaj, kaj bi storil?« sem ga podrezala.

»Oženil bi se s tabo,« je izstrelil kot iz topa.

»Res?«

»Če ti rečem. Še zdaj si razbijam glavo s tem, kaj ti je bilo takrat, da si mi kar na lepem ušla.«

»Človek ni zmeraj gospodar svojih odločitev. Moral bi me zadržati. Zakaj me nisi zadržal?«

Solze so mi silile na oči, ko sem ga gledala: tako lep se mi je zdel s tisto svojo postrani poveznjeno čepico na glavi in s tistim večno otožnim nasmehom na ustnicah. »Ne zameri mi,« sem rekla, »zgodilo se je pač tako.« Namesto odgovora mi je citiral Hemingwaya, svojega najljubšega pisatelja: »Ženske so tako kot morje pod vplivom lune, zato jim ne smemo ničesar zameriti.«

»Tako je kot prvič, vse je tako kot prvič,« sem zavzdihnila, »skoraj vse ...«

»Kaj je tako kot prvič?«

»Ah, nič!« sem se mahoma streznila. »Neumnosti mi hodijo po glavi. Kje neki že hodi ta avtobus?«

»Nič ne dě,« je zamahnil z roko.

»Pojdiva nekam na kavo.«

»Ali nimaš treninga?«

»Ne, s tabo grem na kavo.«

»Ne vem, če bi šla. Pozno je že, nimam več na pretek avtobusov za Anhovo.«

»Ne skrbi, naročil ti bom taksi, če bo potrebno.«

Ali moram posebej poudarjati, da se je tudi tokrat vse skupaj končalo v njegovem stanovanju? »Še nikoli doslej nisem spal z nosečnico,« je rekel potem. »Nisem verjel, da je to lahko tako vznemirljivo.«

No, ni mu bilo treba plačevati za taksi, saj mi je nekako še uspelo ujeti delavski avtobus za Anhovo ob desetih zvečer. Emilu sem se zlagala, da sem se zaklepetala s prijateljicami in šla spat. Ko se mi je hotel v postelji približati, sem mu obrnila hrbet in stisnila stegna.

Mojega profesorja nisem potem nikoli več videla, kar pa še ne pomeni, da nisem o njem marsikaj slišala. In če smem verjeti temu, kar sem slišala, so ga še tisto leto vrgli iz šole, ker je baje neka prvošolka na srednji medicinski z njim zanosila. Profesuro je pustil in zdaj menda dela na nekem inštitutu v Ljubljani, poleg tega pa trenira neko žensko košarkarsko ekipo. Kolikor ga poznam, sem prepričana, da mu to delo prinaša obilo zadovoljstva.

Mogoče sem bila res neumna goska, ker sem se z njim zapletla, nekaj pa zadržano vem: še nikogar doslej nisem tako zelo ljubila kot njega in zelo verjetno tudi nikogar več ne bom.

F. BERCE,

č. tinta »Elektra«

Jože Vidic

Solze na Blegošu

Odlomek iz knjige Jožeta Vidica
Noč v hotelu Park

Nekoč nam je Slapar ponudil knjižico, ki si jo lahko kot notes vtaknil v žep. Stala je le dinar ali dva. V njej je bilo opisano, kako je neka dvanajstletna deklica govorila s samim poglavarjem pekla. Zgodilo se je v Španiji med državljansko vojno. Deklica je šla iz vasi na polje, tedaj pa je nad njo strašansko zašumelo. V bližini je pristal satan z velikanskimi krili, konjskimi nogami in trupom. Imel pa je človeško glavo z bradico, strleče lase in gamsje rožičke. Deklici je povedal, da je že zaslužnil vse ruske dežele, zdaj pa bo še Španijo. Ni priletel iz pekla, temveč iz skritega kraja blizu Moskve, kjer je od revolucije naprej prestolnica njegovega zemeljskega carstva.

Gospod profesor Slapar nam je nešteto krat pripovedoval o grdobijah, ki jih komunisti zganjajo v Rusiji, o brezboštvo, skupnih kuhinjah, skupnih ženah ... Otroci ne vedo, kdo jim je oče. Nekoč nam je omenil, da v našem tretjem razredu še nismo okuženi s to mračno ideologijo, v petem pa so že.

V Kranju sem stanoval pri zelo pobožni, pošteni družini. Gospodar je bil upokojen pismonoša. Z ženo sta bila zelo nesrečna. Že pred mojim prihodom v Kranj so jima trije ali štirje sinovi umrli za jetiko, ko so bili stari od petnajst do osemnajst let. Tej boleznijo se je izognila le hčerka Hilda Švegelj, ki si je med vojno in po njej pridobila univerzitetno izobrazbo.

Od petih dijakov, ki smo stanovali pri tej družini, smo bili potem trije partizani. Iz Zaspice pri Bledu sta bila brata Ivan in Ignac Golc, kmečka sinova. Ignac je bil v Škofjeloškem odredu, Ivan pa pri Pokrajinski tehniki za Gorenjsko; po vojni se je razvil v strokovnjaka slovenskega elektrogospodarstva in je že vrsto let glavni dispečer električne energije za vso Slovenijo.

Soba, v kateri sem stanoval, je bila v pritličju, obrnjena na cesto. Na drugi strani ceste je bila gostilna Bekseld, pred nekaj leti so jo podrli. V tej gostilni, ki je na križišču, kjer se cesta odcepi proti Jesenicam, so v le-

tu pred vojno nacisti in petokolonaši izrahljali radio v propagandne namene. Navijali so ga na ves glas, kadar je govoril Hitler ali kak drug nacistični veljak.

Videl sem protestne sprevede po kranjskih ulicah, ko je beograjska vlada 25. marca 1941 z Nemci podpisala pogodbo o pristopu Jugoslavije k trojnemu paktu. Ob večernih urah sem skoz okno gledal dolge kolone vojakov, ki so z mobiliziranimi konji in voli vlekli topove proti Radovljici in Trzinu. Bedna je bila ta naša toliko hvaljena vojska. Moralno in po oborožitvi.

Nekoga jutro so nam v gimnaziji rekli, da moramo na dvorišče. S stopnic pri zadnjih vratih nam je ravnatelj spregovoril o vojni nevarnosti. Na državni ukaz bodo vse šole nekaj časa zaprte. Mlajši dijaki zaradi te vesti nismo bili žalostni. Nasprotno, veselili smo se in si celo želeli, da bi se vojna res začela. Prepričani smo bili, da bomo Nemce in Italijane v galopu gnali do Rima in Berlina. Zamišljali smo si, kako bi bilo lepo, ko bi se na posebnih bojiščih borili odrasli, na ločenih pa otroci s kopji in fračami.

V tistih dneh sem še enkrat vzel v roke Finžgarjev zgodovinski roman Pod svobodnim soncem, da bi bolje spoznal, kako so se bojevali stari Slovani.

Jož, kako sem bil naiven, otročji!

Prvi dnevi vojne

Napeto smo pričakovali, kaj se bo zgodilo v naslednjih dneh. Ni bilo treba dolgo čakati.

Mobilizacija! Matere in dekleta so se solznih oči poslavljale od mož, sinov, fantov in bratov. Moške, ki so že skusili prvo svetovno vojno, so se še bolj zresnili. Dva kmečka sinova sta si v rebru nad vasjo izkopala podzemeljski bivač, kakor sta se naučila pri vojaki. Za primer, če bodo z granatami obstreljevali vas.

Pri nas doma v novi hiši smo s trami podprli strop v kopalnici, ki je bila v pritličju poleg kletnih prostorov. Mati nam je govorila, da se bomo med boji in bombardiranjem zašeli v to kopalnico, v kateri bomo ostali vsi živi ali pa bomo skupaj umrli.

Novice so se mešale kot polenta pod kuhinjo.

Vojna! Naši zmagujejo na vseh frontah. Vdrli so v Albanijo. Hura!

Tretji dan vojne: Nemci so na Hrušici, le deset kilometrov od Žirovnice.

Zvečer istega dne: Nemci so na Potokih, le pol ure hoda od naše hiše.

Pozneje zvečer istega dne: Ni res, da so na Potokih. Delavci, ki so se po deseti uri zvečer vračali z dela v železarni, jih niso nikjer srečali.

Ljudje se sprašujejo: Kdo ustvarja zmedo, kdo širi neresnične vesti? Bolj vneti zahtevajo, naj policija in vojski aretirajo vsakogar, ki povzroča preplah.

Na veliko noč, 13. aprila 1941, nas je mati tako kot vedno naglala k dopoldanski maši, ki se je na Breznici vedno začela ob desetih. Bil sem spredaj, zato nisem opazil, kdaj so v cerkev prišli italijanski oficirji. Nobeden ni imel puške ali brzostrelke, le pištole za pasom. Župnik nam je med pridigo povedal, da so ponoči neznanici napadli italijanskega stražarja na Potokih in ga ranili z nožem. Opozoril nas je, da je vsaka oblast od Boga in se zato mora spoštovati.

Vojaki jugoslovanske vojske, ki so se vračali domov, so se večinoma že med potjo preoblekli v civilne obleke in so se le redki vrnili v uniformi.

Čez teden dni so Nemci zamenjali Italijane.

Prva nemška orožnika sem na Selu zagledal 30. maja 1941. Tega datuma si resda nisem zapomnil, ugotovil sem ga pred leti, ko sem začel hoditi v Gorenjski muzej v Kranju po podatke iz NOB. Tam sem namreč v begunjski zaporniški knjigi videl, da so omenjenega dne v begunjski zapor pripeljali mojega očeta Jožeta Vidica in soseda Tineta Dolarja. Očeta zato, ker je bil podstarosta Sokola v Žirovnici, Tineta pa, ker je bil aktiven in vpliven član tega društva.

Oče je bil zaprt v Begunjah le do 13. junija, Tineta pa so poslali v delovno taborišče Kraut v Avstriji, toda čez leto dni je bil že partizan.

Dne 23. maja 1944 je vodja izpostave gestapa na Jesenicah Clemens Druschke osebo aretiralo očeta med delom v železarni na Javorniku. Sam ga je z osebnim avtomobilom odpeljal v begunjski zapor, med vožnjo pa mu je dejal: »Gospod Vidic, mi vas ne bomo nič zasliševali. Ste oče treh banditov in če bodo partizani napadli naše na področju vaše (breznjske) občine, boste med talci.«

Istega dne so orožniki na domu aretirali mamo Katarino, sestre Miro, Katro in Heleno ter brata Andreja in sedemletnega Alberta. Le sestre Martine niso aretirali, ker je živila pri Mazovčevi teti Neži.

V strahu za očetovo življenje so sorodniki iskali razne zveze, da bi ga rešili iz begunjskega zavora. Posredno je tudi Druschke dobil več kokoši in nekaj kilogramov suhega mesa. Za alkohol ni maral, za sladke jestvine tudi ne. Čez mesec dni so očeta le premestili iz Begunj k družini v Goričane, od tam pa so vse odpeljali s transportom v Burghausen in za nekaj mesecev v taborišče za izgnance v Bad Tölz.

V Goričanah je še naprej ostala zaprta devetnajstletna sestra Mira, ker so odkrili, da skrivaj pošilja pisma iz zavora. Čez šest mesecev so jo izpustili na prošnjo njenega zaročenca Mirka Zupana, da se bosta poročila. Pomagalo je tudi to, da je kot izučena šivilja šivala srajce za vodjo taborišča in njegovo družino.

Kmalu po okupaciji so Nemci izdali razglas, da se morajo vsi starejši od štirinajst let javiti delovnemu uradu — Arbeitsamtu — v Radovljici. Za prijavo mladoletnih so jamčili starši. Mati me je prosila, naj se javim, da ne bo oče v zaporu odgovarjal še zame. Razporedili so me na delo pri gradnji nove ceste Lesce—Žirovnica. Nekaj časa sem delal s krampom in lopato, potem je delovna Hitler odločil, naj v sodčku s samokolnico vozim vodo delavcem na gradbišče, in to od Oswaldove gostilne na Selu. Trasa nove ceste je razpolovila tudi naše zemljišče. Za vedno smo izgubili polovico najboljših njiv.

Vojaški strokovnjaki pravijo, da se je treba učiti tudi od sovražnika. V tem primeru mislim na nemško natančnost, smisel za red in disciplino. Začel sem delati na petek. Naslednjega dne smo delali do dvanajste ure, kot vedno ob sobotah. Po delu so v baraki blizu Vrbe delili plače. Tudi jaz sem že bil na spisku, čeprav sem bil šele drugi dan v službi. Prejel sem dve marki kot predplačilo. Moja prva plača.

Po vojni leto dni nisem dobil niti dinarja. Prvega maja leta 1946 sem kot oficir dobil plačo za štiri mesece za nazaj, avgusta istega leta pa za vse mesece po osvoboditvi leta 1945.

Nemška šolska oblast je sklenila takole: kdor bo nadaljeval šolanje v Kranju, mora ne glede na spričevalo ponavljati razred, da se bo naučil nemško. Kdor pa se odloči za gimnazijo v rajhu, bo smel v višji razred.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Lepo vreme je privabilo na osrednjo občinsko proslavo dneva OF in praznika dela 1. maja dopoldne na okrašen in prenovljen Šobec množico udeležencev. Slavnostni govornik je bil predsednik OS ZSS Radovljica Ciril Ažman, v kulturnem programu pa so nastopili člani moškega zbora DPD Svoboda Podnart, recitatorji DPD Svoboda Bohinjska Bela, godba na pihala DPD Svoboda Lesce in harmonikarski orkester Glasbene šole iz Radovljice.

● Na proslavi so podelili občinska priznanja SZDL s srebrnim znakom OF. Prejeli so jih: Franciška Ažman iz Ljubnega, Stefan Hajdinjak iz Podnarta, Slavko Jamar s Koprivnika ter Zlatko Kavčič in Peter Piškur iz Lesce.

● Srebrni znak Zveze sindikatov Slovenije za leto 1987 so prejeli: Alenja Čufar iz Almire Radovljica, Marjan Gašperšič iz Plamena Kropa, Majda Fon, zasebna obrtnica iz Lesce, Boža Kokeza iz Zdravstvenega doma Bled, Jože Korošec iz PTT Radovljica, Milica Kunstelj iz Murke Lesce, Stane Oblak iz LIP Bled — TOZD Filbo Bohinj, Joža Pavlin iz Verige Lesce, Jože Podlogar iz GG Bled, Jože Pristov iz hotela Golf Bled, Drago Ptček in Milka Vrečko iz Verige Lesce ter osnovna organizacija ZSS SGP Gorenjci Radovljica.

● Posebna priznanja in denarne nagrade so na proslavi od občinske reziskovalne skupnosti za inovatorske dosežke prejeli: Vinko Kunčič in Andrej Stare iz Elmonta Bled, Darko Hanžič in Miro Rogoč iz Verige Lesce ter inovatorji iz Iskre Otoče: Niko Tuhačev, Andrej Mahle, Jože Langus, Franc Zupan, Jože Vovk in Jože Šolar.

● Za posebne zasluge na področju družbenopolitične, obrambne in kulturne dejavnosti je predsednik občinske skupščine Radovljica podelil tudi državna odlikovanja. Red zaslug za narod s srebrno zvezdo je prejel Silvo Jurman z Bleda, red dela s srebrnim vencem Branko Lacko, dirigent godbe na pihala iz Lesce, medaljo zaslug za narod pa Brane Grohar z Bleda.

● Medaljo za vojaške zasluge sta prejela rezervna kapetana iz štaba oz. enote teritorialne obrambe občine Radovljica Radivoj Zupan in Marjan Zupan.

● Izvršni svet OS Radovljica je na 36. seji 28. aprila proučil analizo zaposlovanja v občini v letu 1986 in tekoča gospodarska gibanja v prvih treh mesecih 1987. Obravnaval je opravljanje strokovnih del in nalog s področja varstva okolja za gorenjske občine ter izdelavo strokovnih predlogov za prostorsko izvedbene akcije v regiji. Soglašal je s predlogom odločbe o gradnji visokonapetostnega električnega omrežja na Bledu, o katerem bo še odločala občinska skupščina. Prav tako je izre-

kel soglasje k predlogom zvišanih pristojbin za opravljanje voznških izpitov pri izpitnem centru Jesenice. Člani izvršnega sveta so bili seznanjeni z akcijo in ukrepi ob izlitju nafte v Avtoparku GG Bled na Rečici, ki je ogrožala Blejsko jezero, vendar so jo pravočasno preprečili. Na seji so imenovali komisijo za pregled zaključnega računa davkov občanov.

● Na 7. seji občinskega komiteja ZKS Radovljica 29. aprila so presojali rezultate gospodarjenja v občini v prvih dveh mesecih 1987. V živahni in tvorini razpravi so nato spregovorili o razmerah na področju gospodarjenja in družbenopolitičnega delovanja komunistov. Veliko je bilo govora tudi o nalogah ZK pri nadaljnjem razvoju vzgoje in izobraževanja. Člani komiteja so bili seznanjeni tudi s potekom in vsebino razprav v osnovnih organizacijah ZK o temeljnih značilnostih in idejnopolitičnem stanju v naši družbi in ZKJ ter o dejavnosti meščanske desnice in drugih protisocialističnih sil.

● Predsedstvo občinskega sveta ZSS Radovljica je na 13. seji konec aprila spregovorilo o svoji dejavnosti med dvema sejama in o ocenah akcije zaključni račun 1986. Predsedstvo je potrdilo predlog nagradencev s srebrnim znakom ZSS.

● Za letošnjo akcijo zaključni račun je občinski svet ZSS imenoval 27 delovnih skupin, katere so obiskale večino od 54 delovnih organizacij, kjer so na sejah izvršnih odborov OO sindikata ocenjevali lanskeletno gospodarjenje in tekočo problematiko.

● Od 20. do 23. aprila so se zvrstile seje skupščin vseh osmih SIS družbenih dejavnosti. Nesklepni sta bili spet skupščini skupnosti socialnega skrbstva in telesne kulture. Delegati so bili seznanjeni tudi z določili novih interventnih zakonov in omejitvev programov.

● Turistično društvo Lesce, ki je po številu članov največje v Sloveniji, je tudi eno najbolj poslovno učinkovitih. V počastitev dneva OF in praznika dela so v svojem prenovljenem kampu Šobec svečano izročili namenu nov sodoben objekt z recepcijo, poslovno upravnimi prostori, ambulanto in pomožnimi skladišči, razen tega pa še nova teniška in druga športna igrišča. S temi objekti in preureditvami se je leški kamp Šobec še bolj utrdil v vrhu jugoslovanskega in evropskega kampinškega turizma.

● Na aprilski seji stalne akcijske konference ZK v DO Vezenine Bled so komunisti kritično spregovorili o delu stalne akcijske konference od ustanovitve septembra 1984 do danes. Sešla se je šestkrat, vendar po mnenju razpravljalcev ni sprejemala obvezujočih sklepov. Šele v zadnjem letu so jih namreč verificirale tudi vse osnovne organizacije ZK in v okviru stalne akcijske konference koordinirale svoja stališča in izvajanje skupnih nalog.

● V akciji »izbiramo najboljšo trgovino« v Zagrebu v okviru priprav na letošnjo Univerziado so posebne strokovne komisije prisodile prvo mesto prodajalni športne opreme Elan iz Begunj. Do začetka Univerziade bosta še dve ocenjevalni akciji.

● Iz analize zaposlovanja v občini Radovljica v letu 1986 je vidno, da je bila dosežena stopnja rasti zaposlovanja 2,2 % v primerjavi z letom 1985. To je nekaj več, kot so načrtovali z resolucijo. V poprečju je bilo v občini lani zaposlenih 13.413 delavcev, kar je 283 več kot predlanskim. Delež zaposlenih na Gorenjskem iz radovljiske občine je 15,7 %. Sicer pa je zaposlenih kar 43,5 % vseh prebivalcev te občine, ki šteje 33.450 prebivalcev.

● Po sklepnihi ocenah gospodarjenja v okviru akcije zaključni račun 1986 so na občinskem svetu zveze sindikatov Radovljica ugotovili, da je večina OZD dobro poslovala. Izgube so lani imele v Jelplatu Kamna gorica v višini 17.266.000 din, v Alpetouru TOZD Žičnice Vogel v znesku 101.731.000 din, v hotelu Krim na Bledu zaradi nove naložbe v znesku 174.341.000 din.

● Osebnih dohodkov v radovljiski občini so januarja znašali v poprečju 175.711 din v SRS pa 181.407 din. Za občino to pomeni v primerjavi z lanskim januarjem povečanje za 121 %, od tega za gospodarstvu za 122,4, v negospodarstvu pa za 110,8 odstotka.

● Predstavniki republiških in pokrajinskih planinskih zvez in strokovnih komisij PZJ so se aprila zbrali v vojašnici na Rudnem polju na letni skupščini. Posebno so poudarjali potrebo po organizacijski krepitvi planinskih društev ter varstvo naravne dediščine in okolja, kar naj bi bilo prednostna naloga v srednjeročnem programu PZJ za obdobje 1986—1990.

● Pred kratkim se je vrnila iz Južne Amerike 15-članska skupina gorenjskih planincev, ki jih je vodil tajnik PD Radovljica Janez Pretnar. Bili so v čilskih, bolivijskih in perujskih vrhovih.

● Od 17. aprila do 10. maja je v Šivčevi hiši v Radovljici na ogled razstava slik, risb in kolažev akademskega slikarja Franca Vozla iz Kranja. Izšel je tudi poseben katalog.

● V prostorih knjižarne DZS v Radovljici so 24. aprila poskrbeli spet lep in zanimiv literarni večer. Ljubitelji poezije so se srečali z pesnico Nežo Mavrarjevo ob izidu njene nove knjige Drevo spoznanja. O njenem pesnikovanju je govoril Herman Vogel.

● Tine Benedičič, priznani sadjarski strokovnjak in vodja sadovnjaka KŽK Resje pri Podvinu, je izdal v samozaložbi in od delni pomoči svoje delovne organizacije knjižico svojih pesmi »Moj sadovnjak ljubezni, zemlje in spominov.« Predstavil jo je na izredno uspelem literarnem večeru v radovljiski graščini 25. aprila.

● Na prvem letošnjem spomladanskem tekmovanju v padalskih skokih s 1000 m so bili po pričakovanju med 15 tekmovalci najuspešnejši člani ALC Lesce, ki so se uvrstili na prvih šest mest.

● Odlično so se odrezali tudi blejski veslači na prvomajski regati, ki je bila v Jarunu pri Zagrebu. Prva mesta so osvojile kar štiri blejske posadke, med 323 iz 34 klubov, kolikor jih je nastopilo! Blejski veslači bodo predstavljali tudi udarno silo našega veslanja na Univerziadi.

Kako bo to poletje na Bledu?

Končno smo le pričakali pomlad in malo toplejše vreme. Letošnja dolga zima je pustila nemalo nesnage po cestah, vrtovih, javnih površinah blejskega gradu, otoka, Straže. Tako veliki plakati krajeve skupnosti, TD Bled in komunalnega gospodarstva-enote na Bledu vabijo blejske krajanje, da začno čistiti svoje vrtove, okolice hiš, hotelov, restavracij. Turistična sezona je takorekoč že pred durmi in Bled jo mora dočakati tako, kot se spodobi. Saj vsi na Bledu želimo, tako vsaj mnogi pridigajo, da Bled postane letovišče višjega razreda, kraj za letovanje gostov z večjimi denarnicami.

To pomlad so komunalci očistili naše ceste in pota kot dosedaj še redkokdaj. Tudi zasebniki so marljivi in pridno čistijo svoje vrtove, čakajo le še javne površine. Tako okolica jezera ni ravno zgledna, pa še marsikje bi našli smetiščo. Vendar upamo, da bodo javni pozivi krajonom pripomogli, da bo res narej vse ob pravem času. Več je težav s parki, nasadi, sprehajalnimi potmi.

Novozvoljeni člani krajevene skupnosti na Bledu, kjer sicer ne manjka organizacijskih težav, so zelo aktivni in imajo polne roke dela. Imenovali so številne komisije, med katerimi je na novo imenovana posebna hortikulturna komisija. Ta naj bi skrbela za ureditev parkov, za zasaditev z novimi kulturami in mladimi drevesi, saj so parki vse bolj revni, zastareli. Zato je res potrebno več denarja, da bi bili parki takšni, kot si vsi žele. Vendar bi že redno vzdrževanje zelenih površin precej izboljšalo zunanji izgled kraja. In kdo naj bi skrbel za cvetlične nasade v parkih? Potrebna strokovna osebja manjka. Vse kaže, da bi morali imeti usposobljenega vrtnarja, kot so ga imeli že nekdanj.

Po številnih vrtovih nekdanjih počitniških vil je še dosti eksotičnega drevja. Tudi tega bi lahko evidentirali in ga označili s posebnimi ploščami in napisali o vrsti tega drevja. To je nekoč že bilo — pa še v turističnih blejskih informacijah je bilo to drevje omenjeno. Ali ne bi bilo zanimivo za obiskovalce Bleda, da bi v vodiču sprehajalnih poti, ki ga je pripravilo TD Bled, bilo zapisano, kje to drevje raste?

Na TD Bled so že pripravili svoj program in ga tudi ovrednotili. Za celoten program naj bi letos namenili kar 87.208.000 din ali 85 % več kot lani. S tem ni rečeno, da bo kaj več narejenega za goste, le cene so toliko višje. Vendar nekaj posebnosti letošnjega programa le omenimo. Podvojili so se stroški za propagando.

Med prireditvami bo največ denarja potrebno odšteti za ognjemet, kar preko 10 milijonov. To je največja poletna atrakcija poleg kmečke ohceti. Potem so tu še promenačni koncerti, festival bridga, nekaj prireditvev pa bo moralo odpasti zaradi krčenja proračuna. Nekaj prireditvev bo prevzela Turistična poslovna skupnost.

Za urejanje kraja bo ostalo še okoli 2,5 milijona din. S tem denarjem bodo vzdrževali sprehajalne poti in klopce ob jezeru, smerokaze, ki jih tako radi lomijo prenapeti mladinci, podprli akcijo za ocenjevanje hiš, prispevali k boljši okrasitvi gredic v parkih itd. Vsa ta sredstva naj bi se zbrala iz turistične takse, ki jo iz leta v leto povečujejo.

Kako bo z obiskom to poletje? Zima ni dala takšnih rezultatov, kot so pričakovali — razlog so cene in konkurenca ostalih zimskih centrov pri nas, le število tujih gostov se je nekoliko zvišalo. Za predsedzono in sezono pričakujejo, da bo podobna lanske. Najštevilnejši bodo gostje iz Anglije kot že vsa zadnja leta. Zanimanje je večje tudi iz Nizozemske, povečinioma za kamp in zasebne sobe, med Danci, Italijani, Belgijci, v ZDA, nekoliko upadlo pa je zanimanje pri Nemcih. Vendar bodo lanske število nočitev prav gotovo dosegli. Cene niso nizke, vse so bližje tujim letoviščem, posebno to velja še za izvenpenzijske storitve, ki gredo vzporedno z našo inflacijo.

Od rekreacijskih objektov letos najbolj privlači golf, saj je že sedaj polno zaseden in je treba čakati, da prideš na vrsto. Vse več je tudi domačih igralcev, saj bi lahko imela kluba na Bledu in v Ljubljani preko 500 članov. Zato je gradnja novega polovičnega igrišča res nujna.

Nadzidava hotela Park bo pridobila 120 ležišč, v hotelu Kompas v Ribnem pa okoli 150 ležišč in rekreacijske objekte. To ni ravno malo, številni načrti, ki so povezani z veslaškimi prvenstvom, pa so v teh težkih časih vprašljivi. Vendar ob skupnih naporih ne bi smeli opustiti vsega upanja.

Božo Benedik

Zaskrbljenost delegatov za izvajanje programov samoupravnih interesnih skupnosti

Od 20. do 23. aprila so bile v Radovljici sklicane seje vseh osmih občinskih samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti. Razen raziskovalne in skupnosti socialnega skrbstva (manjkali so trije delegati) so bile vse sklepne.

Njihovi sklepi pa lahko rešujejo lečasne probleme, so menili v razpravah.

JR

Razprave delegatov so bile osredotočene na poslovna poročila in zaključne račune za leto 1986, pozornost pa je veljala zlasti izvajanju zakona o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev v SIS družbenih dejavnosti za leto 1987. Poleg tega so bili delegati seznanjeni tudi s presežki, ki so se nabrali v posameznih SIS v prvem tromesečju 1987. Teh je bilo v vseh osmih skupnostih 213.660.000 din. Nastali so zaradi določil interventnih zakonov, kateri dovoljujejo v prvem tromesečju porabo sredstev le na ravni zadnjega četrtletja lani.

Da bi zagotovila nemoten potek dejavnosti izvajalcev posameznih SIS, oz. njihovih programov, je morala skupna strokovna služba opraviti številne zahtevne aktivnosti. Zato so se zadnji poldrugi mesec večkrat sešli samoupravni organi in druga delovna telesa vseh SIS. Sprejemali so sklepe za uresničevanje programov in za nemoteno redno delo izvajalskih organizacij. V aprilu so na skupni strokovni službi sklicali več delovnih razgovorov z nekaterimi izvajalci in poslovodnimi organi. Beseda je tekla o novem, nickaj obetavnem položaju, ki je posebno pereč za nekatere skupnosti oz. izvajalce s specifično dejavnostjo in nalogami — zdravstvo, izobraževanje in socialna politika. Odveč bi bilo govoriti o kakršnemkoli odobranju najnovejših omejitvenih ukrepov, ki so ostro posegli zlasti na področje družbenih dejavnosti, ki jo žal še večina smatra zgolj za porabo, ne pa tudi za sestavni del produktivnosti.

Večina udeležencev teh posvetovanj in razgovorov je bila kritična in zaskrbljena zaradi napovedanih ukrepov, ki jih prinašajo interventni zakoni. Upravičeno; saj že ob sicer visoki (in nepredvidljivi) inflaciji napovedujejo omejevanje programov. Posebno pereča je vprašanje čedalje večjega zastajanja osebnih dohodkov izvajalskih organizacij družbenih dejavnosti za osebnimi dohodki v gospodarstvu in zaposlenih v družbenopolitičnih skupnostih.

Delegati so bili na skupščinah svojih SIS seznanjeni z ustreznimi podatki in z zakonom o začasnem financiranju skupnih potreb. Izrazili so globoke pomisleke o izvajanju vseh do sedaj sprejetih programov.

Značke in plakete za »Lepe rože in varstvo okolja«

Na letni skupščini Turističnega društva Jesenice 14. aprila so prejeli značko za izredno prizadevanje v akciji »Lepe rože in varstvo okolja« naslednji prebivalci Jesenic in okolice: Vinko Alič, Ivan Berlot, Dana Drstvenšek, Marija Drmota, Marija Endliher, Tatjana Grošelj, Ana Gorenc, Marija Grčar, Jožica Hočevar, Milka Kežar, Ana Kanc, Magdalena Kmet, Draga Lasan, Marija Mikelj, Anica Murnik, Milka Nedeljkova, Neda Oblek, Anica Obid, Slavka Prevodnik, Jožica Pikan, Staniko Podobnik, Jerica Razinger, Ana Razpet, Avgust Rozman, Nevenka Smolej, Cilka Smodiš, Cilka Švab, Zinka Šega, Drago Tubin, Zvonka Terseglav, Milica Topič, Cilka Volc, Vinko Veber, Janez Zavelcina, Magda Zupančič in Nataša Žurovec.

Plakete so prejeli: Marija Boškin, Ivica Čuk, Rozalija Hasimović, Ivanka Lorenčič, Gabrijela Oblak in Pavla Rupnik.

Za prizadevno sodelovanje pri razvoju turistične dejavnosti so posebno priznanje prejeli: Mile Crnovič, Ana Gluhar, Slavko Humerca, Teodor Kreuzer, Mira Keserović, Milena Markelj, Janez Poljšak, Niko Praprotnik, Bernarda Resman, Barbara Slamnik in Janez Štojs.

Turistično društvo Jesenice

Priznanja za »Lepe rože in varstvo okolja«

Na letni skupščini turističnega društva Jesenice 14. aprila 1987 so prejeli priznanja za izredno prizadevanje v akciji »Lepe rože in varstvo okolja« naslednji prebivalci Jesenic in okolice: Anica Abram, Olga Ambrožič, Malka Ambrožič, Tončka Ažman, Anica Bogataj, Ema Brojer, Vida Balek, Malči Božič, Hatiza Begović, Vahida Besarović, Andrejka Beg, Rozalija Bučar, Marica Burnik, Francka Bambič, Nada Branc, Milka Beznik, Staja Crepulja, Veronika Car, Cilka Čemažar, Albina Čop, Veronika Čufer, Ljudmila Čelešnik, Sonja Erjavec, Kristina Eržen, Janez Fortek, Marica Frelj, Viktor Florjančič, Vera Fotak, Marija Gašperin, Rezka Gračnar, Marjeta Gerdej, Ida Horvat, Anica Intihar, Zofka Jug, Mimi Jakopič, Anica Jelovčan, Rezka in Jože Jerreb, Vera Jamnik, Ivanka Jelovčan, Vinko Jakopič, Marija Jerman, Marjana Kalan, Marica Korbar, Anica Krničar, Nežka Kralj, Tončka Kemperle, Redžo Komanović, Anica Komic, Ana Kljuković, Magda Kmet, Tanja Končič, Alojz Kovač, Irena Klevišar, Marija Krmelj, Jože Knific, Ana Krivec, Francka Krajnik, Marija Klokočevnik, Sadeta Lovič, Slavko Ličof, Lojzka Lindič, Sonja Lajoja, Ana Lajnšek, Frida Lasnik, Ema Lasnik, Zofka in Karel Markovič, Isad Muhmetović, Zinka Malovašič, Sažda Mutavčič, Marija Markež, Franc Markizeti, Anton Munda, Jože Narad, Štefka Novak, Anton Noč, Mici Otrin, Bernarda Pintar, Pepca Prašnikar, Alojzija Praček, Slavka Praček, Ana Pintarič, Drago Primožič, Draga Polovšnik, Nace Prezelj, Zora Pagon, Mira Pristov, Anica Pukšič, Nada Pavlovič, Jožica Pestotnik, Pavel Platiša, Francka Ravnikar, Milena Rev, Milica Ravnikar, Štefka Radič, Ivica Rekelj, Angela Robič, Fani Rožič, Marta Rebolj, Filip Rihtaršič, Marija Razboršek, Draga Rabič, Jožef Rozman, Rado Rostohar, Marjana Smolej, Stane Slivnik, Ida Smolej, Milka Smolej, Milena Stocca, Lojzka Skube, Helena Škrjanc, Jožica Šulc, Darinka Šporar, Lado Škrinjar, Tončka Štupar, Tomaž Škrabelj, Vida Trkulja, Jože Torkar, Ivan Triplat, Angela Tekavčič, Dani Tolar, Mathilda Thaler, Boga Venigar, Marta Vilman, Ana Vidic, Rozalija Vičič, Kristina Vehar, Gizela Velikonja, Zinka Vukmanovič, Fani Zavelcina, Anica Žvagen in Elica Župec.

Turistično društvo Jesenice

Napredek zborovskega petja na Jesenicah

V počastitev dneva Osvobodilne fronte in 1. maja so družbenopolitične organizacije in Zveza kulturnih organizacij Jesenice v petek, 24. aprila, v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah pripravile občinsko srečanje odraslih pevskih zborov '87 in podelitev srebrnih znakov Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

Slavoslovni govor je imel predsednik OK SZDL Jesenice Ljudež Kalan. Preden pa je zazvenela pesem naših zborov, je predsednik komisije za podelitev srebrnih znakov OF Janko Burnik podal obrazložitev za dodeljena priznanja. Nagradjenec je priznanja izročil predsednik OK SZDL Ljudež Kalan. Prejeli so jih: Vladimir Brun iz KS Mirka Roglija-Petka Jesenice, Vera Dulmin iz KS Kranjska Gora, Milojko Rajaković iz KS. Edi Giorgini Javornik-Koroška Bela, Ivan Voh iz KS Sava Jesenice in vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica.

Uvodni nastop je pripadel nagrajenemu oktetu iz Žirovnice pod vodstvom Marjana Jemca. Oktetov nastop je bil sprejet pristrčno, njihovo petindvajsetletno delovanje v jesenjski kulturi, za kar so sprejeli priznanje OF, pa je bilo nagrajeno z aplavzi. Nastopili so še: moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice (24 pevcev), zborovodkinja Mira Mesarič, ženski pevski zbor Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela (14), zborovodkinja Breda Prašnikar, moški pevski zbor Marjan Vodopivec Kranjska Gora (12), zborovodja Dane Škerl, moški pevski zbor Vintgar Blejska Dobrava (16), zborovodja Alojz Vengar, mešani pevski zbor DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica (32), zborovodkinja Majda Eržen, ženski pevski zbor Milko Škoberne DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice (26), zborovodja Anton Cimerman in kot gost mešani oktet SPD Edinost Škofije — Avstrija (4+4), vodja Simona Rovšek. Vsak zbor se je predstavil s tremi pesmimi, ki so jih napisali domači skladatelji.

Nastopi odraslih zborov so pokazali ogromno prizadevanje pevki in pevcev, ki žrtvujejo mnogo ur prostega časa za ohranjanje in razvijanje lepe slovenske narodne, borbene in umetne pesmi, kakor tudi pesmi

drugih naših narodov in narodnosti. Srečanje odraslih pevskih zborov je nudilo lep pregled njihovega dela. Pokazalo je različne izvajalske dosežke, odlike in pomanjkljivosti. Slednje niso tako velike, da jih postopoma in s še bolj vztrajnim delom ne bi mogli odpraviti. Najbolj pereč in vedno ponavljani problem je okrepitev nekaterih zborov z mlajšimi pevskimi in pevci. Okrepitev bi bila posebno zaželena pri ženskem zboru DU Javornik-Koroška Bela in moškem zboru DU Jesenice. Razveseljivo je, da se je v pevске vrste po kratki prekinitvi vrnil moški pevski zbor Marjan Vodopivec iz Kranjske Gore, ki ga zopet vodi naš znani skladatelj, dekan in profesor Akademije za glasbo v Ljubljani, Dane Škerl. Zbor je nastopil s samo dvanaestimi pevci, vendar pričakujejo okrepitev, ker je v Kranjski Gori še veliko dobrih (mlajših) pevcev. Prepevanje vseh zborov je pokazalo, da tudi pevci amaterji z veliko volje do zborovskega petja in pod dobrim strokovnim vodstvom lahko dosežejo kvaliteten rezultat. Srečanje zborov, tako po številu kot kvaliteti, posebno pa po programski usmeritvi — izbiri skladb, upravičeno štejejo med uspešnejše in priljubljene množične zborovske manifestacije. Razveseljivo je tudi to, da zbori vedno znova izboljšujejo umetniško raven.

Občinsko srečanje odraslih pevskih zborov nima tekmovalnega pomena. Čeprav letos nastopa zborov ni spremljala nobena strokovna komisija, niti se po srečanju niso sestali zborovodje, da bi sami ocenili svoje delo in izmenjali izkušnje, ni težko ugotoviti napredka vseh zborov. Ker pa je treba upoštevati različne pogoje dela in sestavo zborov, je vprašanje, če se na področju ljubiteljskega zborovskega petja sploh da objektivno presojeti dosežene rezultate. V ljubiteljski kulturni dejavnosti verjetno ni mogoče in najbrž

sploh ni potrebno meriti doseženih rezultatov. Splošna ocena bi bila, da so se vsi zbori dobro pripravili na srečanje, da so zelo prizadevno študirali skladbe, ki so jih peli, da je bila izbira skladb pravilna, podrejena glasovnim in tehničnim zmogljivostim zborov. Posebno je potrebno poudariti napredek pri izbiri glasbene literature, ker so vsi zbori osvežili svoje programe z novimi pesmi, ki jih na prejšnjih srečanjih niso prepevali.

Menimo, da je na srečanju največ umetniškega prepevanja prikazal ženski pevski zbor Milko Škoberne. Velik napredek je dosegel tudi mešani pevski zbor iz Žirovnice. Zbor je dosegel dobro glasovno barvitost in zvočnost ter glasovno ravnotežje. Vsi zbori so nekako na novo zaživeli. Čutili so se pridobitve, ki so potrebne za uspešno zborovsko dejavnost. To je še posebej pokazal moški pevski zbor Vintgar. Izkazale so se tudi pevke DU Javornik-Koroška Bela, posebno s pesmijo Frana Gerbiča Bčelar. Pevci DU Jesenice so bili najuspešnejši s pesmijo Pavla Kernjaka Pomlad. Vsi zbori so prikazali trdno zborovsko disciplino, precej pevске kulture, zbranosti, pevsko zlitost, zadovoljivo intonacijo, občuteno petje. Za vse so pohvale vredni zborovodje, ker iz leta v leto napredujejo pri strokovnem vodenju zborov.

Na koncu srečanja je nastopil kot gost mešani oktet SPD Edinost Škofije — Avstrija. Njihov nastop je izval dolgo prisrčno ploskanje, saj je njihovo prepevanje potrditve, da naša lepa narodna pesem onkraj meje ni pozabljena. Nastop so zaključili z znano zagorsko pesmijo FALA. »FALA« tudi njim.

Vsem nastopajočim se je predsednik ZKO Jesenice Joža Varl zahvalil in jim izročil šopke. Program je povezovala Majda Rebernik.

S srečanjem odraslih pevskih zborov (srečanje mladinskih zborov je bilo 27. marca) je zveza kulturnih organizacij Jesenice sklenila pregled zborovske dejavnosti v občini.

Franjo Ropret

Srečanje folklornih skupin Slovenije

Člani folklorne skupine Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela smo bili prijetno presenečeni zaradi vabila Zveze kulturnih organizacij Slovenije, s katerim so nas povabili na srečanje folklornih skupin Slovenije. Povabilu smo se z veseljem in hkrati s precejšnjo mero odgovornosti odzvali.

Srečanje je bilo 4. aprila v Cankarjevem domu v Ljubljani. Prireditve so potekale ves dan. Nastopilo je okrog 700 plesalcev, pevcev in godbenikov. Da folklor na sončni strani Alp še ne bo kmalu izumrla, je dokazal dopoldanski nastop otroških skupin z naslovom »Igrajmo se, igrjajmo se«. V popoldanski predstavi »Če plesat me pelješ, en fantovc ti

dam« so sodelovali folkloristi s Štajerske, Koroške, iz Prekmurja, Bele krajine, s Primorske, iz Beneške Slovenije, Gorenjsko pa smo zastopali skupina iz Kamnika in mi. To je bila resnično pisana družčina, ki je številnemu občinstvu predstavila vso značilnost, pestrost, mikavnost in lepoto ljudskega plesa vsega slovenskega prostora.

Namesto gledališke učne ure lepa gledališka predstava Cankarjevega »Pohujšanja«

Dijaki, člani dramskega krožka Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice, ki delujejo pod mentorstvom Katarine Torkar, so svojim sošolcem želeli kot šolsko uro kar najbolj zanimivo in privlačno predstaviti enega osrednjih besedil sentflorjanskega cikla — farso **POHUJŠANJE V DOLINI SENTFLORJANSKI**. Kljub slabim pogojem za delo so ustvarili lepo in kulturno gledališko predstavo.

Že polno zasedena dvorana Gledališča Tone Čufar v soboto, 25. aprila, popoldan z dijaki in odraslimi obiskovalci in pozornost gledalcev od začetka do konca predstave potrjuje, da predstavitev Cankarja ni bila samo zanimiva in privlačna šolska ura, temveč zelo uspešna gledališka predstavitev, kljub temu, da so dijaki imeli zelo malo časa na voljo za vaje na gledališkem odru. Čeprav so vaje v glavnem potekale v razredu, so igralci dobro obvladali odrski prostor, trdno stali za besedili, se odlikovali z zelo lepim in čistim jezikom in nekaterimi svojimi scenskimi rešitvami. Spontan in dolgotrajen aplavz je potrjeval, da so močno preslegli svoja predvidevanja.

Po predstavi so se vsi izvajalci predstave, z mentorico Katarino Torkar na čelu, zbrali v klubski sobi gledališča in skupaj z režiserjem Petrom Militarovom, ki ga je na predstavo na željo izvajalcev povabila Zveza kulturnih organizacij Jesenice, analizirali predstavo. To je bilo še zlasti pomembno, ker je bila režija predstave skupinsko delo dramskega krožka pod vodstvom mentorice Katarine Torkar. Poleg nekaterih režijskih in izvedbenih pripomb je kritik ugotovil, da so se Cankarjevega besedila lotili s polno odgovornostjo in s spoštovanjem in da je to

zelo spodbudno za nadaljnjo kakovostno rast dramskega krožka, ki poleg instrumentalnega orkestra v Center srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice prinaša nov, pomemben kulturni utrip, ki je pomemben tudi za kontinuiran razvoj tovrstnih prizadevanj v občini.

Posamezne vloge v predstavi so predstavili: Jacinta — Nataša Černe, Kristof Kobar — Janez Zidar, Zlodej — Robi Svetina, Učitelj — Egon Kepic, Župan — Gregor Čušin, Županja — Josipina Višak, Dacar — Boštjan Podjed, Dacarka — Mojca Višak, Ekspeditorica — Sergeja Stusek, Notar — Rok Kovačič, Cerkovnik — Alain Zvonar, Štacunar — Milan Vasiljevič, Štacunarka — Suzana Podgoršek, Popotnik — Borut Šivic in Postava — Andrej Jarc. Za glasbeno opremo in zvočne efekte je skrbel Adam Puc, šepetalki sta bili Tina Gorišek in Iris Kučina, osvetljevalec pa je bil Pavli Torkar iz Gledališča Tone Čufar Jesenice.

Dijaki, člani dramskega krožka Centra srednjega usmerjenega izobraževanja, so pod mentorstvom Katarine Torkar resnično poskrbeli za lep kulturni dogodek, kakršnih si želimo še več, kajti dokazali so, da so se sposobni lotiti še tako zahtevnega gledališkega projekta.

Nastopali smo že na mnogih prireditvah, vendar ne na tako obsežni in ne na tako velikem odru ter pred tolikšnim občinstvom. Pred nastopom smo imeli intenzivne vaje, ker smo želeli, da bi kar najbolje izpolnili zaupano nalogo, vendar smo tik pred nastopom imeli kar malo treme, ki pa je pravočasno minila, kajti za vest, da je del največjega slovenskega kulturnega hrama s tako številnim občinstvom, vsaj za kratek čas samo naš, nas je popolnoma prevzela in osrečila. Skratka ta nastop je nepozabljen in tudi dobljeno priznanje nas spominja na ta dan. V našem devetletnem obstoju smo videli mnogo nastopov in spoznali veliko slovenskih narodnih noš. Na srečanju v Ljubljani smo videli, vsaj za nas, zopet nove noše in ples. Človek komaj verjame, da je na tako majhnem prostoru, kot je Slovenija, toliko različnih narodnih oblačil, glasbe in plesov.

Na večerni predstavi »Kolo zagrjajmo« so pesmi in ples iz Jugoslavije predstavile folklorne skupine iz Ljubljane, Kranja, Maribora, Metlike, Pirana in Portoroža. Tokrat smo mi bili gledalci in bili smo enako zadovoljni kot popoldan v vlogi nastopajočih. Kvaliteta je bila res na visoki ravni, pestrost oblačil, plesov in glasbil pa brezmejna.

C. P.

Drugo občinsko srečanje folklornih skupin v Žirovnici

Zveza kulturnih organizacij Jesenice letos že drugo leto zapored organizira občinsko srečanje folklornih skupin jeseniške občine, ki bo v petek, 8. maja, ob 18. uri v osnovni šoli Gorenjskega odreda v Žirovnici. Priprava srečanja je zaupana šolskemu kulturnemu društvu Prešernov rod osnovne šole Žirovnica. Na srečanju se bo vrstilo deset folklornih skupin z nad dvesto plesalkami in plesalci s slovenskim plesnim programom, in sicer:

- iz SKD Prešernov rod osnovne šole Gorenjskega odreda Žirovnica: otroška folklorna skupina, mlajša folklorna skupina in starejša pionirska skupina, ki jih vodita Ivanka Rožanec in Rado Mužan;
- iz DPD Svoboda France Mencinger Javornik-Koroška Bela: pionirska folklorna skupina, ki jo vodi Cilka Peternej;
- iz SKD Ježkov rod osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela: pionirska folklorna skupina, ki jo vodi Cilka Peternej;
- iz KUD Jaka Rabič Dovyje-Mojstrana: pionirska folklorna skupina in mladinska folklorna skupina, ki ju vodita Vera Gartner in Marjeta Rabič;
- iz KUD Podkoren: otroška folklorna skupina RUTE in odrasla folklorna skupina, ki ju vodita Darinka Tarman in Franc Krašovec;
- iz Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela: odrasla folklorna skupina, ki jo vodi Cilka Peternej.

Vstop na prireditev je prost.

KAKŠNA SEKSI ŽENSKA

Rad stikam po zbiralšču kovinskih odpadkov. Vedno najdem kak uporaben kos.

Tisto sredo sem si nabral lepe dele za bodoče svečnike. Morda bom lahko izdelal celo majhen kipec.

Odpravim se k blagajni. »Ja, tudi ta odpad se je podražil,« slišim za hrbtom.

Starejši možak se mi je nasmehnil: »Veste, zelo se mi mudi. Me spustite naprej?«

»Seveda, izvolite,« rečem prijazno, »tako in tako sem še v službi.«

»Službeno sem tu na odpadu?« vpraša mladeč iz ozadja. »A ne, ne...« se hočem zmanjšati v neopaznost. Mladi nadaljuje: »Aha, poznam vas. Učite v srednji šoli. Svečniki niso vaša službena dolžnost.«

»Tako, dragi moji. Kdo je prvi?« vpraša blagajničarka.

Mi pa zazijamo vanjo in nihče noče biti prvi.

Uh, kakšna ženska! Spodaj in zgoraj ravno prav. Pa rdečelaska! Te so vroče!

Tedaj zavzoni telefon. Ženska dvigne slušalko. Mi pa si zaželim, naj bi telefonirala vsaj še uro.

Hoče sprejeti naše račune, odpre okence, zapiha veter in jih odpihne po njeni pisarni. Pobira jih, se sklanja, dviga in pri vsem tem telefonira dalje. Vsi jo nežno božamo s pogledi.

Starejši zasepeta: »Kaj mislite, o čem govori?«

Mladeč zbode: »Morda opravičuje sina v šoli, ker ima slabe ocene.«

Ah, bežite nekam, saj vidite, kako se nasmihala! »Res je,« pozabi name mladeč, najbrž sovraži profesorje, »celo jamicce ima v ličkih. Gotovo govori o ljubezenskem sestanku.«

Minulem ali prihodnjem?« se vmešam. Starejši odgovori hitro: »O obeh. Ja, ja, to je življenje! Nekateri imajo vse, drugi nič.«

»Ali vi nimate... nič?« ga vprašam.

»Tako je. Zapustila me je. Odšla je z nekim grdim starcem.«

»Ja, tudi v grdi gosenici je menda nežna duša,« reče mladeč, »saj nam podari lepega metulja.«

Rdečelaska se nam smehlja. Je že dobro, lepotačka, kar opravi, bomo že počakali.

Tisti starejši je pozabil, da se mu je mudilo.

»Joj, kako je lepa,« zavzdihne, »pa to njeno božansko telesce. Pogledajte, spet se smehlja! Celu iskricice ima v očeh. Le kdo je tisti srečnej? Najbrž zna z ženskami. Kako mu prikima-va! Le kakšen je?«

Gotovo plavalasi lepote. Ženske obožujejo svetlolase. Kako srečna se mu nasmihala! Ko bi vsaj meni podarila le stotinko tistega vselega nasmeška! Joj! vzdihuje mladeč.

Potem me spet opazi in piči: »Pa vi, profesor, ali tudi doma govorite samo o cvekih, a?«

Nasmehnem se, ker nočem prepri- ra. Najbrž mladeniču ni uspevalo v šoli. Taki so alergični na učitelje.

A ni odnehal: »Veste, vedno se sprašujem, zakaj šolski nimate sreče pri športnih napovedih, saj vendar neprestano barantate s številkami ena in dve.«

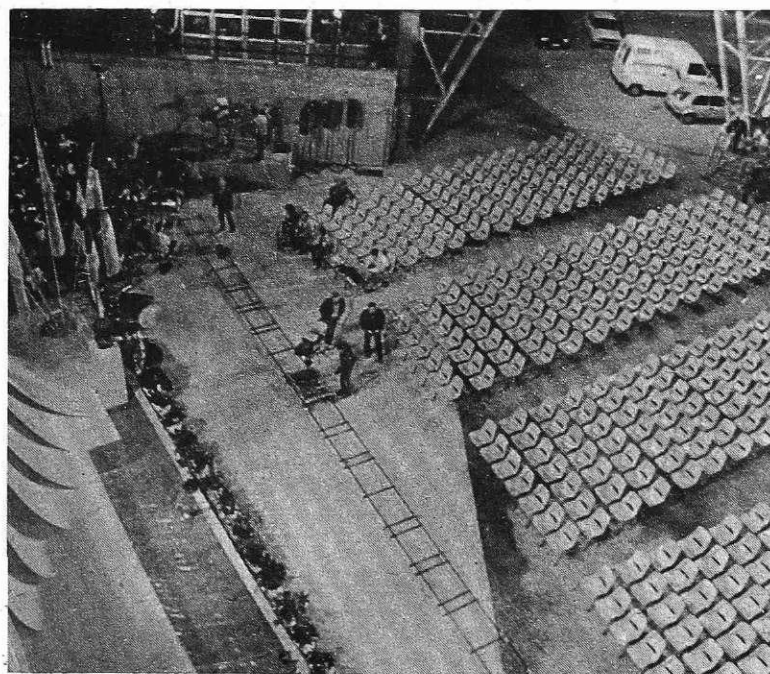
Hotel sem ga vprašati, če se je on v šolskih časih povzpel samo do teh dveh, pa je starejši tovariš zavzdihnil glasno:

»Vidite, oh! Poslala mu je poljubček. Cmok! V telefon. Uh! Kakšna seksi ženska! Naj jo povabim na kavo? Kaj menite?«

Rdečelaska je končno odložila slušalko, zbrisala smehljaj z obraza in resno zapela:

»Prosim, oprostite! Ne zamerite mi. Moja mama ne zna nehati in, pomislite, spekla je za večerjo smetanovo poljubčke. Jih imate tudi vi radi?«

Zlata Volarič

Na generalki (foto: B. Grce)

Rudolf Arh razstavlja v Bohinju

Pred praznikom so v domu Jožeta Ažmana v Bohinjski Bistrici odprli 55. samostojno razstavo slik Rudolfa ARHA, člana likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Na razstavljenih delih slikar predstavlja gorenjsko kmečko hišo, katere podoba sta razvoj in sedanji čas že močno spremenila in prav zato je njegova serija slik pomemben prispevek k poznavanju in ohranjanju naše naravne in kulturne dediščine vsaj na izvirnih podobah.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Kajetan KOVIČ: Iskanje Katarine. Mladinska knjiga 1987

Kako je s knjigami kratke proze — jih je sploh vredno predstavljati bralcem? S tem mislim predvsem na obiskovalce knjižnic: iz dolgoletne izkušnje vem, da kratko prozo v knjižni obliki v glavnem odklanjajo. Po drugi strani pa mi je znano, da neke obstaja nekakšno plemo poznalcev in sladokuscev, ki zelo cenijo novelistiko. Prav tako menim, da povprečni bralec nima nič proti kratki zgodbi, če naleti nanjo v ilustrirani reviji.

Potrebna pa je diferenciacija: tako piše v časopisu in še res je. Ločevati je treba med aristokratsko novelo in bolj plebejsko kratko zgodbo. Kratke zgodbe so (kakor romani): ljubzenske, zdravniške, fantastične, kriminalne. Že ta razčlenba nekaj pove. Kar zadeva perspektivo, oddaljenost od obravnavanih dogodkov, je kratka zgodba kot naturalistični roman: gre za nadrobno opisane izseke iz življenja. Novela pa je v tem bolj podobna bizantinski ikoni, stilizirana je, podaja daljše časovno obdobje, včasih kar celo življenje junaka v skrajšani perspektivi.

Hotel sem reči, da se množica ljubiteljev novel verjetno le delno prekriva z množico bralcev kratkih zgodb. Od petih sestavkov, ki sestavljajo pričujočo knjigo, sta po mojem dve noveli in dve kratki zgodbi. Peti sestavek je problem zase.

Tipični kratki zgodbi sta prva in četrta. Ko sem prebral prvo, sem si rekel, da avtorju hemingwayevski prijem kratko in malo ne leži. To mnenje se je potem še utrdilo, ko sem prebral mojstrski, kot zarja presojni, osrednji noveli. Potem pa je Večerja z Elo postavila vse skupaj na glavo. Tu je vse tako, kot je treba, tehnika kratke zgodbe je uporabljena smotno, skoraj bi rekel vzorno. Pripovedovalec le malo razlaga, ničesar ne pojasnjuje. Vse je tu pred nami, skrito v površini življenja, v tem kar junak vidi in kar mu sproti pride na misel.

Prva noč s Terezo je pravzaprav nekakšen preludij k Iskanju Katarine. (Kar je v prvi videno skozi pijansko meglico, se v drugi odmika v irealnost). Ti noveli bi si lahko ogledali z različnih vidikov, sprašujem se, kako bi bralcu — morebitnemu — olajšal odločitev za ali proti. Vseč bosta sistem, ki pripada določenemu kulturnemu krogu. Na določeni stopnji kulturnosti se meje med življenjem in literaturo zabrisujejo: prevlada slog. Noveli sta tesno vezani na srednjeevropsko akademsko okolje. Junak piše disertacijo, sicer pa službeno potuje na relacijah Ljubljana—Dunaj—Praga—Frankfurt—Beograd. Sicer pa bi lahko govorili o boemski provinci tega okolja, junak namreč kaže določen odpor do takomenovanega filistrstva; zato se pogosto zapije. Kakor da bo včerajšnji svet preživel v fasadah secesijskih hiš, v resni glasbi, v tradiciji univerz, v noveli Iskanje Katarine?

Vse naštetu pa je le ozadje, morda tudi podlaga za erotiko. Junakovo ljubezensko hrepenenje, ki poteka nekako vzporedno z njegovo kariero in hkrati v nasprotju z njo, občutimo kot nekaj vseobsežnega, vse drugo določujočega. Spričo tega so prekucije, kominformi in Goli otoki, pa atomske dobe in civilizacijski preskoki le stranske in mimobežne epizode, ki jih je mogoče omeniti sredi pripovedi v delčku stavka. Kar pa je o tem vendar rečenega, je rečeno natančno in pošteno. Vse skupaj je po svoje pravi kontrast novorevijejski duhovni drži. Kaj od tega dvojega je bolj pravišnje? Odvisno od tega, s kakšno razdaljo gledamo na stvari, v kakšnem ritmu se nam oblikujejo celote. Se avtor počuti kot podanik imperija, kot zrnec peska, kot srečni atom — ali kot zavedni državljani, kot spreminjalec sveta?

Kot vidimo, se nam v podtonih vseskozi vsiljuje nekakšna marksistična analiza novelistike in vendar smo se ji skušali izogniti.

Res pa je, da je avtor v vztrajanju pri optiki, v kateri je eros celota in politična stvarnost nekaj obrobnega, dokazal, da je po tisočletjih pisanja na to temo še vedno mogoče biti nov in izviren, ne da bi bilo treba izumljati Ameriko. Našel je različico, ki povzema prejšnje in dodaja nekaj svojega. Tistim, ki ga poznajo in cenijo kot lirika, naj povem še to: ti dve noveli, kratka zgodba Večerja z Elo, pa tisti problem na koncu, to se

mi zdi povsem enakovredno njegovi poeziji.

Namenoma sem se izognil motovljenju z izrazi kot postmodernizem in podobno. Ne zato, ker bi se bal, da jih bralci te rubrike ne bodo razumeli, pač pa zato, ker je Kovič v svojem razvojnem loku premostil razne stilne preskoke, ki so jih medtem izvajale generacije novatorjev. Razvijal se je harmonično, kljub temu je znal mimogrede asimilirati tudi kaj novega, na kar so ob času prisegali njegovi za modo vneti sodobniki.

To velja zlasti za peto zgodbo, ki naj bi bila, kot sem prej zapisal,

»problem«. Tihožitje s knjigami sodi v tisti tip proze, ki ga je gojil argentinski pesnik Borges in ki ga zdaj z večjim ali manjšim umevanjem prekušajo tudi pri nas. Ali vsi pisci zgodb, v katerih se človeške usode kažejo kot odtisovanje istih matric, v resnici mislijo in čutijo tako kot Borges? (Borges pa je bil kabinetni človek, živel je odmaknjeno življenje, proti koncu je bil dolgo časa slep.) So jim knjige bolj resnične od ljudi? No, tega vprašanja nisem zastavil Koviču. Njegovo Tihožitje je zelo njegovo in tudi zelo slovensko.

M. H.

Odlomek iz knjige

Na eni od ekskurzij smo se za dva dni ustavili v univerzitetnem mestu, nad katerim je stolovala gotška katedrala in je bil v njej na večer našega prihoda koncert, Bachova Velika maša v h-molu. Za seminariste je bilo rezerviranih nekaj kart, a potovali smo z avtobusom skoraj ves dan in tako se je večina po zgodnji večerji odločila za pivo ali za posteljo. Med tistimi, ki smo vzeli vstopnice, ni bilo nikogar iz moje tečajne skupine, in ker sem bil od vožnje nekoliko zdelan, mi je bilo prav, da mi ni treba igrati po sili družabnika.

Na grič so se po vijugavih poteh zgrinjale procesije ljudi, slikoviti prizor je spominjal na romanje, le da romarji niso nosili bander, spokorniških oblačil in svetih znamenj, ampak so bili večinoma oblečeni v kavbojke, oveseni s fotoaparati in kamerami ali pa opremljeni z značkami make love not war. Ko sem prišel na ploščad pred katedralo, je rozeta v stolpu gorela in zahodnem soncu kot mavrica in zdelo se mi je, da če se ta večer ne bi zgodilo nič drugega, bi mi ta prizor zadostoval kot plačilo za hojo na grič.

Iz toplega poletnega zraka sem stopil v resnobni hlad gotike, iz večernega žarenja v polmrak pod korinimi oboki, za nekaj trenutkov sem obstal, da si privadam oči, vsa cerkev se je počasi gibala, obiskovalci so se ustavljali ob stranskih oltarjih, si ogledovali kipe in slike, prižigali so sveče pred podobo črne Device in se pomikali mimo glavnega oltarja, kjer so se razporejali pevci mešanega zbora, pred katerim je že stal deški zbor v črnobelih ministrantskih opravih in še bolj spredaj orkester, katerega člani so po stojalih nameščali note in preskušali instrumente. Fotelji za soliste so stali pred dirigentskim pultom, med njimi se je sukal orokavičen redar in jih brez potrebe poravnaval. Prostor se je polnil, ljudje so začeli sedati, tudi sam sem stopil naprej in si izbral klop na desni strani v sredini, v zavetju prižnice in z dobrim pogledom na glavni oltar, gručo so se pomikale naprej in nazaj, počasi je začelo zmanjkovati sedežev, zamudniki so se morali zadovoljiti s pomožnimi klopmi, skupine dolgolasih mladeničev pa so posedle po stopnicah pred stranskimi oltarji. Utripanje množice je zlagoma uplahlilo, mrmanje je poniknilo v pričakovanje, iz zakristije so prikoralali solisti, tri pevke in dva pevca, postavili so se pred fotelje, nekaj hipov za njimi je prišel dirigent, stopil je za pult in na njegov znak so solisti sedli, potrkal je s paličico, objel s pogledom pevce in godbenike in po nekaj trenutkih skoraj oprijemljive tišine zakrilil z rokami ter skoz narejeno zarezo v zraku pognal zbor z mogočnim Kyrie eleison.

Glasovi so zleteli pod oboke in se usuli nazaj kot bel dež, prosili so za milost in jo s svojo številnostjo hkrati terjali, kot so terjali moj sluh, da bi se v njem naselili kot v hiši, prihajali so od vseh strani, nežni in nasilni, nisem se jim mogel ubraniti, preplavilo so me, me potegnili v svoje vrtnice, iz katerih so se poganjali solo soprani in violine in potem v Gloriji še tenor in flauta, alt, bas, rog, fagot, in oboe. Velikastno je bučalo pod starimi oboki, čisto majhen sem postal pred to glasbo, ki ji z razumom nisem mogel slediti, a ji tudi s sluhom in srcem nisem bil kos, bil sem bolj zbeigan kot pretresen od nuene moči, občudoval sem jo in se hkrati bal, da me pogubi.

Sredi teh močnih čutnih in čustvenih pljuskov je nekaj odtegnilo mojo pozornost od oltarja, ozrl sem se na desno in na eni izmed pomožnih klopi videl žensko, ki je gledala vame. Imela je temne oči in ovalen

obraz, obrobjen s črnimi lasmi, ki so bili od zadaj povezani v svitek. Bila je enkratna, popolna prikazen: Katarina.

Bil sem neznansko začuden in nekaj hipov sem strmel vanjo kot uročen. Nisem verjel, da je res, a oči nisem mogel odmakniti. Tudi ženska je dolgo strmelava vame, in šele ko sem s komaj opaznim priklonom glave nakazal pozdrav in s tem pretrgal urok, se je sunkovito vzravnala in pogledala stran ter potem vztrajno strmelava naprej in se kljub mojim pogledom ni več ozrla.

Ko sem spet pogledal k oltarju, se mi je zdelo vse kakor v sanjah: da sedim v cerkvi in okrog mene ljudje, da slišim visoke soprane črno belega deškega zbora, da vidim mahanje dirigenta in siliste, ki na njegov mig vstajajo, pojejo in spet sedajo kot marionete. Za trenutke sta bili okrog mene dve resničnosti, dva obrisa kot v iskalu pri netočno nastavljeni leči, disonanca, kot če se na isti valovni dolžini najdeteta dva oddajnika. Po več kot enoletnem izginotju me je pojav ali privid Katarine šokiral. V glavi mi je zvonilo. Potem sem se skušal zbrati in si razumno dopovedati, da neznanka ne more biti Katarina, saj bi mi sicer na pozdrav odgovorila ali mi celo sama prva pokimala, ko sem se ozrl k njej. Vendar je bilo res, da se sploh ne bi ozrl, če me ne bi tako vztrajno gledala. Njen pogled me je poklical. Če torej ni bila Katarina, potem je bila edina količikaj pametna razlaga, da sem tudi jaz dvojniki nekoga drugega.

Po drugem delu, po Glorii, je bil odmor in z množico sem se prerinil na ploščad pred cerkvijo. Postavil sem se tako, da sem videl vrata, si prižgal cigareto in čakal, ali bo prišla tudi Katarinina podoba. Ko so na prosto kapljali le še posamezniki in sem že mislil, da je ne bo, je stopila med vrata, malo postala, potem pa naredila nekaj korakov v mojo smer. Bila je sama, obstala je nedaleč od mene, iz škatlice je vzela cigareto, brskala je po torbici, a je očitno ugotovila, da nima ognja, in se je ozrla naokoli. Najina pogleda sta se srečala, za hip sva se mirno gledala, potem sem segel v žep po vžigalnik, stopil do nje in ji prižgal. Močno je povlekla, pokimala mi je v zahvalo in me nekaj hipov gledala s temnim, tesnobnim pogledom, kakršnega sem poznal pri Katarini. Mimo je prišla skupina ljudi, odmaknil sem se za korak, a še zmeraj ostal v njeni bližini. Kadila sva in molčala.

Rad bi jo nagovoril, a sem čutil, kako ne znam nič povedati. Bil sem mutast, glas se mi je prilepil v usta. Pozneje si nisem znal razložiti, zakaj sem se tako nerazumljivo bal. Kot da bi bil star štirinajst let in bi stal prvič pred žensko. Misliti, da ji bom nadležen, je bila za lase privlečen izgovor. Dejstva so bila na dlani. V katedrali me je gledala in v odmoru je prišla v mojo bližino premišljeno, dala si je prižgati cigareto, verjetno namenoma, da mi ponudi iztočnico, tudi potem se ni odmaknila, in če že ni čakala, vsaj nepripravljena ni bila, da kaj rečem. Vedel sem to, a delal sem se brezbriznega in neprizadetega, hkrati pa si z živčnim sprševanjem, v katerem jeziku jo naj ogovorim, nalašč zapiral vrata do nje, češ če je Katarina, bi bilo smešno nagovarjati jo po nemško, če ni, me po naše ne bo razumela, bil je bedast izgovor, a v mojem deficitarnem stanju bi mi prav prišel tudi slabši, obotavljal sem se kot Adam, ki mu Eva ni prišla dovolj daleč naproti, obenem pa z mrzlim obupom čutil, kako odteka nepopravljive minute in kako meni in tej ženski — naj je Katarina ali ne — z njimi mineva edina prilika v življenju.

»Jeseniška železarna in železarji« na slikah umetnika Božidarja Jakca

Na predvečer praznika so, v okviru prireditev ob otvoritvi Jeklarne 2 jeseniške železarne, v razstavnem salonu DOLIK odprli razstavo risb akademika slikarja, akademika Božidarja Jakca, ki je bil s svojo soprogo tudi navzoč pri otvoritvi. Po krajšem koncertu ženskega pevskega zbora Milko Škoberne DPD Svoboda Tone Čufar in predstavitvi umetnika je razstavo s krajšim nagovorom v imenu Železarne Jesenice odprl vodja kadrovskega sektorja Joža Kobentar.

Otvoritev razstave Božidarja Jakca (foto: F. Sluga)

Božidar Jakac, slikar in grafik, je bil rojen 16. julija 1899 v Novem mestu. Umetniško akademijo je študiral v Pragi v letih 1919—1923 pri profesorjih Jakubu Obrovskem in Franzu Thielu, specialko za grafiko pa pri Augustu Brömsu. Naselil se je v Ljubljani in veliko študijsko potoval. V letih 1943—1945 je bil v partizanih, kjer je bil izvoljen v plenum Osvobodilne fronte slovenskega naroda in AVNOJ. Novembra 1943 se je s slovensko delegacijo udeležil drugega zasedanja AVNOJ v Jajcu. Po osvoboditvi je bil med glavnimi pobudniki in organizatorji za ustanovitev Akademije upodablajočih umetnikov v Ljubljani in postal njen prvi rektor. Po vojni je bil dvakrat predsednik Društva slovenskih likovnih umetnikov, 1948—1950 pa predsednik Zveze likovnih umetnikov Jugoslavije.

Božidar Jakac je najbolj plodovit slovenski likovni umetnik, eden pionirjev slovenske grafike. Posebno pomemben je tudi kot grafični pedagog in zaradi svoje dokumentarčne dejavnosti (arhiv, fotografija, film). Bil je tudi glavni pobudnik leta 1952 ustanovljenega mednarodnega grafičnega bienala v Ljubljani. Poleg številnih portretov, krajin, figuralnih risb in slik je tudi avtor ilustracij Gradnika, na primer, prva izvirna slovenska grafična mapa Pisma, 1923, Iva Zormanova, Novyjevce, Prešerna in raznih mladinskih izdaj, ex librisov, osnutkov za poštne znamke in podobno.

Prejel je vrsto priznanj in odličij, med drugim leta 1947, 1948, 1949 in 1980 slovensko Prešernovo nagrado, leta 1967 nagrado AVNOJ za življenjsko delo in druge. Leta 1949 je postal član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, leta 1965 častiti član Acc. Fiorentina delle Arti del Disegno idr. Stalna zbirka njegovih del je v Jakčevi galeriji v Kostanjevici na Krki in v Jakčevem domu v Novem mestu.

Mirko Juteršek v svojem zapisu pravi, da je umetnost Božidarja Jakca tako zelo obsežna, razvejena, prisotna v slovenskem in jugoslovanskem prostoru in v celoti tako pomembna, da si zato le sestavljamo podobo o njej. Vselej preseneti, skupno pa ji je nedvomno to, da temelji na jasnosti in lepem, kar vse je seveda odsej in tudi dokaz močne umetniške osebnosti, ki je bila vedno v vrhu dogajanj v slovenski likovni kulturi, čeprav časi niso bili vedno enaki in enako naklonjeni. Ob vsakem sedanjem srečanju z Božidarjem Jakcem ne moremo mimo posebnosti, da smo priče izjemno dolge, nad sedemdeset let trajajoče umetniške ustvarjalnosti umetnika.

Ob jeseniški razstavi risb Božidarja Jakca je Milček Komelj zapisal, da je

umetnik plodovit in vsestranski ustvarjalec, ki v svoji umetnosti povezuje dvoje usmeritev: pesniško izpovedni čut za duhovne razsežnosti in dokumentarčno naravnan interes za vsakovrstne zunanje zanimivosti in dogajanja v svetu. Oddod živi v njegovi umetnosti nadvse širok motivni repertoar, saj je narisal tako rekoč vse, na kar je v dolgem življenju naletel, in zato najdemo med njegovo motiviko tudi prizore iz jeseniške železarne.

Razstavljene risbe so nastale v letih 1938, 1939, 1946, 1949, 1962 in 1964 neposredno v Železarni. Značilnostmi motivike — dinamični prizorov, žarenju plavžev, SM peči in podobi posameznih delavcev — je znal ustvarjalno prilagoditi risarsko dinamiko, intenzivno svetlobnih kontrastov in psihološko dojemljivost. Naravo risb so končno narokovale tudi možnosti, ki jih je dopuščala trenutnost prizorov, zato najdemo na razstavi poleg natančno izdelanih in deskriptivnih del tudi v nekaj potezah povzete risarske skice. Najizraziteje dognana in gotovo najbolj reprezentativna je znana grafika »martinarna«, kjer je umetnik zahtevno motiviko ene izmed risb — celovit pogled v arhitekturo martinarne z delovnim mravljiščem — z mojstrskim obvladanjem perspektive in svetlobnih učinkov povezal v likovno dognano in obenem dokumentarno ilustrativno celoto, v kateri čutimo duh dediščine starih realističnih in še starejših grafičnih mojstrov, pravi dr. Komelj.

Na jeseniški razstavi ponovno pred nami oživijo stari jeseniški železarji — martinari: Skomavc, Logar, Pretnar, Rožič, Prešern, Kalan, Olipic, Anderle, Zupan, Lakota, Juvan in drugi. Zaživi stara žičarna, grapa in drugi motivi, ki so ali pa še bodo za nas samo še zgodovinski spomin, ohranjen na umetniških sporočilih akademskega slikarja, akademika Božidarja Jakca.

Sicer pa, med drugim pravi Milček Komelj, je v Jakčevih jeseniških železarskih motivih umetnikov osebni idejni impulz mogoče razbrati samo v slikarjevem spoštljivem prvinskem odnosu do težkega dela. In to je samo po sebi razumljivo, če pomislimo, da je bil Božidar Jakac zmerom duhovno neodvisen, le umetnosti zavezan ustvarjalec, da je naš najbolj delaven likovni umetnik, častilec delavnosti, sovražnik zanikarnosti in lenobe ter da je vse do danes ostalo glavni postulat njegove ustvarjalnosti in drugih prizadevanj nenehno in z vso odgovornostjo zastavljeno delo.

Razstava risb akademskega slikarja, akademika Božidarja Jakca bo odprta do vključno 13. maja. Razstavnim salon DOLIK je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Krstna izvedba v jeseniškem gledališču

Jeseniški gledališčniki so pripravili še zadnjo premiero v tej sezoni. V četrtek, 7. maja, ob 19.30 bodo predstavili dramatizirano satiro E. Kishona RODIL SE JE OČE in jo ponovili potem še v petek, soboto in ponedeljek kot abonmajske predstave.

Ephraim Kishon, pisec židovskega rodu, je poznan po vsem svetu kot avtor drobnih, veselih zgodbic iz vsakdanjega življenja. Njegove DRUŽINSKE ZGODBE so izšle tudi v slovenščini. Eno izmed teh so v jeseniškem gledališču z avtorjevim dovoljenjem pripravili za oder in jo postavili v naše razmere in naš čas, tako da se obiskovalcem gledališča obeta prijetno razvedrilo.

Režiser predstave je Miran KENDA, ki je tekst tudi priredil za oder, scenograf je Jože Bedič, lektor Ludvik Kaluža, zvočno opremo za predstavo pa je prispeval Ilija Šurev.

V naslovni vlogi bo nastopil Klemen Košir, ob njem pa še okoli 30 igralcev in stativov.

Na občnem zboru DU Jesenice sprejeli delovni program

Na občnem zboru DU Jesenice je bila razprava dokaj pestra, zato bom skušal navesti bistvene misli.

Kot prva je o rekreaciji upokojenk spregovorila Angela Ferjan: »Upokojenke se udeležujejo telovadbe že tri mesece, povprečna udeležba je od 20 do 25 članic, povprečna starost pa je 62 let. Udeležence so zadovoljne in bi želele, da se organizira tudi rekreacijsko plavanje.« Zahvalila se je vodnicam za njihovo prizadevanje in pohvalila uspešno poslovanje društva. Povedala je tudi, da ima 90.000 din pokojnine, zajamčena pokojnina pa je 89.000 din. Če ji bo odtegnjen še samopríspěvek, ki bo približno 1000 dinarjev, ne bo imela več niti zajamčene pokojnine, od katere samopríspěvka ni potrebno plačati.

Ljuba Burnik je sprožila vprašanje o pokojninah osebnih upokojenk po umrlem možu. Meni, da je velika krivica za vse zaposlene žene, da po možu ne dobe nobene pokojnine, čeprav so morale poleg službe opraviti še vsa domača dela, ravno tako kot tiste, ki niso bile zaposlene, po smrti moža pa prejema 70 % možne pokojnine. Žena delavka v tem primeru ni enakopravna.

Bine Kobentar je spregovoril o programu društva, delovanju članov društva ter o finančnih sredstvih.

Za razširitev dejavnosti društvo skoraj nima možnosti. Velja pa razmisliti o sodelovanju članov. Ni potrebno, da se dogaja le v domu. Mogoče bi bilo bolje, če bi se kaj dogajalo na primer v Podmežakli, na Plavžu ali v Rovtuh. S takim načinom dela bi pridobili še več upokojenec. Ali bi to uvedli preko podružnic, sekcij ali kake druge podobne oblike dela, bo potrebno še premisliti. Poverjenike imamo že — potrebno bo le razmisliti in najti najprimernejšo obliko organiziranja.

Glede sredstev je pripomnil, da v nekaterih občinah dajejo delovne organizacije več za upokojence kot pa pri nas. V današnjih razmerah pa nobena organizacija ne da več denarja, lahko pa se dobi pomoč za določen program; tako, na primer, transportna organizacija lahko odobri prevoz, gostinska organizacija pripravi cenejšo ponudbo itd. Prilagoditi se bomo morali novim razmeram, izdelati posamezne programe in na podlagi teh poiskati pomoč. O vseh teh starih bi se morali temeljito pogovoriti in izdelati analizo, koliko imamo včlanjenih upokojenec iz posameznih organizacij in na podlagi programov od teh delovnih organizacij tudi kaj dobiti.

Zdravko Pogačnik zagovarja Skupnost pokojninskega-invalidskega zavarovanja, češ da se v sedanjem času ne da širiti pravic pokojninskega zavarovanja. Skupnost si že več let zama priprave ustvariti rezervni sklad, da ne bi bilo potrebn najemati dragih kratkoročnih posojil za redno izplačevanje pokojnin. Kljub vsem težavam je naša skupnost edina v državi, ki redno vsakega prvega izplačuje pokojnine.

Še nekaj o sprejetem programu dela:

V letu 1987 bomo nadaljevali z akcijami za povečanje števila članstva z geslom: Vsi udeleženci pokojnin naj postanejo člani društva upokojenec.

V društvu bomo uveljavljali delegatski sistem dela, posebno pri volitvah, tako v samem društvu kakor tudi v drugih institucijah, v katerih sodelujejo upokojenci.

V društvu bomo skušali popestriti življenje upokojenec ter skrbeti za izboljšanje njihovega socialnega položaja.

Nadaljevali bomo s kulturnimi prireditvami ob praznikih in obletnicah dogodkov iz naše preteklosti.

Popestrili bomo tudi naše zabavne prireditve z vedno večjim številom udeležencev.

V počastitev desetletnice pobjete DU iz Trbovelj bo v juniju treba pritegniti večje število upokojenec.

Srečanje 80 in večletnikov bo v mesecu oktobru. Letos imamo 36

80-letnikov, dva devetdesetletnika in sedem nad devetdeset let, srečanje bo v tednu upokojenec v mesecu oktobru.

V zimskem času bomo organizirali različna predavanja.

Društvo bo v okviru finančnih možnosti organiziralo izlete in krilo del stroškov.

Tudi letos bomo v društveni pisarni sprejemali prijave za oddihe v počitniških domovih v Izoli, Rogaški Slatini in domovih Železarne Jesenice.

Naš moški pevski zbor bo tudi letos sodeloval na različnih nastopih tako v občini kot republiku.

Za rekreacijo bomo gojili vse vrste športov, ki so primerni za upokojence ter sodelovali na vseh tekmovanjih, ki jih pripravljajo društva upokojenec. Da bi pridobili več sredstev bo v letu 1988 članarina povečana od sedanjih 200 din na 400 din.

Program je začet in sprejet, sedaj ga je potrebno še uresničiti. To pa ni odvisno samo od odbora društva, temveč tudi od pripravljenosti članov. Zato vabimo vse člane, da se vključijo v pestro delovanje društva ter si s tem olepšajo jesen življenja.

Stane Torkar

Komunistična partija, Vloga ZK v današnji družbi. Vsak dan slišimo te besede. Skoraj nikoli pa ob tem ne pomislimo, kako je bilo v tistih časih, ko je bila KP ustanovljena.

Letos praznujemo 50-letnico KP Slovenije in prihoda tovariša Tita na čelo KP. V šoli smo zvedeli, da se lahko deset mladincev udeleži proslave na Čebinah. Nekaj deklet iz 8. razreda se je odločilo, da gredo. Da bi osvežila znanje o dogodkih v tistih časih, sem pobrskala po dnevnem časopisu.

V soboto, 18. aprila, sem že navsezgodaj vstala, kar je zame ob sobotah čudež. Doma vedno rečem: »Vsaj enkrat v tednu se lahko naspim, mar ne, mami?« Seveda me pustijo do desetih, včasih tudi do pol enajstih, tokrat pa je bilo treba vstati že ob šestih. S kolesom sem se odpeljala v Žirovnico, kjer so bile že zbrane moje kolegice. Po desetminutni zamudi je avtobus le pripeljal. Za nami so ostale Karavanke, Kamniško-savinjske Alpe, pripeljali smo se do štajerskih hribov. Kamorkoli pogledaš, sami hribi in v teh hribih se je med vojno razvilo močno odporiško gibanje. Tu je bila pred 50 leti ustanovljena naša komunistična partija.

Ko smo zavili proti Trbovljam, se nam je odprl dokaj žalosten pogled: na levi strani ceste je zemeljski plaz podiral vse, kar je stalo pokonci. A že smo bili mimo in po skoraj dveh urah vožnje smo prispeli v Trbovlje. Do enajstih smo imeli čas za ogled mesta. Ob enajstih se je pričela proslava. Prišli so gostje iz sosednjih republik, govoril pa je Stane Dolanc, član predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije. Govoril je o revolucionarnih časih, o hoji po Titovi poti. Marsičesa nisem razumela, a vsaj nekaj mi je ostalo v spominu. Mišlim, da mi bo to kdaj koristilo, saj mora človek vendar z odprtimi očmi hoditi skozi življenje.

To so bile Čebine, to je bil manifest, to so bili vsi tisti prijazni ljudje, ki so nas tam obdajali. Prijetno so spomini na aprilsko soboto, na Trbovlje, na Tita, na ustanovitev KPS. Mišlim in upam, da so mi Čebine dale tisto, kar človek potrebuje — zavest, da nisi sam na svetu in lepe spomine na čas, v katerega se bom v zrelih letih verjetno pogosto rada vračala.

Alenka Tavčar
8. razred,
OŠ Gorenjski odred

Zbor občanov in letna skupščina v Ratečah

Krajevna skupnost in Turistično društvo Rateče sta pripravila v petek, 24. aprila, v dvorani krajeve skupnosti v Ratečah zbor občanov in letno skupščino rateškega turističnega društva.

Najprej je bilo podano finančno poročilo KS za leto 1986 s predlogom dela za leto 1987. KS Rateče bo, kot temeljna skupnost delovnih ljudi in občanov, zagotavljala nemoteno delovanje krajeve samouprave in izvajanje delegatskega sistema v skladu s statutom KS in drugim splošnimi akti, ki urejajo področje delovanja KS. Tako bodo zagotovili nemoteno delovanje in strokovno pomoč vsem samoupravnim organom krajeve skupnosti, temeljnim delegacijam za skupščine SIS, splošnim delegacijam za zbor KS ter drugim organizacijam in društvom, ki bodo tako pomoč potrebovali. Nadalje bo KS zagotavljala tudi nemoteno delovanje in sodelovanje z vsemi DPO, društvi ter skupnostmi na terenu, če te delujejo v skladu s svojimi programi, statuti in pravili, svoje interese pa uresničujejo v delegatsko sestavljeni skupščini KS. Krajevna skupnost bo izvajala tudi vse naloge, za katere se bodo dogovorili z občani ali drugimi dejavniki, organizacijami ali skupnostmi v občini in na terenu in so pomembne za krajane Rateče.

Med razširjene dejavnosti KS pa sodijo dokončanje del na športnem in otroškem igrišču ter v kabinetu za trim, ureditev telefonskega omrežja,

dokončanje del na gasilskem domu, dokončana ureditev Dršeljce, gozdnih poti in vodotokov ter druga opravila po dogovoru s KS. Na območju KS Rateče bodo izvajali tudi komunalno dejavnost, ki je dogovorjena med KS in Samoupravo komunalno skupnostjo Jesenice. Sem sodijo postopno urejanje javne kanalizacije, delna obnova kanalizacije meteoritnih voda, postopno urejanje zazidalnega načrta Rateče-vzhod, delna obnova opornega zidu za Rutom, priključitev vodovoda Tamar-Rateče na vodovodno omrežje v središču vasi in vzdrževanje starega vodovodnega omrežja, priprave in dogovori v zvezi z izsušitvijo Ledin in uničenjem komarjev, obnova javne razsvetljave Rateče-sever, nabava košev za smeti, obnova pokopališke ute, dograditev garaže za traktor, prehod na kućne posode za smeti, očiščevalne akcije, vzdrževanje nasadov, ureditev spomenika NOB in drugih zelenih površin, delna obnova asfalta na glavni cesti skozi naselje ter druga vzdrževalna dela po naselju.

Po zboru občanov je sledilo poročilo o delu Turističnega društva Rateče in ocena zimske sezone 1986/87 s predlogi cenika za leto sezono 1987. Na zadnjem občnem zboru TD pred dvema letoma so prikazali in obravnavali težave in ukrepe, ki so bili po-

trebni, da so si po odloku o prenehanju opravljanja gospodarskih dejavnosti spet nekako opomogli. Danes člani TD lahko ugotavljajo, da so ravnali preudarno in pravilno in da kljub vedno težjemu gmotnemu položaju še vedno izpolnjujejo naloge, ki jih kot turistična organizacija imajo do družbe in do občanov. Že na zadnjem občnem zboru so ugotovili, da ne morejo več financirati raznih del za potrebe Rateč, vendar so s premostitvenimi posojili vseeno pripomogli do realizacije programov v okviru KS.

V programu dela so zapisali, da mora društvo samo in preko organov KS propagirati ureditev kraja kot celote, pri krajanih okrepiti zanimanje za gojitev cvetja na oknih in vrtovih te za ureditev okolice hiš in gospodarskih poslopij. Kakšnega izjemnega uspeha sicer ni bilo, vendar se stvari počasi urejajo. Člani TD in občani so dosegli pri ureditvi hiš in okolice že lepe uspehe. Posebna komisija KS, v kateri je tudi dan TD, je vsa prizadevanja tudi ocenila in ovrednotila.

S TD Kranjska gora so sodelovali pri urejanju Zelencev in po dogovoru skrbijo za njihovo čiščenje. Rateško TD je sodelovalo tudi pri organizaciji srečanja na Tromeji in pri sprejemu karavane prijateljstva iz Zahodne Evrope na rateškem mejnem prehodu, kjer so dekleta v narodnih nošah s cvetjem in prospekti sprejela udeležence. Prijavno-odja-

vna in recepcijska služba je delala v vsem času brez prekinitve in vzorno.

Pri statističnem ugotavljanju nočitev in števila gostov je zaskrbljujoč podatek, da število gostov in nočitev iz leta v leto pada. Leta 1985 je bilo v Ratečah 1372 gostov, lansko leto samo še 1031, leta 1985 je bilo 7288 nočitev, leto kasneje samo še 7056 nočitev. Zaradi upadanja gostov in nočitev se bo treba zamisliti nad ponudbo, kvaliteto te ponudbe in seveda nad cenami storitev.

Svoje poročilo je podala tudi komisija za varstvo okolja, ki je z diapozitivi prikazala urejenost okolja v Ratečah v letu 1986 in podelila priznanja posameznikom. Priznanja za najlepše urejene hiše in okolje so prejeli: Marjana in Slavko Tempfer, Rateče 74; Ivanka in Lado Oman, Rateče 1 d; Jože Matjaž, Rateče 10; Alojzija Salej, Rateče 86; Frida in Janez Mlinar, Rateče 109 c, ter Veronika in Alojz Kopavnik, Rateče 128.

Na koncu zboru krajanov in občnega zbora TD so prikazali še dva filma starejšega datuma: Kmečka ohcet v Ratečah in Rateški običaji. Oba filma sta bila posneta okoli leta 1959, nastopili pa so otroci, ki so danes v najlepših letih, dekleta, ki so bila takrat v razcvetu, pa danes že krepko stopajo v petdeseta leta. Veliko nastopajočih je že pokojnih, vendar jih njihov vedri nasmeh, čeprav samo v filmu, ponovno povrne med krajane Rateč.

A. Kerštan

France Voga

SPOMINI NA DOVJE

Kadar ni bilo drugega dela, so na njive vozili gnoj, ali rezali slamo. Slamoreznic so vrteli ročno, kajti gepel — pogon z vprežno živino, je imelo samo nekaj največjih kmetij. To težko delo je olajšala šele napeljava elektrike. A kljub vsemu težkemu delu, ki ga je bilo tudi pozimi dovolj, je včasih kdo vzdihnil:

»Da b'vo tok snega, da b' turn z grablam v'n brskall!«
Preko poletja zaradi dela na kmetiji ni bilo časa za dopolnilni zaslužek. Ta čas je prišel z zimo. Kmetje so prevzemali prevoz lesa iz okoliških gozdov do žag ali železnice. Že ob treh je bilo treba vstati in prvič nakrmiti konje. Ob šestih so kraguljčki že pozvaljali za vasjo, čeprav se ni niti še svitalo. Delo je bilo končano z nočjo. Najhuje je bilo seveda narediti poti. Ko je zapadlo meter ali dva snega, so tudi po ves teden rili v breg, da so prišli na Visoke, Kladje, v Kot ali Vrata.

Pozimi so vozili les in drva

Samotežne sani

Gospodar, ki je hotel voziti seno, je dan prej naprosil vezavce — to je tiste, ki so samotež vozili seno. Zjutraj je vsak vezavec prinesel s seboj samotežne sani, na domačem dvorišču so na sani navezali štrike — vrvi, ki jih je dal gospodar. Sani z navezanimi štriki so nato naložili na rame in odnesli v rovt.

Seno so naložili na »vako«. Ta se je naredila tako, da se je na dva vzporedno položena štrika v obliki kvadra naložilo seno, se dobro potlačilo, povezalo in ograbilo. Vaka je tehtala do sto petdeset kilogramov. Položili so jo na sani in ponovno privezali.

Ko so bile vse vake na sanah, so po vrsti odrinili v dolino. Poti so bile ozke in strme, zato je moral biti vezavec ne samo mlad in močan, ampak velikokrat tudi precej korajžen. Med najnevarnejšimi je bila pot z Zakraja. Včasih je kakšna vaka skupaj s sanmi zgrmela v graben. Tedaj so porabili vrvi in kar je ostalo od sani. Seno je ostalo v grabnu.

Samotežne sani so na Dovjem še danes pri vsaki kmetiji. Sena z njimi skoraj ne vozijo več, a jih kljub temu še vedno uporabljajo. Pri vsakih sankskih tekmah je namreč tudi kategorija samotežne sani, ki je glavna »atrakcija«.

Štera

Kmetje so pozimi služili s prevažanjem — furanjem lesa (hlodovine) in drva. Kajžarji, ki niso imeli toliko vprežne živine, so se morali znojiti drugače. Skoraj vsi so bili priučeni ali izučeni kakšne obrti. S prihodom zime je nastopil čas štere — to je dela na domu. Gospodar je dal material, čelvarji, mizarji, tesarji, kolarji, jersbarji (opletilci košev in jersbarov), tapetniki, jermenarji, krojači, šivilje, opancarice (copatarice) in drugi obrtniki pa so poskrbeli, da se je družina oblekla in obula ter da se je popravilo, kar se je orodja in pri hiši čez poletje pokvarilo ali porabilo.

Vsak rokodelc je pripeljal s seboj po več pomočnikov in vajencev in po hiši se je začel neznanski direndaj. Ker je bilo v veži mraz, so vsi najrajši delali v kmečki izbi — hiši. Tu

je grela velika kmečka peč. Ta je bila vedno polna domačih otrok, koruze, ki se je sušila na peči in vseh tistih, ki jih je pri delu zunaj zabelelo. V tem splošnem direndaju je bil vedno kateri od pomočnikov »v izgubi«. Kdo bi ga le pogrešal? Ostali so, posebno če so bila pri hiši odrasčajoča dekleta, vedno kakšno »ušpičili«, tako da smeja nikoli ni manjkalo.

Najpomembnejše, kar se je pozimi moralo narediti, je bila bala za možitev godnim dekletom. Obrtniki so naredili pohištvo in drugo opremo, šivilje in domače ženske so šivale oblačila, perilo in posteljino. Včasih se je za bale že kar »mudilo« in tedaj so vsi še bolj pohiteli.

Za čas štere so bili obrtniki na delu in hrani pri gospodarju, ki je dal tudi ves material, ki ga je obrtnik rabil, delo pa se je plačalo v denarju.

Preja

V dolgih zimskih večerih so se dekleta in žene zbirale na prejah. S seboj so prinesle kolovrate in laneno predivo. Na prejah se je namreč predvsem predlo lan. Ženske so med predejem premlevalle dnevne dogodke, domači moški so si dali opraviti s kakšnim priročnim delom, ali pa so v levi — vdrtni v steni poleg vrat kurili treske za razsvetlavo.

Kmalu so se oglasili tudi fantje, ki so seveda vedeli, kje bo preja in katera dekleta se bodo tam zbrala. Fantje so prišli »potrešat«. Po običaju so morali fantje, ki so prišli na prejo, predicam potresti predpasnik, da je odpadel pezdri — ostanek od trenja lanu, ki se je nabiral na predpasniku. Beseda »potrešat« je prišla tako v navado, da še danes lahko kakšnega starejšega vaščana slišiš, kako pravi namesto: »Kje si pa včeraj bil?« — »Ke s'pa včerej potrešou?«

Fantje so, če se je le dalo, s seboj pripeljali harmonikarja. Takrat je bilo predeja kmalu konec. Kolovrate so fantje postavili v kot, da so naredili prostor za ples in veselje je bilo tu. Marsikatera predica je skrivaj prinesla s seboj kakšno štrono že spredenega lanu, da je imela kaj pokazati, ko se je vrnila domov in da mama niso bili preveč hudi. Pozneje, ko se ni več sejalo toliko lanu, se je na prejah predla tudi volna ali pa so ženske pletle.

Nadaljevanje

Hokejski klub Jesenice prireja 21. junija ob 14. uri v Podmežakli

VELIKO TOMBOLO

Izžrebanih bo 25 glavnih dobitkov, med njimi trije avtomobili, dve motorni kolesi itd., ter 50 petork, 100 četvork in 150 trojk.

Vabljeni!

SPREJEM KEGLJAČEV NA LEDU

Predsednik Skupščine občine Jesenice je v petek, 17. aprila, priredil v Kosovi graščini na Jesenicah sprejem za udeležence 37. evropskega prvenstva v kegljanju na ledu, ki je bilo v Zahodnem Berlinu.

Kot je znano, je bila naša reprezentanca zelo uspešna, saj je osvojila dve medalji med posamezniki in bronasto v ekipnem tekmovalstvu. V svojem govoru je predsednik Skupščine občine Jesenice Jakob Medja poudaril uspeh, ki je bil dosežen na omenjenem prvenstvu ter prizadevnost in poštrevnost vseh tekmovalcev, kakor tudi strokovnega vodstva in tudi drugih, ki sodelujejo in pomagajo kegljačem na ledu.

Uspeh je še toliko večji, če primerjamo številčnost tekmovalcev v drugih državah s številom naših kegljačev na ledu.

Pri nas je kegljanje na ledu priljubljeno le v dveh občinah, na Jesenicah in v

Radovljici, uspehe, ki jih dosegajo kegljači, pa premalo poudarjamo. Poleg starejših tekmovalcev med kegljači je tudi precej mladih, ki aktivno trenirajo in že dosegajo tudi boljše rezultate. V imenu kegljačev na ledu se je za sprejem in pozornost zahvalil Mirko Ramuš.

V pogovoru s kegljači in drugimi povabljenimi gosti so bili izpostavljeni problemi, zlasti nakup kegljev, ki morajo za tekmovalca biti izdelani točno po predpisih, poleg tega pa so še precej dragi. Prav gotovo bi morali kegljanje na ledu razširiti tudi v druge občine in republike in ustanoviti ustrezno kegljaško zvezo.

Naši kegljači, ki se lahko merijo z najboljšimi ekipami in dosegajo take uspehe, si res zaslužijo več pozornosti in vse čestitke, enako tudi strokovno vodstvo.

Tek po Triglavskem narodnem parku

Tekmovalci bodo razvrščeni v več kategorij. Tako bodo tekmovali moški do 18. leta starosti, od 18. do 30. leta, od 30. do 40. leta in nad 40 let starosti ter kategorizirani tekmovalci. Ženske bodo tektele v kategoriji do 30 let in nad 30 let ter kategorizirane tekmovalke. Pionirji in pionirke do 15. leta starosti bodo tekli na 8 km dolgi progi. Tek po Triglavskem narodnem parku organizira Smučarsko društvo Dvojce-Mojstrana — tekaška sekcija, ljubitelji teka pa se za tekmovalce lahko prijavijo neposredno pred tekmo na startu.

A. Kerštan

Ekipe železniške postaje Jesenice zmagovalec nogometnega turnirja na Hrušici

Člani osnovne organizacije ZSMS Hrušica so organizirali nogometni turnir. Nastopilo je 10 ekip iz jeseniške občine, najboljša je bila ekipa Železniške postaje Jesenice.

REZULTATI: 1. Železniška postaja Jesenice, 2. TVD Partizan Hrušica, 3. Mladost, 4. HK Mojstrana, 5. Zaštraka junior.

J. R.

VABILO

Teniški klub Jesenice se je letos odločil za razširitev teniških igrišč v Podmežakli.

Dela potekajo že od 20. aprila, zato upravni odbor TK Jesenice ponovno vabi vse člane in ljubitelje tenisa, da pomagajo pri delu.

Akcija bo vsak dan ob 16. uri ob lepem vremenu, dokler igrišča ne bodo urejena.

Opravljen ure bodo upoštevane pri plačilu igralnine za leto 1987.

TK Jesenice

Prvomajski košarkarski turnir v Kranjski gori

V telovadnici OŠ Jeseniško-bohinjski odred v Kranjski gori je bil v počastitev praznika organiziran — že drugič — prvomajski košarkarski turnir pod vodstvom OOSZMS Kranjska gora.

Sodelovalo je osem ekip, med njimi tudi VIČ-OLIMPIJA, ki je prispevala zanimiva praktična darila.

Rezultati: TSK Kranjska gora:Rateče 66:18 (39:13), VIČ Olimpija:Fracki 51:28 (26:10), Mojstrana:Mladi fantje 50:36 (32:17), Štrumfi:Kompas 45:27 (33:14).

Polfinale: Mojstrana:VIČ Olimpija 61:31 (31:15), TSK Kranjska gora:Štrumfi 23:34 (10:16).

Finale: Štrumfi:Mojstrana 63:49 (26:25).

Ekipa ŠTRUMFOV, zanjo so igrali: Lavrič, Cafuta, Smolej, Krstič, Špolad, Teraž in Lebar, je osvojila 1. prehodni pokal, kar je tudi zagotovilo, da bo prireditelj postala tradicionalna.

Marko Gracer

Razpored prvenstva Železarne Jesenice v košarki v telovadnici CSUI (ŽIC)

I. skupina — torek, 12. maja, ob 18. uri: Remontne delavnice, Hladna valjarna Jesenice, delovna skupnost ETN, Livarna, Energetika.

II. skupina — sredo, 13. maja, ob 18. uri: Hladna valjarna Bela, Valjarna žice in profilov, Jeklovlek, Žičarna.

III. skupina — četrtek, 14. maja, ob 18. uri: Delovna skupnost KSI, Elektrode, Transport, Valjarna blumingštel.

IV. skupina — petek, 15. maja, ob 18. uri: Strojne delavnice, Plavž, Jeklarna, Vzdrževanje.

PRVO POLFINALE — torek, 19. maja, ob 18. uri: prvi iz I. in III. skupine ter drugi iz II. in IV. skupine.

DRUGO POLFINALE — sredo, 20. maja, ob 18. uri: prvi iz II. in IV. skupine ter drugi iz I. in III. skupine.

Iz vsake polfinalne skupine igrata po dve osnovni organizaciji v FINALU, ki bo v četrtek, 21. maja, ob 18. uri.

Razpis občinskega prvenstva v množičnem programu gimnastike

Organizator je ZTKO Jesenice, izvajalec pa TVD Partizan Jesenice.

Tekmovalci bo v TVD Partizanu Jesenice, v četrtek, 14. maja, ob 18.30.

Tekmovalne kategorije: mlajše pionirke (MPE 1.—4. razred), starejše pionirke (5.—8. razred), mladinke (srednja šola), mlajši pionirji (1.—4. razred), starejši pionirji (5.—8. razred), mladinci (srednja šola).

Program tekmovalstva bo po knjižnici »Množični program gimnastike« za dekleta — druga varianta (preskok, bradlja, gred, parter); za fante — druga varianta (preskok, bradlja, drog, parter).

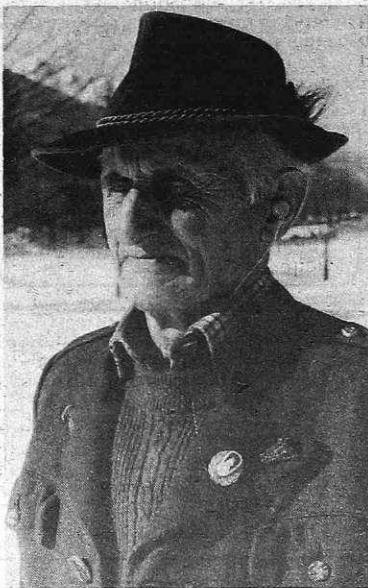
Tekmovalci bo ekipno in posamezno (vrsta šteje 5 + 1 tekmovalcev).

Prijavite se pol ure pred pričetkom tekmovalstva.

TVD Partizan Jesenice strokovni odbor

Petinšestdeset let smučanja v Ratečah

Letos praznujejo v Ratečah visok jubilej — petinšestdesetletnico ustanovitve Smučarskega društva Rateče-Planica. Kako so leta 1922 ustanovili klub in kako so smučali v Ratečah vse tja do konca druge svetovne vojne, se spominja eden prvih ustanoviteljev kluba Maks Juvan iz Rateč:

Maks Juvan, ustanovitelj rateškega smučarskega društva (A. Kerštanj)

»Smučati sem začel, ko mi je bilo deset let. Sam sem si naredil smuč iz bukovnega lesa, ki so bile dolge približno en meter. Smučala sva skupaj s sosedom Janezom Kerštanjem-Sumarmem. Po prvi svetovni vojni, ko nam je bilo že sedemnajst let, smo smučali v Voglah in v Slatnah. Takrat se je porodila misel, da bi se bolj organizirali in da bi ustanovili smučarski klub. Tudi Vinko Jalen je smučal in smo ga vprašali, če bi on prevzel vaje. Pristal je na sodelovanje in prvi odbor kluba je bil izvoljen leta 1922.«

Pred 65 leti je bilo tako ustanovljeno Obmejno prosvetno društvo, ki je imelo v svoji sestavi tudi športno sekcijo, katere se je osamosvojila leta 1926. Prvi predsednik rateških smučarjev je bil Vinko Jalen, tajnik Janez Kerštanj, blagajnik Franc Tof, gospodar Janez Žerjav ter odborniki Maks Juvan, Jože Petrič in Jože Benet. Rateški smučarji so se takoj povezali s smučarsko zvezo, začeli z intenzivnim smučanjem, za pomoč pa so prosili inž. Janka Janšo z Dvojca, da je pokazal, kako se pravilno smuča.

pijade v Franciji leta 1938, Janez Mežik je bil na olimpijskih igrah leta 1948 v St. Moritzu, Janez Rožič je bil udeleženec olimpijade leta 1952 v Oslu. Ne smemo pozabiti še na Antona Petriča, Andreja Kerštanja, Andreja Rožiča, Janeza in Alojza Makovec, Jožeta Mežika, Vinka Kavalara, Ivana Mežika, Jožeta Makovca, Alojza Kopavnika, Janeza Petriča, Franca Kajžarja, Andreja Volca...

Leta 1932 so posamezni entuziasti pod vodstvom Vinka Jalna pričeli graditi 35-metrsko skakalnico za železnico v Planici.

Prišla je druga svetovna vojna, ki je smučanje v celoti zavrla ter zahtevala tudi sedem rateških smučarjev.

Svoboda je prinesla v Rateče tudi željo po obnovi smučanja. Predvojni tekmovalci so začeli z delom in med njimi zasledimo Andreja Mežika, Jožeta Osvalda, Alojza Mlinarja, Vlada Petriča in Toneta Makovca. Združitve s Kranjsko Goro leta 1954 je bila za rateško društvo pogubna, saj je smučanje v celoti zamrlo. Šele leta 1959 so ponovno začeli z delom pri najmlajših in kmalu dosegli vidne uspehe. Pobudnik za delo z mladimi v tem obdobju je bil predvojni tekmovalac in olimpijec Janez Rožič. V spomin in zahvalo so v letu 1964 prvi organizirali tekmovalstvo v smučarskih tekih za Rožičev memorial, ki je še danes ena od najpomembnejših prireditev v smučarskih tekih v Jugoslaviji. V tem obdobju so imeli v Ratečah že dokaj številni tekmovalni kader, iz katerega so izstopali: Alojz Kerštanj, Janez Mlinar, Branko Kajžar, Jože Rožič, Andrej Matjaž, Zdravko Kerštanj, Dana Žerjav, Janko Pagon, Miha Rožič in Andrej Cuznar.

Obdobje od 1959. do 1976. leta je pravzaprav čas največjih povojnih uspehov Smučarskega društva iz Rateč. Tekmovalca Alojz Kerštanj in Janez Mlinar in v štafetah še Branko Kajžar so dosegali uspeh za uspehom. Vrhunec pa je bil izbor Kerštanja in Mlinarja za ekipo za olimpijske igre v Grenoblu leta 1968.

Ne smemo pozabiti tudi Branka Dolharja, ki je sicer tekmoval za smučarski klub Ilirija iz Ljubljane, vendar je že nekaj let domačin. Branko Dolhar se je kot član SK Ili-

Dolhar, pomaga pa mu Janez Cuznar. Sekcija marljivo dela, čeprav zaradi mladosti še ne dosega vidnejših uspehov. Pri sekciji za skoke bi omenili predvsem naslednje tekmovalce: Aljoša Dolharja, Uroša Smoliča, Bostjana Brusa, Aleša Dolharja, Florijana Erlaha, Aljoša Koširja, Mladena Srncā, Miha Kokalja, Grega Oblaka in Boruta Tempferja.

Tudi sekcija za kegljanje na ledu še nima dolgoletne tradicije, čeprav v zadnjem obdobju korenito meša štrne veliko bolj izkušenim ekipam v regiji in že dosega lepe rezultate. V letu 1986 je bila na pobudo mladih ustanovljena baseball sekcija.

V zadnjem času je med člani in občani poraslo tudi zanimanje za rekreativno smučanje, ki je vedno bolj kvalitetno, kar dokazujejo številna priznanja z raznih tekmovalnih, množičnih tekov itd. Tudi jubilejnega, letos desetega teka ob dnevu žena v Ratečah in vsakoletnega odprtega prvenstva Rateč v veleslalomu ne moremo prezreti.

Rateško Smučarsko društvo je danes sposobno prevzeti prav vse vrste smučarskih tekmovalstev. Društvo ima 134 članov, od tega je 97 starejših članov in 37 pionirjev. Društvo organizira in izvede v vsaki sezoni precej tekmovalstev za aktivne tekmovalce in rekreacijo. Rateško smučarsko društvo sodeluje z vsemi sorodnimi društvi v jeseniški občini, s krajevno skupnostjo in športnim društvom v Kranjski gori. Sodelujejo tudi pri organizaciji teka treh dežel in srečanju na tromeji. Člani društva menijo, da je njihova začrtana pot pravilna, saj zagotavlja tehnični napredek, materialno osnovo, razvoj in tovarstvo ter dobro počutje vseh.

A. Kerštan

NOGOMET — ČLANI

LESCE : JESENICE 3:0 (2:0)

V polfinalni tekmi za pokal na področju Gorenjske so Jeseničani gostovali v Lescah in tekmo izgubili s 3:0. Jeseniško moštvo je nastopilo oslabiljeno, pa tudi zmage si niso želeli za vsako ceno tako kot domačini. Cilj jeseniškega moštva je prvo mesto v prvenstvu in nastop v kvalifikacijah, za kar pa je bilo potrebno tekmo v Lescah odigrati brez poškodb ali kazni. Omeniti je treba, da so Jeseničani kljub vsemu imeli nekaj lepih priložnosti, še najlepšo pa je zastrejal Panič, saj je njegovo enajstmetrovko vratar Lesc ubranil.

Nastopili so: Tokič, Bergant, Panič, Suljmanovič, M. Omanovič, Sučur, Catak, Škof, Razboršek (Lazov), N. Omanovič, Pihler.

ALPINA : JESENICE 1:3 (0:2)

Strelca: Catak (2), N. Omanovič.

V prvenstveni tekmi, ki je bila ena odločilnih za Jeseničane, je moštvo odigralo letos najboljšo tekmo. Kljub odsotnosti nekaterih izkušenih igralcev zaradi poškodb in kazni je moštvo Jesenic prikazalo dobro igranje in zaslužen zmago s 3:1, kar pa je po prikazani igri preizek rezultat. Vrata Tokiča so bila resneje ogrožena le trikrat, medtem ko so jeseniški napadalcji napravili nekaj lepih priložnosti. S to zmago je moštvo Jesenic še bližje prvemu mestu, saj do konca prvenstva igra še eno tekmo v gosteh in tri doma. Naslednjo tekmo igrajo Jeseničani 9. maja v Lescah, 13. maja pa igrajo doma z moštvom LTH iz Skofje Loke. Tekmi se pričneta ob 17.15. Ljubitelji nogometa vabljeni!

Nastopili so: Tokič, Poljanšek, Panič, Bergant, M. Omanovič, Sučur, Catak, Škof (Bešič), Razboršek (Stankovič), N. Omanovič, Pihler.

O. N.

TRIGLAVSKI TURNIR SMUK

Letošnji 18. spust od Staničeve kočice pod Triglavom skozi Krmo bo v jutranjih urah 10. maja. Staničev dom bo zasilno oskrbovan, tako da bo v njem mogoče prenočiti n se okrepčati z enolončnico in čajem. Če bo prenočiti premalo, bo moral del udeležencev prespati na Kredarici, kjer meteorologi nudijo osnovno oskrbo. Organiziranega odhoda letos ne bo, orientacijska zahtevna mesta ob vzponu in spustu pa bodo označena z zastavicami. Pristop traja od 5 do 7 ur, odvisno od snežnih razmer, vendar organizatorji svetujejo vzpon v poznih dopoldanskih urah in vsem, ki kondicijsko ali smučarsko niso pripravljeni za to zahtevno turo.

Gornjesavsko planinsko društvo

Številne medalje in pokali dokazujejo, da v Ratečah odlično smučajo (Kerštanj)

»Mi smo vadili ob nedeljah popoldne,« se spominja Maks Juvan in nadaljuje: »Tekmovati smo začeli najprej v svojem klubu in to v tekih na 15 in 18 km. Tekška proga je bila speljana iz Rateč do Tamarja in za Savo do Podkorena in nazaj v Rateče. Potem smo se odločili, da bomo tekmovali v zveznem merilu. Z Emilom Žerjavom sva tekmovala v Kranjski Gori, Bohinju in na Jahorini. Smučarsko društvo je sklenilo, da bi začeli učiti tudi turiste, saj se je v Ratečah začel razvijati turizem. Z Emilom Žerjavom sva se udeležila smučarskega tečaja na Krvavcu, kjer nas je smučarskih veččin učil Ivan Tavčar iz Ljubljane. Bilo nas je okoli 20 tečajnikov, med njimi tudi znani alpinist Uroš Župancič. Na Krvavcu smo naredili izpit za smučarskega učitelja, potem pa smo v Ratečah učili turiste smučati.«

Smučarsko društvo — seveda pod različnimi imeni — je skozi 65-letno delovanje preživljalo različne viharje. Vse do druge svetovne vojne je število tekmovalcev raslo iz leta v leto tako po številu kot po kvaliteti. Prav v tem obdobju so bili iz Rateč znani mednarodni tekmovalci, državni prvaki, prvaki raznih tekmovalstev, poleg njih pa še tekmovalci, ki so dosegali lepe uspehe v tujini. Tako se je Emil Žerjav udeležil vojaške olim-

rija udeležil dveh olimpijad, in sicer leta 1968 v Grenoblu in leta 1976 v Innsbrucku.

Leta 1976 so starejši tekmovalci v glavnem prenehali tekmovali in pričela se je vzgoja nove mlajše generacije: Tatjana Mlinar, Darko Tarman, Roman Mlinar, Robi Kerštanj, Tomaž Butinar, Matej Mlinar, Joško Kavalar, Lojzi Kopavnik, Primož Podlipnik, Boris in Marjan Peterka, Mladen Trstenjak, Sandi Vidovič, Domen Brudar, Roman Slivnik, Igor Carnachini, Polona Erlah, Barbara in Katja Kajžar, Polona Krek, Mojca Brudar, Tea Brus, Dejan Mezek, Iztok Butinar... Tekmovalce sta začela vzgajati Alojz Kerštanj in Branko Kajžar. Uspehi so bili kmalu vidni, precej tekmovalcev tega rodu je bilo ali je uvrščenih v občinsko ali republiško selekcijo v svoji kategoriji. Želja in dolžnost članov Smučarskega društva je, da bi iz njih naredili uspešne tekmovalce-representante, morda celo olimpijce. Vsekakor pa jim je žal, da sta iz društva zaradi objektivnih razlogov izstopila Robi Kerštanj in Božidar Tarman. Danes pri treniranju mladih tekačev Branko Kajžarju pomagata še Lojzi Kopavnik in Primož Podlipnik.

Leta 1981 je začela z delom tudi sekcija za skoke pri Smučarskem društvu Rateče, ki jo vodi Branko